

Veger

Kovara siyasi, çandî, Hunerî, dîrokî û lêkolînî ya kurdên Anatoliya Navîn

Festîvala Xelikan (Gölyazı) ya Piştgirî û Çandî ya dûyemin Pêkhat.

9

Îlon 2005

Veger

Kovara Kurdên Anatolîya navin

3 Mehan Carê Derdikeve/ 3 Ay da bir çikar
Tidskriften utkommer 4 nummer per år

Ansvarig Utgivare:

Yusuf Özden

Redaksion:

Ali Fuat Gürsel, Ahmet Gezer
A. Alan, Hasan Hüseyin,
Roni Yıldırım, Yusuf Özden

Navnişan/Adres:

Stil-Offset AB

Box 226

142 02 Trångsund/Sweden

Tel: 0046 8 771 20 01/02

Fax: 0046 8 771 25 23

E-post: info@stil-offset.se

Belavkirin/Temsilcilikler:

A. Alan
Andreae str 23
51063 Köln / Deutschland

Danmark

A. Gezer
Sofiaweij 56 9000 A Albårg
Denmark

Holland

Roni Yıldırım
Duindoom str. 19-1
1032 cm Aden

Österreich

Hurşit Aktan
Ausstein Gasse 22-4-21
8020 Graz

Swissre

Ali Ateşçi
Egg str 53
4402 Frenkendorf /Schweiz

Buha / Fiyatı

5 Euro

Her niviskar berpîrsiyarê nivîsên xwe ye.
Mafê redaksîyonê heye ku nivîsên ji veger"ê
re tênsereast û kurt bike. Nivîsên ji Veger"ê re
tên ger çap jî nebin ji xwêdîyan re nayên
vegerandin.

Veger de yayinlanan yazilar yayın kurulu
tarafından belirlenir.

Yayınlanan yazıların sorumluluğu yazarlara aittir.
Yayın kuruluna gönderilen yazılar iade edilmez.

Çap / Baskı

Stil-Offset AB
www.stil-offset.se

ISSN 1652-4144

Naverok / İçindekiler

☐	Destpêkek Nû	1
☐	Yeniden Başlarken	2
☐	Li zimanê xwe xwêdî derkevin	4
Yûsif Ziya Aslan		
☐	'Kart Kurt' dan 'Kürt' Sorunu'na	7
Ali Fuat Gürsel		
☐	Türkiye'nin AB Süreci	Nebi Kesen 10
☐	Yürekle Bakabilmek	Dersim Gül 16
☐	Ez Li Festîvala Amedê Bûm	18
Hasan Akbal		
☐	Sürgün Çocuğu	21
Veysel Kızılırmak		
☐	İkinci Gölyazı Kültür ve Dayanışma Festivali	D. Ruzelal 26
☐	Değerli Xelikanlılar	Veger 30
☐	Kimlik ve Kültür Üzerine	Gökmen Yıldırım 31
☐	Kadının Toplumdaki Yeri	Nare Dedê 34
☐	Şaziye Şener	Ahmet Gezer 35
☐	Kandil Kasabası	Veysel Şeker 38
Ahmet Gezer		
☐	Roj TV İzlenimlerim	Ayşe Güler 41
☐	Zeka Soruları	A. Alan 43
☐	Tarihte Kommagene Krallığı	44
Hasan Hüseyin		
☐	Gotinên Mezinan	Ahmed Kurd 48
☐	Ömer Faruk Hatipoğlu ve yeni şiir kitabı	49
Halil İbrahim Kaya		
☐	Ateşi Utandıran Yangın	Hasan Akbal 53
☐	Berivan	Yusuf Özden 58
☐	Alfabe Kurdî	Mahsum Özer 69
☐	Qolincên Sar	70
☐	Terazî	71
☐	Ez	Kamîran Simo 71
☐	Veger Abone Formu	72

Destpêkek Nû

Xwendavanên hêja, piştî demeka dirêj bişûnve em bi munasebeta hejmareka nû ya kovara Veger" e bi we re ne.

Ji derxistina hejmarê me ya heyştan û heta niha nêzîkî salekê derbas bû. Beri ku em werin ser sebebên derneketina kovara Veger"ê ya ji hejmarê heyştan bi şunde em lê borîna xwe dixwazin ji ber ku ew demeka dirêje me kovar negihande we.

Ji îro bi şunde hewldana me ewe ku VEGER hîn bi qalîte biweşe û bighê destên we.

Xwendavanên hêja wek hûn jî dizanin Kovara me , nêzîkî sê sala berê dest bi weşanê kir.

Ji ber ku em ji welatê xwe gelek dûr in têkîlîyên me bi rêk û pêk çênabin, li hêla din kovareka li gor daxwaz û hêviyên me derneketê holê. Berî her tiştî ger were zanîn ku em li welatên cûda yên Avropa yê dijîn û ew tenê zehmetîyeke gelek mezine. Mixabin xebatkarên kovara Veger"ê jî wekî gelek kurdên din ku bi karê rojnamegerîyê re mijûlin, karekî profesyonelî nakin.

Bar û dewara jîyanê pêşî li ber m hemîyan digre.

Her wiha di nav demê de derketina nêrînên cûda derfet nedida ku xebateka li misteweyeka li gor dil bi destkeve.

Lê em pê bawerin ku çî wekî mîsyon û çî wekî kovar, bi Vegerê, Vegereka hîn pêşketî û dewlemend pêwîstî heye. Her weşan, her çalakî û her dengê bilind di jîyana cîvakîya

Kurdên Anadolî ya navîn de rolekî gelek mezin dilîzîn. Ji ber wê yekê Veger pêwîstîyêke û gerege dewlemendtir û me-zintir bibe.

Di navberdayîna weşana kovarê de gelek nêrînên cûda zelal bûn. Hîn hevalan li şûna derxistina kovareka fîzîkî weşaneka elektronîk anko kovareka li ser înternetê tercîh dikirin. Hinek hevalan jî ji ber hîn sebebên nedikarî bi hev re kar bikin. Çend hevalên din, ji zêdebûna karên xwe yê şexsî xwestin ji redaksiyona Vegerê veqetin. Ji van helwestên berçav bi şunde ji nû ve organîzekirina kovara Vegerê bû pêwîstîyêkê. Em ji bîrîyarên van hevalan re hurmetê xwe pêşkeş dikin û ji îro bi şunde mîzgîniya Vegereka hîn dewlemend û dagirtî didin xwendevanên xwe.

Bê guman ji ber van sedemên sereke ku me li jor rêzkirî xebata weşana Vegerê dora salekê rawestîya. Xwe nûkirin ji bo me kurdan di her qada jîyanê de gîrîngîya herî mezine. Medya jî bê guman di jîyana me kurdan de wekî hemî mîlletan cîhekî mezin digre û medya (çapemenî) me jî gereke li gor şert û mercên demê xwe nuh bike û pêşve bibe.

Lê divê ev meşa me jî bê rawestan lê bi hevkarî û hevûdû pêşvebirinê berdewam bike. Em bawer dikin di hejmarên Vegerê yê nû de her kurdekî Anadolê wê parçeyekî ji xwe bibîne. Lewma jî li kovara xwe xwêdî derkeve û VEGERê dewlemendtir bike.

Heta hejmareka nû bimînin, di xêr û xwaşîyê de !

VEGER

YENİDEN ÇIKARKEN;

Değerli okurlar, uzunca bir aradan sonra tekrar beraber olmanın mutluluğu ile merhaba. Yaklaşık bir yıldan fazla oldu en son sayımızın çıkması.Neden? bunca zamandır görünmedik meselesine gelmeden önce, gecikme nedeniyle tüm okurlarımızdan özür dilioruz ve bunun telafisinin en iyi yolunun daha kaliteli ve siz değerli okurlarımızın beklediği bir dergiyi en kısa zamanda sizlere ulaştırmaktan geçtiğine inanıyoruz.

Değerli okurlar, yaklaşık 3 yıllık yayın hayatımızda sürgünde olmaktan kaynaklı ülke ile sağlıklı iletişim kuramama, dergiyi çıkaran arkadaşların hemen hemen hepsinin birbirini tanımamasından ve farklı ülkelerde yaşıyor olmaları ve hepsinin üretime bağlı olması, ayrıca çeşitli zamanlarda farklı anlayışların ortaya çıkması, maalesef çalışmalarımızda istediğimiz sonucu ortaya çıkaramadı.Esas olarak hedeflediğimiz derginin bu olmadığını itiraf etmeliyiz.Ancak tüm bunlara rağmen eksikleriyle ve yetersizlikleriyle de olsa böyle bir derginin çıkarılmasının halkımız tarafından sahiplenilmesi, bundan sonraki süreç açısından bizleri daha sorumlu kılmakla beraber bu çalışmalarımızı olumlu yönde empoze etti.

Farklı anlayışlardan kastımız; bazı arkadaşlar, yayıncılık

anlamında dergi yerine görsel alanın daha etkili olacağını (televizyon,internet gibi),yine daha önce bir arkadaşımızın var olan diğer arkadaşımızla birlikte çalışmayı istememesi ve bazılarının işlerinin yoğunluğunu ileri sürerek çalışmalarda yer almak istememesi çalışmalarımızın durdurulmasının asıl nedeni olduğunu belirtmeliyiz. Bir çok alanda yeni olan biz Kürtlerin, bu alandada birlikte çalışma espirisini her ne kadar bu işi bırakan arkadaşlarla oluşturamadıysakta, iler-

isi için umutlu olduğumuzun altını çizmemiz gerekiyor.

Bütün bunlara rağmen, bu arkadaşlarımızın kararlarına saygılı olduğumuzu belirtiyor ve bugüne kadar emeği geçen tüm arkadaşlarımıza teşekkür ediyor,kendilerine bundan sonraki yaşamlarında başarılar diliyoruz.

Yaklaşık bir yıldır çıkmadığımız dönemde, özellikle okurlarımızın telefonla yada çeşitli zaman ve mekanlarla derginin neden çıkarılmadığına yönelik soruları ve derginin bir an önce kendilerine ulaştırılmalarını talep etmeleri de bizim bu yönlü yani derginin çıkarılmasına yönelik bir karara varmamızda oldukça etkili oldu.

Doğrusu, büyük bir emek ve çabayla ortaya çıkardığımız

(bütün yetersizlik ve eksiklerine rağmen) dergimizin bu şekilde bir kaç sayıdan sonra, yayın hayatına son vermesini hem vicdani olarak hemde ahlaki sorumluluğun gereği olarak şu an mevcut olan arkadaşlar tarafından kabul edilemeyeceği görüşünde ortak karara vardığımızı belirtmek istiyoruz.

Bizlerdebuçerçevededergininçıkarılmasına, özellikle siz değerli okurların da bizlere güç ve cesaret vermesi bunu adeta zorunlu hale getirdi diyebiliriz.

Neden böyle bir dergiye ihtiyaç olduğunu kısaca belirtmek gerekiyorsa; hepimizin bildiği gibi, her zaman dile getirilsede daha henüz tam olarak nerelerden, ne zaman ve hangi nedenlerle geldiği konusunda tam olarak bilgimizin olmaması, etrafımızın tamamen Türklerle çevirili olmasına

rağmen hala önemli oranda kimliğimizin, dilimizin ve kültürel değerlerimizin

varlığını korumasına rağmen maalesef bugünlere kadar bunların yazılı hale getirilmemesi, en önemlisi de saydığımız değerlerimizin tehdit altında olması, bizi böyle bir çalışmaya deyim yerindeyse mecbur etti.

Değerli okurlar, mevcut arkadaşlarımızın profesyonel olmadığını, ancak bu işe gönül vermiş kişilerden oluştuğunu,

kendilerine güvendiğini ve bu temelde var olan Orta Anadoludaki potansiyelimizin niceliği ve niteliğide dikkate alındığında önemli gelişmelere yol açacağımızı şimdiden müjdeleyebiliriz. Yayın kurulundaki bugün ismi geçen arkadaşlar, başından itibaren isimleri geçmemesine rağmen, derginin en çokta çalışanı, emek veren arkadaşlarıydılar. Derginin matbaadan çıkarılmasından tutalım dağıtımına, yazar kadrosuyla ilişkiden tutalım bürokrasiye kadar tüm çalışmalar içerisinde hiç bir beklenti ve komplekse kapılmadan bütün çalışmalar içerisinde yer alan arkadaşlarımız.

Amacımız, sıradan bir dergi çıkartmanın ötesinde okunan, insanlarımızın kendisini bulduğu, dergiyi bir tartışma platformuna çevirme, kadınlarımızın, gençlerimizin, aydınlarımızın, siyasetçilerimizin, sanatçılarımızın, bilim insanlarını

buluştuğu, her kesime açık bir dergi çıkarmaktı. Maalesef bugüne kadar bunu istenilen düzeye getiremedik. Kuşkusuz tahminen iki milyon civarında olan Orta Anadolu Kürtleri için Birnebu'dan sonra ikinci, hatta daha fazla bu tür dergi benzeri çalışmalara ihtiyaç olduğunu sizlerde takdir edersiniz.

Bu vesileyle bizlerde bundan sonra bunu tartışmanın dışında, siz değerli okurlarında katkısıyla bunu nasıl gerçekleştirebiliriz üzerinde yoğunlaşmak gerekiyor diye düşünüyoruz. Doğrusu bu konuda çok iddialı konuşmanın ötesinde pratikte buna cevap olmaya çalışacağız.

Değerli okurlar, hepimizin bildiği gibi, Orta Anadolu Kürtleri tarihinde, yazılı anlamda belge, dergicilik, daha geniş anlamda hayatın diğer alanlardaki örgütlenme en fazla 10-12 yılı kapsamaktadır. Özgürlük mücadelesinin ortaya çıkması ve Orta Anadoludan gençlerimizin de bu mücadeleye sahip çıkması, bugün geldiğimiz aşama itibarıyla önemli kazanımlara damgasını vurmuştur. Çıkardığımız dergininde bilimin; 'olguları ve olayları birbirinden kopuk ele alınamayacağı, olaylar ve olgular arasında bağlantı olduğu' tezinden hareketle değerlendirmek daha doğru olacaktır. Artık halkımız ideolojisi, politikası, basını, yayını, sanatı, felsefesi, müziği, kadın ve çevre sorunlarıyla uğraşan çok yönlü bir duruşun sahibi olmuştur.

Dergiyi çıkardığımız bu günlerde oldukça hassas ve kritik bir süreçten geçmekteyiz. Egemenler kazanımlarımızı tasfiye etmek, bu mümkün değilse en azından sınırlandırmak için içeriden ve dışarıdan çok yönlü bir saldırı kampanyası başlatmış bulunmakta. Bu saldırılara karşı durmanın tek yolunun her alanda çalışmalarımızı yoğunlaştırarak örgütlenmeden geçtiğimize olan inancımızı ifade etmek istiyoruz. Bu anlamda bu derginin çıkarılması ve yaşatılması için siz değerli okurlarımıza da, bugüne kadar nasıl sahiplendiyseniz, bundan sonrada aynı şekilde sahipleneceğinize olan inancımızla birlikte, çevrenizde olan masal, hikaye, mizahi yada yaşanmış olan tarihi ve bunun gibi benzeri olayları bizlere iletmenizi özellikle rica ediyoruz.

Yeni bir sayıda buluşabilmek umuduyla, barışın, kardeşliğin, eşitliğin, adaletin ve özgürlüğün başta ülkemiz olmak üzere tüm dünyada hakim olması dileğiyle saygılarımızı sunuyoruz.

VEGER DERGİSİ

LI ZIMANÊ XWE XWÊDÎ DERKEVIN

Yûsif Zîya Aslan

Sîyaseta ku dewleta turk di heştê salên dawî de, li ser gelê kurd meşandî bêguman temamen li ser esasê tunekirina kurdan hatîye damezirandin. Sîstema dagirkerer ji hêlekê de kuştin, talan û ji war û cîyan bi dîrxistinê wekî metodeka dîrokî bi kar tîne. Ji hêla din ve ji ziman û kulturê bi dîrxistinê ji wekî metodeka din ya tunekirinê her ku diçe bi dorfirehî derbasî jîyanê dike.

Meriv ji kijan alî de lê dinê re bila binêre, armanca her du metoda ji tunekirina gelê kurde. Yanî ji hêlekê de ji holê rakirina fizîkî û ji hêla din ve helandin yanî asimilasyona li ser gelê me.

Kuştin, îmha û terora li ser kurdan tê meşandin ji xwe realîteka eşkereye. Di vê derê de cihê muneqesê tune. Lê pirsê herî pêwîst tunekirina bi dizî, ya bi metod û rêk û pêke.

Di warê helandinê anko asimilasyonê de zîncirkirina ziman cihêkî mezin digre. Di dîroka cihanê de li ser vê sîstema nemirovî gelek mînak hene. Di van çend sedsalên dawîyê de gelek netew û millet ji holê hatine rakirin. Dagirkerên ku demekê xwedî hêzên mezin bûn û li cihanê hukmên mezin xistibûn destên xwe, zimanê milyonan însanan ji wan bi zorê girtin. Îro li Afrîka, Amerîka başûr û gelek cihên li Asya” yê, pir milletan zimanên xwe ji birkirine an ji terk kirine û

li şûna zimanên xwe bi zimanên dagirkerên xwe yên berê diaxifin.

Di eynê encamê de kultura wan milletan jî ji binî de dejenere kirine. Ji demekê bi şunde ev însanan anîne nuqteya ji ber xwe fedîkirine. Derbên mezin dane ruhîyet û psîkoljîya wan milletan.

Îro yekî Cezayîrî li şûna erebî bi fransî axaftinê tercîh dike; eynê rastî li Amerîka latînî jî gelên Indian re jî derbas dibe. Ev yek bêguman îşareta derizandinê, îşareta ji rastîya xwe bi dîrxistinê ye. Zimanên xwe ji yên dagirkeran biçûktir dibînin. Di vir de wate ewe ku ev hukumdarên ku demekê li welatên wane serdestbûn di serê wan de ew biçûk kirine lê xwe daîma mezin kirîye û derxistîye pêş.

Wer texmîn dikim di ev resmê hanê ku me li jor hinekî xwest zelal bikin gelê kurd wê xwe bi rehetî tê de bibîne.

Zimanê me, sedsale bi qeyd û zîncîran dorpêç bûye. Ji devê me hatiye derxistin û di encama vê de em ji rastîya xwe, nîrxên xwe hatine bi dîrxistin. Sed car mixabin ku rastî eve. Dema zimanê me bi zorê ji me tê stendin pê re xewn û xeyal, hest û hîsên me jî ji me têne qetandin. Mêji û raman bi metodên hovane dagir dibin û meriv ji demekê bi şunde tê guhêrin û dibe yekî din. Armanca sîstema dagirker jî ji xwe guherandine, yanî ji rastîya orijînal berve rastîyeka sexte ve guherandine.

Dema kurd ji zimanê xwe bi dîr dikevin

û tenê bi turkî diaxfîn êdî ev guherîna radikal têsîreka mezin li ser her deqîqeya jîyana wan dike. Mîna tirkên difikire, rabûn û runîşkandin, pêkanîna diyalogan, henek û mîzah yanî hemî helwestên wan mîna yên tirkên dibin. Di pêvejoya dirêj de jî ji hêla ruhîyet û karakterê de jî tîpekî mîna tirkên an jî gelek nêzikî tirkên derdikeve holê.

Ji bo me kurdan parastina zimên parastina Kurdîtîya me ye. Meri dikane bêje ku ziman nasnameya me ya herîpêwîst û girînge. Nişana kurdbûna me ya sereke zimanê me ye. Her kurdê ku di dilê wî de hezkirina netewî hebe, her kurdê ku bi bindestîya milyonan însan ne razî be gerege di hemî qadên jîyanê de bi zimanê xwe biaxîfe. Diyalogên xwe bi kurdî bimeşîne, bi kurdî bifikire û bi kurdî xwe îfade bike. Xewn û xeyalên me bi kurdî hîn xweştirin û hîn xwêdî mane ne. Kurdekî ku van taybetmendiyên me li jor rêzkirî li ba xwe nehewîne tu caran nabe xwêdiyê nasnameyeka temam û bi hêz û rummet.

Îro herkes dikare di jîyana xwe ya rojane de bi zimane xwe biaxîfe. Li hemberî vê çî ten-gasî û astengî tunene ku hebin jî nikarin çî têsîrê bikin. Lewma her kurdê ku îmkânên xwe hebin lê bi kurdî neaxîfe, heta heta bi zarokên xwe re li şuna kurdî bi zimânên dagirkeran an jî zimânên din yên bîyanî biaxîfe li hember dîrokê deyndarê gelê kurdê. Ne tenê deyndarê gelê me di eynê gavê de mesûlê bi serneketina gelê kurde. Ji ber ku, dema em bi înat bi zimânê xwe biaxfîn û jîyaneka kurdewarî bijîn, ew yek di esasiyê de li hember planên asimilasyon û helandine berxwedane. Lê berxwedaneka gelek pîroze. Ger ne wusa be emê kaniya kurdbûna xwe bi destên bimiçqîn. Ev ala ku heta niha ji bav derbasî law bûye wê li erdê bimîne û bin pê bibe.

Di vî warî de rastîya kurdên Anadolê gelek dijwar derdikeve pêşîya me. Rastî ewe ku îro li gelek herêmên wekî Yozgat, Kirşehîr,

Bala, Polatli, Koçhisar û wek Sîvrîhisara Eskîşehîrê gelek gund bi kurdî deng nakin. Li pir gundan gencên heta bîst salîye kurdî temamen nizanin û li pir gundan jî xelke kal û pîr jî hema hema xwe bi kurdî nikarin îfade bikin. Li pir cîyan Kal û pîr bi torin û neviyên xwe re nikarin bi eynî zimanî deng bikin. Ev yeka gerek wekî heqereteka mezin were dîtîn. Gerege em ji vê rastîyê bişînin û qebûl nekin. Ji ber ku ya ku tune dibe kurdbûna me ye. Bêguman ev yek birrîneke û dilê mirovan diêşîne. Di eynê gavê de di warê asimilasyonê de serketina sîstema ku dewleta turk daye ber me nişan dide. Qetlîama spî an jî qetlîama bê kuştin gerege ev be. Bi dehhezaran însan ji orijînalîta xwe hatine bi dîrxistin û heqereta herî mezin, tecavîza herî mezin eve.

Di demeka pir kin de ger li hember vê pêşveçûna negatîv neyê rawestan heta demeka din li Anadola navîn kes nikare behsa realîta kurdan bike. Ji xwe dagirkerên turk jî wekî Kurdistanê li herêma Anadola Navîn erîş û qetlîaman nake lê bi rîya asimilasyonê bi hezaran kurd helandine.

Ji bo ku li pêşî li vê rastîya malwêran were girtin gerege çî bê kirin? Ji bo ku em bi rêk û pêk li hember tunekirina gelê kurd yê li Anadola Navîn dijî bisekinin, dezgeh û sazîyên me hene an na?

Disa ger were zanîn ku ev pêvajoya heta niha berdewam kirî, ne qedera ser enîya me ye. Guherandina vê prosesê ya li gor daxwazên me di destên me de ye. Rastî ewe ku tiştên em wekî kes, malbat û tiştên em wekî cîvak bikarin bikin gelekî. Kurdên Anadolê ji bo parastina nasnameya xwe ya netewî û mafên xwe yên din ku ji kurdbûna wan tîn, hîn jî bê organîzasyon û rêxistinî. Perçe perçene û bê armancên bingehîn. Di giştîyê de aligirîya sîyaseteka kurdî ya merkezî dikin. Lê di nav vê sîyasete merkezî de cîhê wan çîye bi xwe jî nizanin pir caran. Mixabin zeman mîna avê diherike û rejîma kurdxwar helandin

û tunekirina kurdan çi li Kurdistanê û çi li Anadola Navîn bi lez û bez berdewam dike. Di vê derê de dîyar dibe hatina ba hev çendîn pêwîste. Sîyasetên em tercîh dikin çi dibin bila bibin ger li pêş yekîtîya me nebin asteng. Divê em biwêrin bi hev re pirsgirêkên xwe yên netewî, cîvakî û hetta aborî muneqeşe bikin. Ya herî girîng jî bo pêşeroja kurdên Anadolê projeyên nû pêkwerînin û pêşengtîya bi rastgerîna armancên kurdên Anadolê bikin. Bê guman jî bo wê jî berpirsiyariya mezintir ya rawşwnbîrên kurdên Anadolê ye.

Wek tê zanîn jî bo li xwêdî derketina zimên kampanyeka berfireh destpêkirîye. Xwêzî muhatabbên vê kampanyê wekî netew ne embin. Lê jî rastiye rev nabe. Kurd bi gelek metodan, bi destên gelek neyaran tên tunekirin; jî kurdbûna xwe tên bi dûrxistin. Bi rastî jî şîyarbûnêka dorfireh lazime ku em jî xew rabin da ku bi nirx, kultur, folklor û zimanê xwe derkevin pêş cîhane.

Ger em bixwazin jîyaneka kurdewarî berdewam bikin, li nasnameya xwe xwêdî derkevin, serbilind û serfiraz bijîn gerege em li zimanê xwe xwêdî derkevin. Rîya hebûna me ya millî di zimanekî pêşketî re derbas dibe.

Ger ne bi dilê me ku dema zarokên me roja yekem dest bi dibistanê kirin rastî heqereta herî mezin “qedexeya zimên” neyên, gerege em zanistîya kurdbûnê bidne wan da ku zarok bibin xwêdî nasnameyên bi hêz. Divê em bi zarokên xwe re û hemî kesên din yên kurd re bi kurdî biaxifin. Ji ber ku mafê me tune ku em ziman û kurdbûna zaroken xwe jî wan bistînin.

Divê tu kurd, tu caran nebin alîkarê siyaseta dagirkeran, tu caran nebin alîkarê asîmîlasyon û tunekirina xwe. Divê em li mîrasa bi hezaran salan heta niha jî me re hatiye xwêdî derkevin. Bi kurdî bifikirin, bi kurdî biaxifin, bi kurdî bidin û bistînin.

Daf û kemînên sistemê dane ber me red bikin.

Ku ne wûsa be em hemî li hember dîrokê şermezar û deyndar derdikevin. Werin em hemî pişt bidne vê kampanyê. Werin em hemî tevî vê kampanyê bibin. Sibe pir derenge.

'Kart Kurt' dan 'Kürt Sorunu' na.

Ali Fuat Gürsel

Son günlerde ki gelişmeler özellikle Kürtler ve demokratik kesimlerin kaygılanmasına yol açmakla birlikte, sorunun çözümüne yönelik umutların artmasınada vesile olacak gelişmelere yol açtı.

En son bizzat Türkiye Başbakanı Tayip Erdoğan tarafından dile getirilen 'Kürt Sorunu' ve onun öncesi dikkate alındığında gelişmelerin iç içe ve görüldüğü kadar basite alınamayacağı anlaşılır. Türkiye'de Cumhuriyetin kurulmasından bu yana, resmi ifade ile '28 isyan' olmuş ve sonuncusu olan PKK'nin 84 ten beri 'silahlı isyana' kalkışması, esas olarak Kürtlerde hayati denilecek değişikliklere yol açmakla birlikte ve bunun sonucunda, her iki taraftanda binlerce insan yaşamını yitirmesine ve milyonlarca dolarlık servet kaybına neden olmuştur.

Kürt halkının ekonomik, sosyal ve siyasal gelişimi zorla durdurulmuş ve bunun sonucunda, geçmişte kendisine dayatılan inkar ve imha anlayışına karşı zaman zaman

baş kaldıralar yaşanmıştır.

Bir şekilde kimliği inkar edilenlerin, her ne kadar belli dönemler bunu kanıksasalar yada sessiz kalsalar bile zamanı geldiğinde bununla hesaplaşmak isteyecekleri tüm sosyal bilimciler tarafından kabul gören bir yaklaşımdır. Bu anlamda 'neden ve sonuç ilişkisi' kriteri ele alındığında bunun kaçınılmaz olacağı sanıyorum herkes tarafından kabul görecektir.

Esas olarak sorunun çözümü kendisini yakıcı olarak dayatmış bulunmakta.İnkar edilen Kürtler, uzun yıllara dayanan mücadeleleri sonucu, kimliğini ve varlığını kabul ettirdi.

Yüzyılın başında halkların iradesinin dışında cetvelle çizilen Orta Doğu haritasında Kürtlere yer yokken, bugün Orta Doğu haritasında Kürdede yer var.Ancak bu tesadüfen yada geçmişte haritayı çizen güçlerin insiyatifinde gelişmedi.Onbinlerce şehit verildi, milyonlarca insan yerlerinden, yurtlarından oldular.Binlerce faili meçhul! cinayete kurban verildi.

Bugün gerek Orta doğuda, gerekse ülkemizde ciddi bir mücadele sürmekte. Oligarşik, monarşik ve teokratik yapılar büyük bir sıkıntı içerisinde. Dünyadaki değişim ve dönüşüm sürecinin etkilemediği hemen hemen hiç bir kesim olmamakla birlikte bu süreç biz Kürtleride doğal olarak etkilemekte. Bilim ve teknikteki devrimin sonucu oluşan bu süreci lehimize çevirmek gerekiyor.

Güney Kürdistan'da bugün oluşan hukuki statü, kuşkusuz uzun mücadele ile birlikte, yukarıda bahsettiğimiz gelişmelerle ilintilidir. Federasyon elbette olumludur, ancak Kuzeydeki gelişmeler dikkate alındığında, her nedense Özgürlük hareketinin iç ve dış güçlerinde içinde bulunduğu bir saldırı kampanyası yada konseptiyle karşı karşıya bulunmakta. Avrupalı Büyükelçilerinde bulunduğu bir grubun, DEHAP ve sivil toplum örgütlerini kast ederek 'Ap'o'dan ve PKK' den uzak durun', yine 'aranıza mesafe koyun', yada 'şiddeten uzak durun' söylemleri ne bakıldığında, bunların kendi Kürdünü yaratma sevdasında oldukları da gözden kaçmamaktadır. Tabii ki bu politikaların sorunun çözümü yerine, sorunu dahada ağırlaştırdığı geçmişteki benzeri politikalarla görülmüştür. Kürt özgürlük hareketi 6 yıldır savaşı durdurmuş olmasına ,yine en çok barışı haykıran taraf olmasına rağmen içeride ve dışarıda böyle ikiyüzlü bir politikanın hiç bir meşruiyeti yoktur.

Kürtler, içinde yer aldıkları ülkelerin siyasal yapılarında ciddi anlamda etki gücüne sahiptirler. Amerika'nın Irak'taki Kürtleri stratejik dost olarak görme gerçeği var. Türkiye, içeride demokratik dinamiklerin, dışta başını ABD ve ittifaklarının yer aldığı güçlerin baskısı altındadır. Bir tarafta statükocu olmakla, diğer tarafta değişime gitme anlamında bir sıkışıklığı yaşamakta.

Türkiye'nin yetkili güçleri,(ki bunların

İçinde basını, yine 15 yıllık savaş sürecinde oluşturulan şovenist kesimleri dahil edersek) Kürt Halk Önderliğinin demokratik çözüm hamlesini boşa çıkarmak için harekete geçerek, bayrak provakasyonu ile adeta düğmeye basarak sorunun çözümsüzlüğü temelinde çabalarını artırmış bulunmaktalar. Yine son günlerde, askeri operasyonlar devam etmekle birlikte, sivil halka yönelik baskılar artmış bulunmakta. Festival ve benzeri etkinlikler yasaklanmakta.

Diğer yandan, geçtiğimiz günlerde 'Türkiye'li aydınlar'ın bir bildirisi vardı. Daha sonra 'Kürt aydınlar' bir bildiri ile Kürt sorunu konusunda yaklaşımlarını dile getirdiler. Aydın bir toplumun adaleti ve vicdanını temsil eder. Bir çok ülkede ve halkta aydınlar, devlete muhalif olarak ortaya çıktılar. Yaşadığımız coğrafyada ise, aydınlar resmi ideolojinin bayraktarlığını yapıyorlar. Maalesef bu, bugünde devam etmektedir. Kürt Halkının en temel haklarını görmezden geldiler, hatta bunları gerici diye nitelendirdiler. Son 15 yıllık kirli savaşta sesizliğe büründüler. Bu anlamda halkımıza karşı sorumlulukları vardır. Aslında sorunun çözümsüzlüğünde payları büyüktür. Son bildirilerinde yine utangaçça Kürt tarafından operasyonların durdurulması yönündeki taleplerinin ahalaki ve vicdani olarak ne kadar kabul edilebilirliğini onlara bırakıyoruz.

Doğrularından kaçılmayacağını tarih ispatlayacaktır. Bu arada anti parantez, iki elin parmağını geçmeyen saygıdeğer İsmail Beşikçi, Haluk Gerger, Fikret Başkaya, Ragıp Zarakolu gibi bu toplumun gerçek yüz aklarını bu kategoriye koymadığımızı belirtelim.

Son olarak, Türkiye başbakanı Tayip Erdoğan'ın Amed gezisinde dile getirdiği 'Kürt sorunu' ve 'geçmişte hatalar yapıldı' söylemleri üzerinde durmayı hak ediyor. Gerçi geçmişte de benzeri söylemler dönem dönem dile getirilsede, bugün açısından yani kon-

jonktürel olarak umutları daha fazla artırıyor. İngiltere’de, İspanya’da, Endonezya’da, Sri Lanka’da, İsrail ve Filistin arasında sorunlar diyalog temelinde belli bir çözüm noktasına gelmiş bulunmakta. Egemen güçler, her ne kadar çözümsüzlüğü çözüm olarak görüyorlarsada, gelinen aşamada sorun çözüm noktasına gelmiş bulunuyor.

Buna paralel olarak Kongra Gel tarafından son süreçteki gelişmeler dikkate alınarak, gerillanın 20 Ağustos-25 Eylül tarihleri arasında aktif savunma pozisyonundan pasif savunma pozisyonuna geçildiği haberi, son süreçteki aydınların girişimine ve Başbakanı cevap niteliği anlamında oldukça önemsenmesi gereken tarihi bir karar özelliği taşımakta. Bilindiği gibi 1 Hazirandan itibaren Halk Savunma Güçleri, aktif savunma pozisyonuna geçmiştiler. O tarihten bugüne kadar ki gelişmelere bakıldığında her iki taraftanda yüzlerce insanımızın yaşamına mal oldu. 6 yıllık süreç doğru değerlendirilmediği gibi, son süreçte operasyonlarla yeniden sonuç alınmak istenmiş ve Kürt halkının önderi sayın Öcalan üzerindeki tecrit dahada ağırlaştırılmış ve halkta tekrar 90 lı yıllardaki döneme geriye mi dönülüyor kaygısına yol açmış bulunmakta.

Bu açıdan bir aylık sürecin doğru değerlendirilmesi için herkesin üzerine düşeni yapması, sorunun çözümüne giden yolu kısaltacak, maddi ve manevi kayıplarımızın heba olmamasına yol açacaktır. Savaşın rant sağlayan bir avuç kesimin çıkarları dışında, Kürt ve Türk Halklarının çıkarları ortaktır. Bunun özellikle Türk Halkına aktarılması noktasında tarihi bir süreci yaşıyoruz. Bu açıdan geçmişteki acıları tekrar yaşamamak için, ortaya çıkan fırsatı ‘tarihi’ olarak adlandırmak ve ona göre tavır takınmak her zamankinden daha fazla hayati önemdedir. Karşılıklı olarak güven verici adımların atılmasıyla sürecin ilerletilmesi

gerektiği’ ve ‘Türkiye’nin bütünlüğü ve sembollerine saygı temelinde barış ve demokratik çözüm için ortaya çıkan olanakların değerlendirilmesi’ yönündeki Kongra Gel in uzattığı bu yaklaşım inanıyoruz doğru değerlendirilecektir.

Çözüm; Özgür yurttaş olma bilincinin ve hareketinin geliştirilmesi, yine demokratik, siyasal mücadelenin yoğunlaştırılması.

Kürt sorunu, gerek bölge gerekse uluslararası alanda ,bugün, her zamankinden daha fazla gündeme gelmiştir. Mevcut koşullar yeni olanaklar yaratmış bulunmaktadır. Sorunun asıl belirleyici olanı

Kürt halkınında içinde bulunduğu bölge halklarıdır. Bu açıdan umutlarımız her zamankinden daha fazladır.

Türkiye'nin AB Süreci, Kürt Sorunu ve AKP'nin geleceği

NEBİ KESEN

”Erdoğan’ın ve AKP’nin siyasi kaderi Kürt sorununa endekslenmiştir. Burada derin devlet ve Kürtler kadar, uluslar arası siyasi aktörlerin (ABD ve AB) tutumları da belirleyici bir rol oynayacağı benzer.”

Türkiye Başbakanı R. Tayyip Erdoğan’ın Amed gezisi, Kürt sorunu ve onun çözümü açısından birçok yönden yeni ve yoruma açık aspektler içeriyor. Hükümetin ve AKP’nin başını çeken bir politikacının gezi öncesi ve sonrasında sergilediği yaklaşımlar ve dile getirdiği düşünceler, gerek hükümet politikalarını gerekse devletin resmi görüşünü etkileyecek ve hatta değiştirecek boyutlara sahip. Bunun gerçekleşmesi şansı başta az görünmesine rağmen, iç ve dış faktörlerin etkisiyle Erdoğan’ın söylemlerinin ”icraata dönüştürülmesi” olasılığı da yok değil.

Başbakan Erdoğan’ın açıklamaları, Kürt sorununa yönelik olduğundan, Kürtler açısından temkinli ve değişik açılardan bir yaklaşımı ve yorumu zorunlu kılmaktadır. Çünkü, Türkiye’de Kürt sorunu konusunda tek ve son karar sahibi güç ”devlet”tir. Devletin bu konudaki resmi görüşünde bir değişikliğin görülmediği son dönemde, Başbakanın söylemleri ancak, Kürt sorunu üzerindeki tartışmaları derinleştirme ve genişletme rolü ile sınırlı kalır. Kaldı ki, AKP hükümetinin

açık ve kapsamlı bir ”Kürt sorununa çözüm paketi” yok ve Erdoğan’ın açıklamaları da önceden planlanmış bir gezinin tarafesinde gündeme girdi. Hükümet ve AKP lideri sıfatıyla Erdoğan’ın, Amed gezisi öncesi ve sonrası birbiriyle çoğu kez çelişen - söylemleriyle kendisi, AKP ve hükümet için geri dönüşü olmayan bir başlangıcı yaptığı kesin. Kürt sorununun kabullenilmesinin zamanlaması ve biçimi konusunda birçok soru akla gelse de, bunun siyasi sonuçlarının olacağını şimdiden söylemek mümkün. Bir yandan, Türkiye’nin diğer siyasi güç odakları, bundan sonra sürekli olarak Başbakan Erdoğan’ın Kürt sorunundaki söylemlerini ve icraatını takip edecekler ve tavır belirlemek zorunda kalacaklardır. Diğer yandan, başta Kürtler olmak üzere geniş bir kamuoyu, Erdoğan ve AKP hükümetine karşı Ankara ve Amed konuşmalarını kıstas alacak ve sorgulayacaklardır.

Bu nedenle, hükümet ve AKP’nin manevra alanı bir nevi daralmış bulunuyor ve Kürt sorunu konusundaki politikalarını artık tanımlamaları ve somut adım atmaları zorunlu doğuyor. Başka bir deyişle, Erdoğan’ın ve AKP’nin siyasi kaderi Kürt sorununa endekslenmiştir. Burada derin devlet ve Kürtler kadar, uluslar arası siyasi aktörlerin (ABD ve AB) tutumları da belirleyici bir rol oynayacağı benzer.

Erdoğan'ın söylemleri neyi içeriyor?

Erdoğan, gezi öncesi basına yansıyan haber ve açıklamalarla Kürt sorununda bir açılımın "hazırlığı" içinde olduğu imacını verdi. Özellikle aydınlarla yaptığı görüşmede, hükümetin bazı bakanlarının, milletvekillerinin ve bürokratların bulunması Erdoğan'ın "yeni Kürt politikası" oluşturma yönünde bir arayışa yöneldiğini gösteriyordu. Ayrıca kısa bir süre önce, Erdoğan'ın "Büyük Güneydoğu Projesi" adıyla bir çalışmayı hazırlama görevini bir özel şirkete verdiği haberleri basına yansıdı.[1]

Türkiye'nin bir Kürt sorunu vardır. Bu sorunla yüzleşecek özgüvenimiz ve demokratik cesaretimiz de vardır." [2] sözleri ile Erdoğan, geçmiş hükümetlerin ezberini bozan ve resmi görüşü aşan bir yeni yaklaşımı, söylemlerle sınırlı da kalsa, sergiledi. Bununla hükümet ve AKP lideri Erdoğan Kürt sorununun varlığını resmen açıklarken, geçmiş yaklaşımlarının yanlış olduğunu ve resmi devlet politikasının sonuçsuz kaldığını teyit etmiş oldu. Bu özeleştiriyi tamamlayıcı bir diğer belirlemeyi, "Kürt kökenli vatandaşlarımıza Ê yapılmış kimi siyasi ya da idari yanlışların yok sayılması ne kadar yanlışsaÊ" [3] şeklindeki açıklamasında görmek mümkün. Erdoğan, gerekirse Kürtlere yönelik yeni politikalarında "pozitif ayrımcılık" [4] ilkesini uygulacaklarını açıkladı.

Böylelikle, R. Tayyip Erdoğan Türkiye Başbakanı olarak, ilk kez hem Kürt sorununun varlığını inkar etmeyi hem de Kürtlere yönelik yanlış politikaların reddini yargılamış oldu. Diğer yandan, Ankara'da yapılan açıklamalar, Kürt sorununun ortaya koyuş biçimi, nedenleri ve çözüm yolları konusunda resmi görüş dışında ve yeni birşey içermiyordu. Barış ve uzlaşma yerine, "terörle mücadele"ye vurgu yapılması, retorik içerikten çok, hükümet politikasının değişmediğinin işareti olarak anlaşılabilir.

Amed'te yapılacak konuşmanın daha kapsamlı ve somut içerikli olacağı beklenirken, bunun Ankara'daki açıklamaların da gerisinde olduğu görüldü. Gerçi, Erdoğan "Ama illa "ad koyalım" diyorsanız Kürt sorunu", "Bu sebeple "Kürt sorunu ne olacak?" diyenlere diyorum ki, bu ülkenin başbakanı olarak o sorun herkesten önce benim sorunumdur." [5] diyerek konuya genel bir vurgu yaptıysa da, Türkiye'nin geleneksel Kürt politikası dışına çıkmama tercihinde bulundu. Oysa Kürt ve Türk kamuoyunda iyimser bir beklenti söz konusuysa. Erdoğan, Kürt sorununun çözümünde "tarihi" bir adım atma şansını Amed konuşmasıyla başlatabilirdi. En azından "Kürt sorunu" denilen olguyu tanımlaması gerekirdi.

Ne var ki, Erdoğan, resmi görüş olarak bilinen ve Ankara'da yaptığı açıklamalara da ters düşen düşünceleri dile getirdi. "Tek devlet, tek millet, tek bayrak prensibi içinde Kürt sorunu da başka sorunlar da daha çok demokrasi içinde çözülecektir." şeklindeki ifadesinde, resmi Kürt politikasında "yeni" olan sadece "Kürt" sözcüğüydü. Bunun da içerik ve sorunun çözümü açısından fazla bir önemi olmadığı açık. Oysa, "Cumhuriyetin kuruluş felsefesi" denilen ve "tek millet/Türk milleti vardır" düşüncesine dayanan resmi ideoloji saplantısı, Kürt sorununda çözüme gidilmesine başlıca engel teşkil etmiyor mu? Bu sorunun kaynağında 1924 Anayasası'nda resmileşen ve bugüne kadar sürdürülen tek kimlik anlayışı yatmıyor mu? Kürtlerin inkarı, "mecburi iskani" ve asimilasyonu üzerine oturtulan resmi politikanın sonuçsuz kaldığını ve bundan dolayı 1925'lerden bu yana Kürt halkının bir kimlik ve özgürlük mücadelesi verdiğini, Erdoğan'ın "Kürt sorunu vardır" ifadesi açıklamaya yetmiyor mu?

Başbakan Erdoğan'ın Amed'te Kürt sorununu dile getirmeye çalışırken, hemen resmi ideolojinin söylemlerine sarılması konuyu tekrar başa götürdü denilebilir. Sorunun

somut çözümleri için Erdoğan, dolaylı olarak sadece "daha çok demokrasi" ilkesini önerdi ve bundan da neyi anlatmak istediği belli değil.. "Kürt sorununda bir çözüme mi gidiliyor" şeklindeki beklentiler ve tartışmalar, medya tarafından kısa sürede "vatan-millet-sakarya" edebiyatıyla bir nevi örtbas edildi.[6]

Ayrıca, basında yer yer "PKK bir terör örgütüdür ve muhatap alınmaz" türünden eskiden bilinen ve çözümsüzlüğü içeren düşünceler ön plana çıkarıldı ve Erdoğan'ın gezisinin yaratacağı olumlu tartışmalar başka yöne çekilmeye çalışıldı.[7] Burada Erdoğan'ın adını sadece telaffuz ettiği Kürt sorununu tüm boyutlarıyla ortaya koymaktan kaçındığı görüldü. Doğal olarak Türkiye ve Kürdistan kamuoyu Erdoğan'ın ve hükümetin bu konuda bir "açılım" yapmasını bekliyordu.

Erdoğan'ın yaklaşımın arkasında sadece, derin devletin olası tepkisine ilişkin korkuyu[8] görmek yetersiz kalır. O, geçmişteki söylemlerinin tersine artık sorunun varlığını kabul etse de, bunun çözümleri konusunda henüz net değil denilebilir. Ankara ve Amed açıklamaları bir ölçüde Erdoğan'ın sorunu adlandırmayla sınırlı "kişisel" düşünceleri düzeyinde kalmıştır. Çünkü, böylesine önemli bir konuda ne bir Bakanlar Kurulu toplantısı yapılmasına gerek görüldü, ne de hükümet olarak yazılı bir resmi açıklama yapıldı. Hükümetin ve AKP'nin ikinci önemli ismi olan Abdullah Gül'ün gezi öncesi ve sonrasında bu konuda tek bir yorumda bulunmaması dikkat çekici. Böyle olunca da, Başbakan Erdoğan'ın düşüncelerinin hükümet ve parti kadroları tarafından nasıl algılandığı ve kabullendiği bilinmiyor.

Kürt sorununda yeni bir sayfa açılmalı

Amed gezisi, Erdoğan'ın 'Kürt sorunu vardır' tutumunun başlangıcı olarak kabul

edilebilir. Fakat bundan ne anlaşıldığı bilinmediği gibi, bu yaklaşımın AKP politikası olduğunu söylemek olanaksız.'

Erdoğan'ın Amed gezisi Kürt sorununun çözümü noktasında yeni bir sayfanın açılması için bir ilk adım olarak değerlendirilebilir mi? AKP'nin atacağı adımlar bundan sonra Türkiye'nin geleceğini de belirleyecek bir konuma sahiptir.

AKP'nin bundan sonraki Kürt politikası

AKP, iktidara geldiğinden bu yana Kürt sorununun varlığı konusunda inkar ya da görmemezlikten gelme politikasını yürüttü. AKP'nin 1. Kongresi'nde yaptığı konuşmada Erdoğan, partisinin Kürt sorununa yaklaşımı şu sözleriyle açıkça ifade ediyordu: "Etnik, dini ve bölgesel milliyetçilikleri siyasetteki "kırmızı çizgi"leri olarak ilan eden Ak Parti ". Amed'te aynı "çizgileri" tekrarlaması, özünde bir politika

değişiminin olmadığını göstermektedir.

Erdoğan bu tavrını 2002 yılından beri kararlı biçimde sürdürdü, içerde ve yurt dışında sürekli olarak "düşünmezseniz Kürt sorunu yoktur" söylemi doğrultusunda açıklamalar yaptı. Başlangıçta, Erdoğan ve AKP yöneticileri için "Kürt" sözcüğü bile tabu kabul ediliyordu. Son dönemde "Kürt kardeşlerim" veya "Kürt vatandaşlarımız" gibi kavramlar dile getirildiyse de, Kürt sorunu olgusu geçiştirilmeye çalışıldı. Amed gezisi, Erdoğan'ın "Kürt sorunu vardır" tutumunun başlangıcı olarak kabul edilebilir. Fakat bundan ne anlaşıldığı bilinmediği gibi, bu yaklaşımın AKP politikası olduğunu söylemek olanaksız. AKP İslamcı-muhafazakar[9] kimliğiyle başından beri Kürt politikası belirlememek için özel bir itina gösterdi. Bunun kuşkusuz birçok nedenleri vardır. Parti içerisinde Kürtler olsada, milliyetçi-muhafazakar kesimin ağırlığının daha çok olduğu biliniyor. Kürt sorunu üzerindeki bir tartışma, AKP'yi

bölecek kadar "hassas bir konu" dur. AKP'nin oluşum sürecine bakıldığında ve seçmen kitlesi dikkate alındığında, Kürt sorunu konusunda somut ve çözümü öngören bir politikanın belirlenmesi partiye "zarar" verebilir korkusu yabana atılacak bir düşünce değil.

Diğer yandan, baştan beri AKP'nin iktidar olmasını hazmedemeyen bir kesim (ordu, bazı sermaye çevreleri, kemalist-sol kesimler, bürokrasinin bir kesimi vb.), hükümetin "Cumhuriyet'in özünü boşaltma" amaçlı politikalar yürüttüğünü iddia ediyor ve yakın takibe almış bulunuyor. Özellikle AB'ye uyum paketleri ve bazı yasal reformlar şimşekleri tümüyle AKP'nin üzerine çekmiş durumda. AKP içerisinde Kürt sorununun gündeme alınması, bu parti aleyhindeki "islamcı", "anti-laik" suçlamalarına "Kürtçü/bölücü" şeklindeki bir yeni suçlamayı ekleyecektir. Kaldı ki, parti kapatma konusunda Türkiye'nin dosyası oldukça kabarık. Böyle olunca da, Erdoğan ve AKP gerekli cesareti gösterip bir çözüm arayışına girmekten kaçınabilir.

Türkiye'de islamcı-muhafazakar kesimin Kürtlere ve Kürt sorununa yaklaşımı resmi görüşten bazı yönlerden ayrılık gösteriyor. Özellikle Kürt kimliğinin kabullenmesi konusunda, bu kesimler, 1990'lı yılların başından itibaren bir düşünce değişimine gittiler. Kürt kimliğini, inkar yerine, "ortak din/müslümanlık" kimliğiyle birlikte telafuz etmeye başladılar. 1991 yılında Refah Partisi (RP)'nin hazırlanmış olduğu "Kürt Raporu" bu politika değişiminin bir işaretiydi. Söz konusu raporun hazırlanmasında görev alan komisyonun başında ise, R. Tayyip Erdoğan bulunuyordu.[10] O dönemde Erdoğan ile RP lideri Necmettin Erbakan arasında görüş ayrılığı -olduğu da bilinen bir gerçek.

Kürt sorunu konusunda resmi ideolojinin iflas ettiği gerçeği, bizzat RP raporunda yer aldığına göre, bunun Erdoğan'ın düşünceleri olduğunu kabul etmek

gerekir. Öyle olunca da, Erdoğan'ın kurduğu AKP'nin Kürt politikasının o dönem yazılan rapordan etkilenmesi akla geliyor. Ne var ki, özellikle iktidar olanağını sağlayan Erdoğan ve AKP, geçmişte savunulan görüşlerde "yan çizdi". Oysa 1991 raporu temel alınarak, AKP iktidar olanaklarıyla Kürt sorunu konusunda bir açılım yapabilir ve belki de geniş bir toplumsal destek bulabilirdi. Uluslar arası konjoktür (Irak ve Güney Kürdistan'daki değişim, ABD'nin Kürt politikası, AB uyum süreci, PKK'nin ateşkesi, Kürt sorunu üzerindeki yoğunluklu tartışma vb.) buna uygundu. Gelineen noktada, AKP'nin siyasi programında ve politikalarında Kürt sorunu ve onun çözümü hala somut bir şekilde bulunmamaktadır. AB'ye "uyum reformları" çerçevesinde Kürt dili ve kültürü üzerinde bazı yasakların kalkması bu gerçeği değiştirmemektedir. AB'nin azınlık haklarının tanınması ve korunması, Kürtlerin temel hak ve özgürlüklerinin sağlanması, demokrasi ve hukuk devleti ilkesinin uygulanması vb. istemlerinin zorlaması sonucu, biraz olsun Kürtler için "rahatlatıcı" bir ortam doğmuştur. Fakat, Türkiye'de Kürt sorunu geçmişte olduğu gibi bugün de bütün çıplaklığıyla ortada duruyor. AKP, çözümü içeren bir Kürt politikası belirlemek konusunda bir dönüm noktasına gelmiştir denilebilir. Erdoğan'ın "Kürt sorunu vardır" şeklindeki açıklamaları, AKP'yi bu konuda bir tartışma ve arayış sürecine koyacağına benzer. AKP'nin yaratacağı hayal kırıklığı, sonuçta Kürdistan'da seçim sandığında en geç görülecektir. Burada AKP içinde olan Kürt parlamenterlere ve yöneticilere büyük ve tarihi bir rol düşüyor. Bu kesimlerin siyasi ideolojileri ve inançları ne olursa olsun, Kürt sorununun çözümü konusunda açık görüş ve tavır göstermeleri gerekiyor. AKP'li Kürtlerin "bu sorun, bizim sorunumuz değildir" deme hakları ve lüksleri yoktur. Onların AKP'deki konumları Kürt oylarıyla kazanılmıştır. Kürt hareketi dışında yer almak tercihleri ile AKP'de çalışmayı, Kürt sorununu çözümü konusunda katkı sunmayla birleştirebilirler.

Erdoğan'ın Kürt sorununa yaklaşımı

Erdoğan'ın açıklamaları günlük basınla önemli sayılabilecek bir tartışmaya yol açtı. Irak ve Güney Kürdistan konusunda, Newroz sonrası yaratılan "Bayrak olayı"nda ve sonraki gelişmelerde basının sağduyulu ve tarafsız kalmadığı bilinen birşey. Çirkin bir biçimde anti-Kürt yaklaşımlar ve ırkçı-şoven duygular öne çıktı. Türk basını adeta derin devletin resmi organına dönüştü, Kürt sorunu söz konusu olunca.

Erdoğan'ın Amed gezisi yeni bir hava estirdi adeta. Köşe yazarlarının büyük çoğunluğu, böylesine bir durumu bekliyormuş gibi, Kürt sorununun adının konulmasını çözüm yönünde bir adım olarak değerlendirdi.[11] Bu grupta yer alan köşe yazarlarının ortak noktası, Kürt sorunu üzerindeki tabuların kırılması ve bir tartışma ve diyalog ortamının doğması şeklinde ifade edilebilir. Kürt sorununun kapsamı ve çözüm çerçevesi açısından, E resmi ideoloji ile "yeni" bir Kürt politikası arasında bir seçenekte bulunulması durumunda iki yaklaşımın olduğu da yorumlarda görülen bir gerçek. Cengiz çandar, Derya Sazak, Ertuğrul Özkök, İsmet Berkan, Nazlı ılıcak, M. Ali Birand, gibi köşe yazarları artık "yeni bir sayfanın" açılmasını açıkça dile getirirken, bir kesim (Haluk şahin, Yalçın Bayer, Mustafa Ünal vb.) bu konuda resmi ideolojinin öngördüğü çerçevede bir çözümden yana görünüyor. "Bayrak provokasyonu"nda görüldüğü gibi, Türk basını ve köşe yazarları çok çabuk tekrar "devlet çizgisine" dönebilir. Bu nedenle, Erdoğan'a basın tarafından gösterilen dayanışma kaynak bir zemindedir demek yanlış olmazsa gerek.

Erdoğan'ın "Kürt sorunu vardır" şeklindeki açıklamalarını ret eden ve bunun "devletin ve milletin bütünlüğü" için bir tehlike gören köşe yazarları ise, eski politikaların devamını öneriyor.[12] Bu kesim Kürt sorununun varlığını inkar ediyor, yer yer

hükümete askeri çözümü temel alması tavsiyesinde bulunuyor.[13] Kürt sorununun çözümsüz bırakılmasını savunan köşe yazarları, sayıları nisbeten az olsa da, Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluş yıllarında yapılan yanlışın "doğruluğunu" iddia etmeyi sürdürüyor. Erdoğan'ın deyimleriyle "yanlış" yapıyorlar.

Basında, hala Kürt tarafına karşı yaygın bir önyargı ve düşmanlık olduğu gerçeği de gözden kaçmıyor. Kürtlerin istemlerinin sürekli "terör" şeklinde ifade edilmesi sorunu çözmez, aksine çatışma ortamını derinleştirir. Eğer bir barış, diyalog ve çözüm yoluna girilecekse bunun Kürtler tarafından muhataplarının kabul edilmesi ve dinlenilmesi gerekir. Görünen o ki, Erdoğan, hükümet ve basın hala PKK, DEHAP ve diğer Kürt kesimleri konusunda eski yaklaşımlarında ısrar ediyor. Oysa, Kürt tarafı - ki oldukça geniş kesimleri kapsıyor - Erdoğan için Kürt sorununu çözme girişiminde en önemli adresidir.

Sonuç

Türkiye'de Kürt sorunu üzerine tartışmalar, bundan sonra artık yeni bir zeminde yürütülecek. Erdoğan çelişkili açıklamalarından dolayı ve Kürt sorununun tanımlanması konusunda iç ve dış kamuoyunun sorularıyla sürekli yüz yüze gelecek. Gerçi, ordu ve bürokrasi içinde yeni politikaların onay bulması zor bir olasılık. Devletin içinde siyasi ve askeri çözüm konusunda görüş ayrılıkları daha da büyüyeceğe benzer. Bilindiği gibi, Erdoğan'ın "yeni" politikası ne devletin diğer organlarıyla (MGK, TBMM vs.) ne de anamuhalefet partisi olan CHP ile önceden görüşülüp tespit edilmiş değil. CHP ve "Kızıl Elma" ittifakının diğer sivil kesimleri, ırkçı-milliyetçi söylemleriyle dumanlı havayı daha da körükleyeceğe benzer. Buna rağmen, Erdoğan, partisi ve tabanı

yanısına sermaye kesimleri, Kürt hareketi, sivil toplum örgütleri, AB ve ABD gibi iç ve dış destekçileri bularak tarihi bir başlangıcı yapabilir. Ekim 2005'te başlayacak AB müzakereleri, bunun için hem bir vesile hem de tamamlayıcı bir faktör olarak anlaşılmalıdır. Türklerin ve Kürtlerin AB'ye üyeliği, en başta Kürt sorununun çözümüyle mümkündür.

Önümüzdeki dönem, Kürt sorunu açısından Erdoğan ve AKP için bir sınav dönemi olarak kabul edilmelidir. Şu an, Erdoğan ve AKP'nin gelecekteki Kürt politikası bilinmeyenleri çok bir denklemi andırıyor. Herşeyden önce, Erdoğan bundan sonra azda olsun, Kürt sorunu konusunda dediklerinin içeriğini doldurabilecek mi? AKP, 2006 yılında yapılması düşünülen kongresinde Ankara ve Amed açıklamalarını içeren bir programsal değişime gidecek mi? AKP içindeki Kürt kökenli siyasetçilerin bu sorunu daha açık ve korkusuzca dile getirmeleri yönünde girişimleri olacak mı? Buna benzer sorular çoğaltılabilir.

AKP, "muhafazakar demokrat" kimliğine Kürt sorununu gündemine ve programına alarak ve yeni politikalar üreterek kavuşma şansını da yakalayabilir. Türk ve Kürt aydın çevrelerinin bu konuda yapmış oldukları somut öneriler hemen uygulanabilecek niteliktedir. AKP ve Erdoğan Kürt sorununda net ve inandırıcı adımlar attığı ölçüde, bir yandan Kürt hareketinin güvenini kazancak, diğer yandan da kendi Kürt seçmenini tutabilecek ve bir sonraki seçimlerde Kürdistan'daki oylarını koruyabilecektir. AKP hükümeti, henüz Kürt sorununun çerçevesini çizmiş değil. Kürt sorunundan neyin anlaşıldığı, "pozitif ayrımcılığın" nasıl somutlaştırılacağı ve 80 yılı aşkın yanlışların nasıl değiştirileceği sadece akla gelen birkaç soru. "Yeni Anayasa" üzerinde çalışmalar yapılıyor. Kürdistan için bir kalkınma planı çalışmalarından söz ediliyor. Erdoğan ve

hükümet, bu ve benzeri projelerde Kürt sorununun çözümü yönünde de adım atabilir.

Bütün bunlar, Kürtlerin tartışmalara ve sürece müdahale etmesi için yeni fırsatlar olarak da değerlendirilmelidir. Kürt cephesi, Erdoğan'ın açıklamalarına yönelik yaptığı ilk değerlendirmelerle buna hazır olduğunu göstermiş oldu. Diğer yandan Kürtlerin ve Türklerin ortak bir tartışma ve diyalog zeminini yaratmaları kaçınılmazdır. Kürtlerin istemleri ve düşünceleri ancak bir ateşkes ve barış süreci ortamında ses bulabilir. Erdoğan'ın çıkışının buna ne kadar hizmet edeceğini ise, yakın zamanda göreceğiz.

[9] AKP, 13 Ekim 2003'te yapılan 1. Kongresi'nde, kendisini "muhafazakar-demokrat" parti olarak tanımladı. Buna rağmen, AKP yönetimi ve tabanında siyasal islamcılığın hala belirleyici bir kimlik oluşturduğu bir gerçektir. Bu nedenle, AKP'yi bir Özal'ın ANAP'ı veya Demirel dönemi DYP'si gibi bir merkez sağ-muhafazakar görmek yanlış olur.

YÜREKLE BAKABİLMEK

Devrim GÜL
helin_dersim@hotmail.com

Ankara'dan İstanbul'a arkadaşlarımı ziyarete gidiyordum. Yanımda yaşı 40'ın üzerinde olmayan bir bey oturmuştu. Sanıyorum otobüs hareket ettikten yarım saat sonra konuşmaya başladık, aslında canım konuşmak da istemiyordu, gazetelere aravermiş, dışarıyı seyrediyordum.

- Havalarda çok sıcak
-evet bunaltıcı bir sıcak var rutin bir konuşmaydı, her zaman sohbetler rutin bir konuşmayla başlamaz mı? adını söyledikten sonra ben de adımı söylemek zorunda kaldım. Ankara'da oturduğunu, İstanbul'a bir iş için gittiğini söyledi. Ardından, Ankara garından bindiğim için olacak "Ankaralı'sınız galiba" sorusuyla devam etti. Sıradan bir fiziği vardı; esmer, orta boylu, hafif göbekli. Koyu renk gözleri çok sakın bakıyordu belki biraz da şaşkın. Gözleri gibi ses tonu da sakindi
- Hayır Diyarbakırlı'yım, orada da oturuyorum. Ankara'ya da gezmek için geldim, İstanbul'adagezmekiçingidiyorum.

Aslında konuşmayı bitirmek, kendimle başbaşa kalmak istiyordum, belki biraz uyumak... ama Diyarbakır'lı olmak otomatikman bir gündem belirlemek de oldu! Adı konmasa da, herkesin bildiği, aslında sesli de konuştuğu kirli bir savaşın yaşandığı bölgenin tam göbeği idi çünkü Diyarbakır... Kısa bir aradan son konuşmayı yine kendisi başlattı.

- Kürt'sünüz galiba
-Evet Kürd -Bunun hiçbir

önemi yok, hepimiz Türkiyeli'yiz. Çok şaşırılmıştım, sanki Kürt olmak çok ayıp birşeydi de bana moral vermeye çalışıyordu, Ardından da doğal (!) olarak terör konusuna girdi.

_Hainler bir sürü polis ve askerimizi şehit ettiler hala da ediyorlar, oradaki halkımız onları istemiyor ama korkuyorlar, devletin de oraya ekonomiyatırımyapmasınıengelliyorlar....

Gerçekten çok gerilmiştim, hain dediklerinde insan değilmidi, gerillalar da ölmüyor muydu? Ayrıca senin askerinin, polisinin ne işi vardı orada. Neden insanlar eline silah alıp dağlara çıkmak zorunda kalmıştı, oradaki halk kimdi ve istemedikleri kimlerdi, hain diye ezber tanımladığı insanlar oradaki halkın çocukları değilmidi? senin devletinin inkar ettiği, susturmak için katliamlara uğrattığı o halk kendi çocuklarına değil de devlete nasıl destek verebilirdi...İste bu savaş böyle ezber düşünen, konuşan insanlarla daha derinleşiyor, sorun akılcı çözüme yaklaşıyordu...

-Sizin gibi düşünmüyorum dedim, yüzüme ısrarla baktı, açıklama beklediği kesindi ama düşüncelerimi açıkça belirtmezdim de, riski büyüktü!

-Sizin söylediğiniz gibi bir terör varsa orada, neden var, neden başladı, ne istiyorlar diye sormak gerek. Bizler orada yaşayan insanlar sorunlarla doluyuz

- Evet ama Türkiye de her yerde sorun var. İşsizlik, eğitim, sağlık...

Sorunları genelleyen mantık kadar çözümsüzlüğü dayatan bir mantık olamaz, özgünü görmemek büyük vicdansızlıkları da beraberinde getiriyor.

- Bak sen bile ilk Kürt müsün diye sordun, yani yörede yaşayan insanların, bizim Türk olmadığımızı hepimiz biliyorsunuz. Ve biz bunu açıkça yaşayamıyoruz. Yani sanki türk müşüz gibi bir yaklaşım var. Bu kabul edilmez, resmileşmezse, halkın iradesine, kimliksel iradesine saygı duyulmazsa sorun devam edecek. Tabiki kimse savaş istemiyor ama... sustum. İstemediğim bir sohbetin öznesi olmuştum. Hem rahat konuşamıyor hem de bitiremiyordum.

- Yani ülkemiz bölünsün mü? klasik bir soruydu ve gerçekten sinirlenmiştim. Beni dinleme yerine yargılarıyla konuşuyordu.

- Ne demek istediğinizi anlamadım, bence bu konuyu kapatalım.

- Bunlar bağımsız Kürdistan diyor... yüzüne baktım, ilginç çok ilginç, eğer biz, eğer onlar farklı bir halksa bağımsızlık talepleri de olabilir, bu o halkın bileceği birşey. Garip bir çelişki, hem farklı bir halk olduğunu kabul edecek hem de...cevap vermedim,

gerçekten konuşma bitsin istiyordum,

- Apo yakalanana kadar ;öyle diyordu, yakalanınca korktu, vazgeçti.

Canını kurtarmak için. susmaya devam ettim, savaşı durdurmak, sorunu çözmek için harcanan olağanüstü çaba, bu mantığın duvarına çarpıyordu. En büyük adaletsizlik anlaşılammakla başlamıyor muydu?...Arkama yaslanıp gözlerimi kapadım. Sustu. Konuşabilmeyi isterdim oysa... Moladan sonra gazeteleri biraz karıştırdıktan sonra pencereden bakmaya başladım, hava kararmış, dışarıyı anlamını yitirmişti, yada konuşmanın etkisiyle gergindim

vehiç birşey tat vermiyordu

- Kardeşim askerliğini Van'da yaptı,

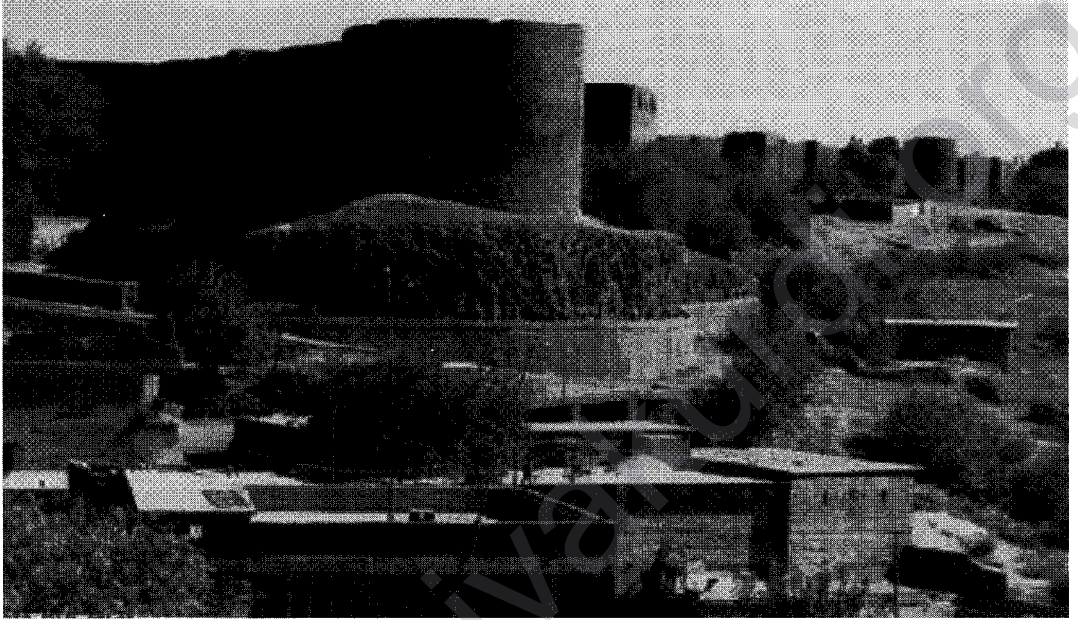
97 yılında. Bir yıllık askerken şehit düştü. Sesi sakindi, hep sakin olmuştu zaten, yüzüne baktım, bana dönük yüzüne; gözleri öfkeli ve kederliydi. Yüreğim sızladı, ta derinlerden. Gerçekten bu savaş çok kirli ve acıydı...

Konuşamadım. Ve ona benim de kardeşim şehit bir gerilla. O da senin kardeşin kadar gençti ve senin kardeşini özlediğin, sevdiğin kadar, ben de kardeşimi özlüyor ve seviyorum diyemedim... Yüreğimin acısı. Ben onu anladım, acısını hissettim ama o bunu yapacak güce sahip değildi...önce ezbere düşünmeyi bırakması, "Neden" sorusuna sarılarak, o büyük!, o kutsal! devletin peşine düşmekten vazgeçmesi gerekirdi.

Konuşabilmeyi gerçekten çok istedim, sanıyorum onunda ihtiyacı vardı...Yapamazdım... Yapmak zorunda olduğumuza inanıyorum oysa, kirli savaşın bitmesi de, birlikte yargılardan uzak birbirini dinleyerek, anlayarak ve onurluca yaşayabilmemiz de bu konuşmaları açık yürek ve zihinle, korkusuzca yapabilmemize bağlı çünkü... Gözlerimi kapadım ve İstanbul'a kadar da açmadım...

EZ LI FESTÎVALA AMEDÊ BÛM

Hasan Akbal
hasanakbal@hotmail.com

Roja 12/08-2005 serokwezîrê tirkan çû bû Amedê ku axaftinê bike, lê mala minê gelek kêma kes hatibûn pêşwazîya wî cewmêrî. Wî wer bawer dikir ku bi dehhezran, sedhezran kes wê bihatana û ew pêşwazî bikirana. Serokwezîr pir bi ber xwe ketû xemgîn bibû. Ji wezîrê derve pirsî, ka çima gel nehat pêşwazîya wî nekirin. Milê xwe hêjand û got nîzanim.

Helbet gelê Kurd êdî ji derewên wan têr xwarîye. Hinekan hat gotin em dê Amedê bikin Paris. Hinekan got, em rastîya/Realîta Kurd nas dikin. Hinekan got rêya

YE (yakîtiya awrûpa) di Amedê re derbas dibe. Hemû vir û derewin bûn.

Serokê şaredariya Amedê birêz Osman Baydemir dibêje, eger we xeber bida me, me dikarî milyonek mirov li herêmê kom bikira. Elber ev gotina jî çû zora serokwezîr. Wî fêma kir ku Kurd ne kurdê berê ne wan bi derewan bixapînin.

Belê dema serokwezîrê tirkan li Amedê bû ez jî ez ji li Amedê bûm. Bi munasebeta festîvala Amedê li wê derê bûm. Min bi deh hezaran mirov kolanan dîtî ku hatine festîvalê. Ez di kêleka Ulu Camiyê re derbas bûm. Min nikarî ku di ser gelê li ber mizgeftê rûniştî re derbas bibim û derbasî hundirê mizgeftê bûm. Min ji şehîdan re fatihê xwend. Kalek nêzîka min bû û go li gor rîwayetan termê Şêx Seîd û yên hevalên wî di hundirê vê mizgeftê daye.

Min li kalê mêzekir-Min got na Xalo raste gotina te!

-Walleh raste kurê min.

Ez ji mizgeftê derketim berve Hewsel Baxçeyan çûm.

Dewlet ji bo ku nêçira Kurda bike, Baxçeyên Hewselê sê roja bi şev û roj bombayên giran bi ser da barandin. Gotin terorîst di nava Hewsel Baxçeyan da hene. Min bi çavên xwe bi dehan û sedan bombeyên ku hatî teqandine dîtîn.

Piştî ziyareta Hewselê, ez hatim ser kela Amedê û li Amedê mê-zekir. Gelek kêfa min hat.

Paytexta me!!!

Piştî re ez li dolmişê sîwar bûm çûm Girtîgêha Amedê ku bi hestiyên şehîdên me dîwarên xwe hatî honandine. Min xwest ku ez nalîn û axîna Mazlûm Dogan û Kemal Pîr ji kevirên girtîgehê bibîzîm. Destê xwe da ser hewşoyê girtîgehê. Kevir got, di xercê vir da xwîna şehîd û nalîna şehîdan heye.

Piştî ziyareta girtîgêha Amedê, ez dîsa li dolmişê sîwar bûm û çûm ciyê Konferansê ya li şaredariya Baxlara.

-Min bi dolmişvan re got ""keko min nêzîka şaredariya Baxlara bîne xwarê.""

Got ""tu ji kederê yî?""

""Ez ji Qonyê me.""

""Li ser serê min. Tu bi xêr hatî Amedê. Li Qonyê jî Kurd hene looo! Em Kurd li her dewerên dinyayê belav bûne.""

""Belê, li ser rûyê dinyayê yek Kurd yek jî Qereçî belav bûne. îro Yekîtîya Ewrûpa cî dide Qereçîyan jî. Lê cî û warê me hê tune.

""Na baba na. Li kêleka me welatê me jî ava dibe. Min got inpallah.""

Dolmişvan ez nêzîka avahîya şaredariya Baxlar peya kirim.

""Min tê bi dolmişê bibira ber avahîya, mixabin qedexe ye em nikarin herin wir.""

Min spasiya xwe ji wî re kir û da rê, ez çûm avahîya şaredariyê.

Ez li derva bi rû jineka pîr ketim. Wê jinikê bala min kişand. Derman di jinûyê wê da nemabû. Êşa sedsalan li rûyê wê dihat xûya kirin.

Min silav da wê û ez li wê derbas bûm.

Wê bi gavên giran rêya xwe girt û çû. Westîya bû. Ez li wê derbas bûm, çûm hundirê salonê. Kêfa min gelek hat. Ev avahîya me ye.

Piştî niv seetê ev pîra 70 salî bi gavên giran û nerm dihatî kete hundirê salonê.

Bi qasî 150-200 kes li salonê hebûn. Gava ku pîr kete hundirê salonê hemî ji ber pîrê rabûn.

ser piya û pîr di ber panelîstan re derbasa bû û silaveka germ da wan û hat di navbera

Leyla Zana û Orhan Dogan da li ciyê xwe rûnişt. Panelîstên li panelê hemû ji ber wê

rabûn ser piya û ew pêşwazî kirin. Leyla Zana bi wê re mijûl bû û destê wê maç kir.

Pîra delal qet ji ciyê xwe nelivîya. Lê panel bi baldarî guhdar dikir.

Roja sêyemîn, serokê panelê gazî panelîsta kir û navê jinekê jî xwand. Sakinê Ana. Dayîka Sakine fermo

were jor. Dîsa wek berê pîra me bi gavên ewle û giran berva şûna ku panel lê didome çû.

Dest bi axavtina xwe ya tije êş û keder kir.

«Ez we hemûyan silav dikim. Hûn bi xêr û xweşî hatine vê civîne. Ez gerilla silav dikim.

Ez serok Apo silav dikim.

Dengê çepikan da her dera salonê. Ez dayîka 33 hezar şehîdame. Ez PKK e yî me. Dewlet

bi min re dibêje; hûn terorîstin! Bi dayikên xwe re dibêje, dayikên şehîda. Ma ez ne

dayikim? Ma min kî kuştîye? Min mala kê şewitandîye? Min kî sêwî li ber dîwara tazî,

birçî, bêkes hîştîye?. Min dilê kê şewitandîye?, Min agir bi kezeba kê xistîye? Min çar lawên

xwe û keçeka xwe li vê rê, ji bo welatê xwe şehîd da. Agirê ku bi dilê min ketî ez nax-

wazim bi dilê tu dayikên din keve».

Xwezî di qirikê da ma, dest avête qedahê avê û qultek av jê vexwar.

Hundirê salonê tijî êş û xemgînî bû. Li kêleka min mêvanekî me yî Norweçî hebû. Lêva xwe gezkir. Li kêleka mina din jinek hebû ji dil de dikeli û digirî. Min ji berîka destmala xwe derxist da wê, çavê xwe zîwa kirin. Min jî çav tijî kirin.

Got ""te jî şehîd dan?""

Min got ""na"".

Got ""min sê dan. Her malekê şehîdekî xwe heye lawê min.

Piştî deqîqekê pîrê dîsa dest bi axavtina xwe kir. «Em ne terorîst in. Yê ku law û keçên me kuştin, malên me şewitandin, gundên me şewitandin ewin terorîst.

Ez ji Amedê me. Lê ez li Amedê ji dayik ne bûm. Ez li nav Tirka ji dayik bûm. Ez piştî 40 salî dîsa vegeyîyam Amedê. Gora dê û bavên min li xêrbie. Ew min diêşîne. Dijmin ew ji welatê wan derxistin. Ez we hemiya dîsa silav dikim»

Panelîst dîsa rabûn ser pîyan ji Sakîne Ana re li ser pîyan rêz girtin.

Mirovê Norweçî destê wê pîrê girt ber neda. „Ez êşa te fêm dikim. Lê ez çî bêjim. Êşa te wek êşa dayikên Filistînî ye.“

Di dilên me de îman û di destên me de Quran

Seleheddin Eyûbî şûr kişand û got ciwanên

Kurdên bi îman

Heta em nestînin Qudîsa pîroz

ji me ra herame nafs û soz

Şêx Seîdê Pîranê Kurd rabû ser xwe mîna

şêran

Lê mala xayîna bişewite eşqa min qetandin

mîna moriyên ser sîngan

Tu zana bûyî Ehmedê Xanê Mem û Zîn ji

bûye qurbane

Min dilê xwe ji te re kir goristane

Bila Xwedê Te ji Qaranî re bike cîrane

Mihemmed Qazî hespê te li meydanê ra

kir toz

Lê dujmin ji me çî dixwaz

Komera teza kirin bahoz

Nizanim sibeye û êvare Rojhelat ji Rûhayê

gundê AMARA

Heyfa Kurda bigre bi hezara

Raketiye li girava Imraliyê

Ez ji dil da bûme birîndare.....Dîrok.

Kurd Aşo

SÜRGÜN ÇOCUĞU

Adı, soyadı: Teyfik SİVASLI

Kod adı: Hasan Basri

Doğum tarihi ve yeri: Cihanbeyli Konya, ...

Mücadeleye katılım tarihi: 1995

Şehadet yeri ve tarihi: Zagros, 1997

Yağmurluğun üzerinde sırt üstü uzanmıştı. Gözlerini açtığında ne gökyüzünü, ne de dalların yapraklarla örtülü alaca karanlık görüntüsünü görebildi. Karşısında onlara paralel atılan üstü hasır ve kamış kaplı, örümcek ağlarıyla birleştirilmiş tavan vardı. Kapalı bir mekandı. Odanın köşesinde, tavan hizasında yıllar önce kurutulmak için asılmış buket halindeki tozlu tütün tohumu, sıvası dökülmüş duvar ile aynı rengi almıştı. Yerde, mavi renkli, naylon bir çocuk ayakkabısı ve rengarenk elbise parçaları dışında hiçbir şey yoktu. Gözleri çocuk ayakkabısına takılmıştı. Tüm boş köylerin ortak özelliği idi.

Çocuk ayakkabısı ve fistan parçaları... Rüzgarın esintisi ve su sesiyle beraber pencerenin olduğu tarafa bakmaya başladı. Camsız ve çerçevesiz pencereden, köyün karşı yamacına, yıkık ve yanmış evlere göz attı. Trafoya geldiğinde Hoca ile Yavuz'u gördü. Trafonun önünde durmuş duvarına bakıyorlardı. İki elini yere dayayıp, kalkmak için kendini zorladı. Başını yastıktan kaldırdığında, gövdesini ve parçalanmış bacaklarını gördü. Elbiseleri kan içindeydi. Başı tekrar arkaya düştü. Gözlerini kapadı, bir süre bekledi. „Kesinlikle bu bir rüya veya rüya olmalı“ diye düşündü. Olmaması için

hiçbir neden yoktu. Kabuslar böyle değil miydi? İçinde olduğu oda, yıkık-yanmış

köy, çocukluk arkadaşları ve parçalanmış vücudu ancak bir rüyada, bir

araya gelebilirdi. Gözlerini tekrar açıp trafo'ya baktığında kimseyi göremedi. Kesik telleri sarkık, belki de yıllardır çalışmıyordu.

Hasan narkozun etkisinden hala çıkmamıştı. Hiçbir acı hissetmeden sadece boynunu hareket ettirebiliyordu. Her şeyin bir rüya olması gerektiğini düşünerek tekrar uyumaya çalıştı. Yüzünü kapıya döndüğünde, karşısında Anadolu motifleriyle işlenmiş ucuz muşamba seriliydi. Üzerinde tezek sobası yanyordu. Sobanın altına kare şeklinde mermer bir taş konulmuştu. Oda, sadece yarıya kadar serilmişti. Muşambada kendi tarafı olan yer, eskisi gibiydi. Naylon ayakkabı hala yerindeydi. Ama fistan parçalarının bulunması gereken yer, Anadolu motifleriyle işlenmiş muşamba idi. Temiz ve badanalıydı. Halının olması gereken yer toz ve topraktı. İçinde bulunduğu gerçek mekandı. Muşambadan tarafa olan yer ise geçmiş, hem de binlerce kilometre öteki geçmiş...

Yavuz, ilk önce açık olan kapıdan başını içeri sokarak kontrol etti. Ardından yavaş ve korkak adımlarla içeri girdi. Ardından Hoca girdi. Ama muşambayı geçemediler. Geçemediler çünkü onlar, Orta Anadolu'da yaşanan geçmişe aittiler. Muşambadan bu taraf ise bugüne, Kürdistan'a... Yavuz ile Hoca onu çağırıyorlardı. Seslerini duyamıyor, el hareketlerinden anlıyordu.

Yorgunlukla beraber narkoz tekrar etkisini gösterdi. Gözleri kapanmıştı. Artık muşambanın sırrı da kalmamıştı.

Teyfik, Yavuz ve Hoca köyün ilçe merkezine giden asfaltından koşmaya başlıyorlardı. Bu bir oyundu. Ve önceden karar almaya gerek yoktu. Birkaç bakışmadan sonra, hepsi berab-

er birincilik için koşmaya başladı. Trafo, bitiş noktası idi. Trafo yarışını kazanan ilk önce betondan yapılmış, tek odalı, yüksek tavanlı binanın etrafında bir tur atar, ondan sonra trafo yazısını aramaya başlardı. Yazılardan en belirgin olan, büyükçe yazılmış, üstü sonradan başka bir boya ile kaplanan DDKD yazısıydı. Yine en eski olanı idi. Belirgin ve eski olsa da kimsenin benimsemediği bir geçmişi anlatırdı. Yazılardan bazıları küçük sivri taş ve kurşun kalem ile köşelere, küçükçe yazılmıştı. En değerli olanlar bu yazılardı. Bunlar yazanın, yazmaktan kendini alamadığı, ama yazarken görünmekten ve sonra okunmasından da bir o kadar korktuğu sırlarıydı (konuşmayan insanların dili duvarlar olmuştu.) Çünkü paylaşılmayan sırrın bir anlamı da yoktu. Sırrı anlamlı ve çekici kılan onun ortaya çıkma ihtimali idi. İnsan bu ihtimali bazen kendisi yaratır. Hafiften bir korku ile yaşamak ona haz verir. İnsanı yazmaya iten bir neden de buydu. İnsanın kendinden korktuğu, konuşmayan köyde trafo duvarı, sırdaş olmuştu. Siyaset yeri olmuştu.

Teyfikve arkadaşları geneen ilginç ve anlaşılmaz yazıların peşindeydiler. Bir yazı dikkatlerini çekmişti. Her gün çoğalan bu yazı, hep köşelerde ve küçükçe yazılıyordu. Bu harfleri televizyondan biliyordu ve anladığı kadarıyla kötü olması gerekiyordu. Hem de çok kötü. Ama kötü olan bir şeyin kendi trafolarında ne işi vardı? Bunu yazanlar kendi köylüleriydi ve kimseye kötülük yapmamışlardı. Tüm bunların anlamı neydi? Neden insanlar yazdıklarını başka yerde konuşmuyordu? Neden insanlar içlerindeki hem kendilerinden hem de köylerinden uzak olan trafoya yüklemişlerdi. Tüm bu sorularla sogibi görünen bozkırı seyretmeye başladılar. Bozkır çıplaktı, dikendi. Acı otu ona bakarken bir günün başka bir günden farkı yoktu. Her şey kendisinin tekrarıydı. Gizli olan bir şey yoktu. Her şey gözle görülür tozla, rüzgarla hissedilirdi. Onun için zaman pek anlaşılmazdı. Bozkırda zaman yoktu. Teyfik

için zaman eskimiş, solmuş yazılarda daha anlaşılırdı. Geçmiş yaşamların tek izi ve kanıtı bu yazılardı. Yapraklı duvar takvimleri Teyfikte zaman kavramını geliştirmemişti. Onlar, hiçbir iz bırakmadan, okunup yırtılan günlerdi. Ama trafoda yazılanlar yılların kanıtı olarak daha gerçekçiydi. Yırtılıp atılmayan yaşamın takvimiydi.

Bozkırın uçsuz bucaksızlığı, doğadave dünyada korkuydu, yalnızlıktı, anlamsızlık ve boşluktu. Bozkır umutsuzluk ve yenilgiydi. Teyfik'in yaşadığı ama çözüp, ifadelendiremediği duygularıydı bunlar. Köyün dolmuşu şehre doğru yanından geçtiğinde düşüncelerinden ayrıldı. Dolmuştaki köylüleri onlara bakıyordu, onlar olmasa da yolcular trafonun yanından geçtiğinde hepsi trafoya bakardı.

Dolmuşun arkasından kaybolana kadar baktı. Şehre gittiği günleri düşündü. Şehirden korkuyordu, bir yandan yeni bir şeyler görmenin merakı ve mutluluğunu yaşarken, bir yandan da farklılığını görmesi aklını karıştırıyordu. Onu korkutuyordu. Özellikle annesiyle beraber şehirde dolaştığı zaman, neredeyse onun etekleri arkasına saklanacak gibi oluyordu. Alışverişlerde tercümanlık yapmak zorunda kalırdı. En çok da bu zamanlarda farklılığını görüyordu. Parasıyla alışveriş yaptıkları halde kendisine ve annesine karşı gelişen küçümseyici yaklaşımlar, onda farklı bir canlı türünden oldukları hissine neden olurdu. Zaten yıllar sonra annesiyle şehre gitmekten utanır olacaktı. Bir sürü bahane uydurup gitmemek için elinden geleni yapacaktı.

Şehirde; boyacı, muhacir çocuklarından, okulda öğrenmediği Türkçe kelimeleri, küfürleri öğrenmek zorunda kalmıştı. Farklılığından utaniyor, farklılığını sorguluyordu. "Biz neden farklıyız? Biz kimiz? Trafonun anlamı nedir? Bu çöl ve yalnızlık neden?"

Trafonun fincanlarına bir taş fırlattıktan sonra kafasındaki sorularla köye doğru hızla koşmaya

başladı. Tüm düşüncelerinden arınmak için daha fazla hızlanıyor, hızlandıkça zevkten kendisinden geçiyordu. Bir ara yanına baktı; arkadaşları yoktu. Nefes nefese kalmış, artık durmak istiyor ama duramıyordu. Kendi kontrolü dışında sadece koşuyordu. Ne yolu biliyor, ne de ulaşılması gereken noktayı görüyordu.

Bir hat üzerinde sadece koşuyordu. Boşluğun içerisinde duran bir asfaltı, tüm mekanı, sonsuz bir yolu kontrolden çıkmış bir şekilde sadece koşuyordu. Kafasında bir tek soru vardı; „Ben kimim, biz kimiz?“

Yoldaşları odaya girdiğinde Hasan, hala uzandığı yerdeydi. Ter içinde kalmıştı, nefes alışverişi hızlanmış, tansiyonu gittikçe düşüyordu.

Gerillaya katılmadan önce Tıp fakültesinde okuyan Baran, Hasan'ın tedavisini yapıyordu. Meraklı ve kaygılı gözlerle Hasan'ı izleyen arkadaşlarına dönerek;

„Serumumuz yok, eğer serum gelmezse narkoz şokundan çıkamaz. Bu haliyle, en çok 20 saat dayanır. Zaman geçtikçe tuz ve su kaybediyor. Kalbi ve akciğerleri daha hızlı çalışmak zorunda kalıyor. Bu biçimde kalbi çok fazla dayanmaz.“

Hasan ve doktorun etrafında çember gibi ayakta duran gerillalardan biri tedirgin ve zayıf bir sesle, „Yani şehit mi düşecek?“ dedi. Baran biraz daha açıklama gereği duydu.

„Nefes alışverişini görüyorsunuz, buna şok hali diyorlar. Eğer yedi saat içinde uyanmazsa, bir daha kendine gelmeme tehlikesi var. Bu da en çok 20 saat sürer ondan sonra yapacağımız bir şey kalmıyor. Şu andaki halini anlamak için sürekli koşan bir insanı düşünün, hem de hiç durmadan koşan birini, o zaman anlayabilirsiniz.“ Bu

konuşmadan sonra hiç kimse bir laf etmedi. Herkes sessizce, serum almak için gömme depoya giden arkadaşları bekliyordu.

Beklenti ve sessizliği dışarıdan gelen sesler bozdu. Hemen ardından iki gerilla sırtlarında çantalarla girdiler. Yüzleri yorgunluktan morarmış, elbiseleri terden sırlıslıkla olmuştu. Ama çantalardan sadece bir tanesinde bir şeyler vardı. Doktora yaklaşarak çantayı veren gerilla hemen sonra diğeri gibi duvarın köşesine çömelerek, olan biteni izlemeye başladı.

Baran çantayı açtığında yüzü aydınlandı. Ardından tekrar eski kaygılı haline döndü. Hemen bir serum alıp Hasan'ın koluna taktı. Serumun takılmasıyla doktorun dışında herkes rahatladı. Ama doktorun gözlerinden hala umutsuzluk okunuyordu Serum getiren arkadaşlarına dönerek, „Depoda başka serum yok muydu? diye sordu. Köşeye yığılıp kalan gerillalardan kısa boylu olanı doktorun sorusunu,“

„Hepsi bu kadardı“ diye cevapladı.

Çevrede olanları dinleyen arkadaşları artık Hasan'a bakmıyordu. Hepsi kaygılı dolu gözlerini doktora dikmişlerdi. Ama korkudan soru soramıyorlardı. En sonunda bir tanesi cesaret gösterip, „Ne oldu? Bu serumlar iyileştirmez mi?“ diyebilirdi. Doktor konuşanın yüzüne bakmadan, hafif bir sesle,

„Hayır! Yetmez. Bu serumlar ömrünü ancak birkaç saat daha uzatabilir“ dedi.

Sesi boğazından zorla çıkmıştı. Kendisi bile söyledikleri karşısında irkılmışti. Gerillada doktorluk yaparken başından çok olay geçmişti. Birçok şahadet ile karşılaşmışti. En çok da bundan dolayı doktor olmaksızın nefret ediyordu. Birçok sefer ilaç ve malzeme sıkıntısından dolayı arkadaşlarını kurtaramamış, çare olabileceği halde eli-kolu

bağlı kalmışti. Her seferinde sanki kendisi şahadetlere sebep oluyormuş gibi vicdan azabı çeker, arkadaşlarından utanırdı. Şimdi de yine aynı duyguları yaşamaktaydı. Tıp fakültesini okuduğu yıllara lanet okumaya başladı.

Aradan birkaç saat geçmişti. Hasan'ın verilen serumların etkisiyle nefes alış verişini biraz düzelmeye başlamışti. Son serumu biterken çevresindeki arkadaşları onu konuşuyordu. Bir tanesi Hasan'ın sürgün Kürtlerinden olduğunu söylüyordu. Hasan, sıyrılmakta olduğu anlar denizine sürgün kelimesine tutunarak yeniden dalmışti. İlk dedesinden sormuştu kim olduklarını. Dedesi ona cevap vermek istememişti. Bu sorunun başlangıç olduğunu tecrübelerinden biliyordu. Teyfik mahsumca sormuştu. Merakı ve çelişkileri ona bu soruyu sordurmuştu. Dedesi biraz korksa da sorusunu cevaplamışti:

„Biz bu çöle sonradan geldik“ diye başlamışti. Biraz duraksayarak sanki kendisi yaşamış gibi görmediği geçmişi için hüzünlü olmuşti. Halbuki kendisi de sürgünde doğmuştu. Derin bir nefes aldıktan sonra, „Biz Çukurova'dan gelmişiz Orta Anadolu çölüne. Orada Araplar rahatsızlık veriyor, mallarını talan ediyorlarmış, bir de sivri sineklere dayanamamışlar. Birçoğu ölmüş. Aşiret de yola koyulup, kendisine bir yurt aramış. Aşiret reisimiz Mame Oşe Çuçe'nin atları yolda kaybolmuş. Atları şimdi köylerimizi kurduğumuz yerde bulmuşlar. Aşiret reisimiz Mame Oşe Çuçe ‚Madem atlarımız buraya gelmiş, o zaman bizde buraya yerleşeceğiz‘ demiş. O günden bugüne burayı yurt tutmuşuz...“

Dedesini, Teyfik'e geçmişlerine ilişkin tüm bilgileri aktarmışti. Teyfik yıllar sonra isyan ve sürgün damgalı geçmişini tümüyle ve daha gerçekçi öğrenecekti.

Serumun bitmesiyle Hasan'ın nefes alış verişini tekrar bozulmuştu. Şok hali daha da kötüleşiyordu. Zaman geçtikçe hayati

daha hızlı bir çevrimle akıyordu gözlerinin önünden. Geçmişinden bugüne gittikçe artan bir hızla koşuyordu.

Şehre göç ederken, ayrıldığı köyüne kamyonun kasasından yolun tozları arasında son bakışını, ilk ağlayışını, Türkçe'yi iyi konuşmadığı için öğretmenine, 'siz' yerine, 'sen' diye hitap etmesinden dolayı yediği dayağı, ilk defa İnkılap Tarihi dersinde karşılaştığı Kürt kelimesini, Kürt Teali Cemiyeti ve Şeyh Sait isimlerini hatırladı, ardından „Biz tekrar Kürt Teali Cemiyetini kuracağız“ diyen Urfalı Salih ile futbolcu olmak isteyen Muşlu Ömer'in yanından bir koşu geçti. Görüntüler inanılmaz bir hızla akıyordu. Lise yıllarında öğretmenleriyle Ziya Gökalp tartışmalarını, ilk defa dinlediği Kürtçe müzik parçalarını, okul duvarlarına yazdığı sloganları, faşistlerle kavgalarını, çok gizli şeyler biliyormuş havalarıyla arkadaşlarına çektiği illegallik numaralarını, molotoflu eylem hatıralarını, sazlı gecelerde, dumanlı havalarda söylenen devrim şarkılarını, ağlayanları ve ardından yollarda yüzünü çevirip tanımamazlıktan gelenleri, kendisinden bir daha haber alınamayanları, devrimciliğin ciddiyetini, gerçek kını, acımasızlığın sembolü polisi, işkenceyi gördü bir bir.

„Okula gidiyorum“ diye evden son çıkışını, annesinin o zamanki nedensiz ağlayışını, ilk mermi sıkışını, gerilla elbiselerini giydiği ilk günü, en sevdiği yoldaşlarını gömdüğü anları büyük bir hızla ama tüm ayrıntılarıyla geçti. Cilo'da, Çarçela'da koşuyordu.

Koşunun sonlarına doğru şehit düşenleri gördü. Ona bakıyorlardı. Daha hızla koşmaya başladı. Onlarla kucaklaşmak, hasret gidermek için sınırsız bir hıza ulaşmıştı.

Hasan'ın kalp atışları ve nefes alış-verişi öylesine hızlanmış ve bozulmuştu ki, artık kalbi dayanamaz hale gelmişti. Yer yer tekliyor, çok kısa aralıklarla durup, tekrar son hızla çalışıyordu.

Arkadaşlarına ulaşması için birkaç adım kalmıştı. Her biri bir ömür değerindeki son birkaç nefesinde onlara ulaşıp kucaklaştı. Koşu bitmişti, kalbi durmuştu.

Yer Zagros'un
dorukları zaman, 1997 yılıydı...

Anıları mücadelemize önderdir.

Mücadele arkadaşları adına
Veysel Kızılırmak

İKİNCİ GÖLYAZI KÜLTÜR VE DAYANIŞMA FESTİVALİ

D. Ruzelal

Geçen yıl birincisi yapılan ve bir yıldır ikincisi dört gözle beklenen Xelikan Kültür ve Dayanışma festivali 30 Temmuz 2005'de nihayet büyük bir coşku içinde gerçekleşti. Anlaşıldı ki bu festival genişerek, daha çok anlam kazanarak her yıl tekrarlanacak ve bir Xelikan geleneği haline gelecektir.

Xelikan Belediye Başkanı Sayın Molla Şimşek başkanlığındaki, başta Belediye Muhasibi Ümit Biçer olmak üzere tüm Festival Komitesi Üyeleri'nin hummalı

hazırlık çalışmaları, sonunda bir terli temmuz cumartesisinde gerçeğe dönüştü.

Güzel ve insana yağmur serinliği veren bir gerçeğe...

O günün sabahından itibaren Gölyazılı'lar gelin gibi süslenmiş kasaba meydanına toplanmaya başladılar...

Orta Anadolu'da, büyük bir çölün ve hâla çölleşmekte olan bir çölün ortasındaki; eski

ve eskimeyen adıyla Xelikân, yeni adıyla Gölyazı o gün ikinci kez bir vaha sevinci içindeydi. Yüzlerce üniversiteli...yüzlerce “bir kasabada yalnızlığa kısıtılmış genç” ;.. yaşlılar, çocuk ve çocuklardan daha çocuk, gençlerden daha genç kadınlar, ellerini halay tutmaya hazırlıyorlardı o sabah; sanki kanlarını yenilemeye, bungunluğu, kederi bir günlük de olsa unutmaya hazırlıyorlardı...

İlkin Jandarma kendisine verilen görevi

birlik ve beraberliğimizi bozucu eylem ve söylemlerden kaçınılması gerektiğini vurguladı. Başkanlık döneminin 16. ayında olduğunu ve yapılan hizmetleri anlatan Molla Şimşek, çoraklaşmaya dikkat çekti. Göl-Sav’la işbirliği halinde yapılanları ve yapılacakları anlattı.

Sonra Göl-Sav Başkanı, İş adamı Sayın Hüseyin Kerpiç’in konuşması dinlendi coşkulu kalabalık tarafından. CHP’nin çalışkan milletvekili Atilla Kart kardeşlik

yerine getirdi: Alan boşaltıldı ve festivale gelenler yeniden üst araması yapılarak alana alındı!

Önce kütüphane açılış töreni yapıldı.

Derken Gölyazı Belediyesi’nin çalışkan emekçisi Ümit Biçer’in sunuculuğunda izlenice başladı...

Önce Belediye Başkanı Sayın Molla Şimşek bir açılış konuşması yaptı. Başkan konuşmasında:

Yeniden başlayan çatışmanın bu ülkede yaşayan herkesi tedirgin ettiğini, 1071 Malazgirt; 1514 Çaldıran ve 1919’un unutulmaması gerektiğini belirtti. Huzur ortamımızı bozanlara fırsat verilmemesini,

ve barış temalı bir konuşma yaptı. Diğer Milletvekili AKP Konya Milletvekili’nın “yöre çocuğuyuz” temalı konuşmasına dinleyici kitle ilgisiz kaldı.

Xelikan’ın tüm eski belediye başkanlarına bir vefa örneği sergilenerek plaketler verildi. İlk plaket, İlk Gölyazı Belediye Başkanı, Rahmetli Hasan Celepli adına oğlu Seyyit Celepli’ye ;ikinci plaket, 12 Eylül’le görevinden alınan ve taziyeleri nedeniyle gelemeyen Sayın Hüseyin SEZER için, oğlu Avukat Sayın Galip SEZER’e verildi.

Daha sonraki plaket töreni duygusal anlar yaşattı. Çünkü plaketi takdim eden kişi Belediye Başkanı Sayın Molla

ŞİMŞEK, takdim edilen kişinin, yani eski belediye başkanı Yusuf PİRBUDAK'ın öğrencisiydi! PİRBUDAK konuşmasında çok duygulandığını, çünkü plaketi aldığı kişinin önce öğrencisi, sonra bir öğretmen olarak meslektaşı, daha sonra aynı okulda görev yaptıkları için okuldaşı, şimdiyse 25 yıl önce kendisinin yaptığı başkanlığı, bugün öğrencisinin başarıyla yapmakta olduğunu ve "görevdaşı" olduğunu belirtti ve ŞİMŞEK'le gurur duyduğunu söyledi...

Bu duygusal anları eski belediye başkanları Mehmet HAVUTÇU ve Galip YEŞİLIRMAK'ın plâket törenleri izledi...

Alanın bir ucunda çadırlar kurulmuş Şair Ömer Faruk HATİPOĞLU ve Çoban Şair Ahmet ASLAN yeni kitaplarını imzalamaktaydılar. Ayrıca iki kitap standında kitap ve dergi satışları sürmekteydi. Göl-Sav'ın çalışkan yöneticilerinden n,Gölyazı'nın ince kişilikli çocuklarından Osman SARITAŞ, ilk sayısını çıkardıkları ve her sayısında kendi emeği bulunan TUZGÖLÜ Dergisi'ni bedelsiz olarak okura sunuyordu.

Derken alanı türküler, türkülerimiz, kamlar...stranlar doldurdu... Gökte hüznünlü ve sevinçli notalar uçuyordu...

Sırasıyla

Xelikânlı Ahmet,

Koma Hamdan

Canan Özçetin

Kululu Osman Yılmaz

Serbülent Kanat

Koma Rewşan

Ve Diyar sahne aldılar.

Türkücü ve solistler geçidi sırasında birra Çoban Şair Ahmet ASLAN şiirlerinden örnekler sunması için platforma davet edildi. Ama Daha önce palyaço gösterisi vardı ve palyaço kendisine verilen süreyi aşmıştı. Bu fiili durumu da göz önünde bulunduran Ahmet Aslan konuşmasında, neden şiire sahip çıkılmadığını sorguladı?

Festivalde neden kültürel etkinliklerin, dinletilerin, söyleşilerin hep şarkı fonunda, arka plânında kaldığını sordu. Festivallerin varsıllaştırılması gerektiğini vurguladı...

Akşam inerken ve kalabalık, sığağın baskısını üstünden atıp daha da coşkulanırken, notalar yine şiirin iç şarkılarıyla yerini sessizliğe bıraktı. Ömer Faruk Hatipoğlu sahneye davet edildi. Şair önce barış temalı bir metin okudu. Sonra yeni kitabı "Ateşi Utandıran Yangın"dan şiirler okudu. Ama festivale katılanlar daha çok türkü dinlemeye geldiklerinden kısa bir sürede şiir yerini akrabası türkülerine bıraktı...

Merakla beklenen Diyar, ancak saat 21.00'de sahne alabildi ve alan, alanın yakınındaki herşey, binalar, duvarlar bile umudun türküsü, geleceğin habercisi gibi duran gençlerle halaya durdu...

Diyar'dan önce de yapılan havaî fişek gösterileri, sonra da sürdü. Etkinliğin son aşamasıydı havaî fişek görürleri...

Bir festival daha böylelikle, şimdiden gelecektekinin heyecanı ile sona erdi...

Geleceğin özgür festivalleri dileğiyle...

Ömer Faruk Hatipoğlu'nun Gölyazı Festivali'nde şiir dinletisinden önce okuduğu metin:

Sevgili dostlar,

Festivaller, bu yaşadığımız ve hiç de haketmediğimiz curcuna,talan veyangında; bağışlanmış "mucize hayat"ın bize sunduğu her tür hâl içinde bir biçim soluklanma, bir göz açmılığı ara gibidirler...bir "güzel hayâl, hayâl ki doğuracağı gerçeğine sanki önsöz..." hüznülerimizi gezmeye çıkardığımız,sevinç gezisine çıkardığımız bir güzel,alıştığımızdan ayrı ve anlamlı kılmaya çaba gösterdiğimiz gün...festival günleri...

Oysa bizim hâyalimiz sıradan gün-
ler içinde bir sıradışı gün değil, ömrün
bütün günlerini bayram kılma hayâli... bize
altın dünya tepesinde sunulan hayatın
her gününü, geçirdiğimiz bin yılları
utandırmayan ve her hücremizin hakkı
olan o anlamlı, cennet gölgesi, şiirsi günler
kılma hayâli... sıradan ömürden sıyrılarak
ve bilinen sınırları zorlayarak hayatı yeni-
den inşa hayali...

Uzak değil sevgili dostlar,

Yangınlara, ateşin dilinden anlayan sular
uzak değil... sular ki kaynamaya hazır, sular
ki özgürlüğünü bir çatlak bulsa denizlere
kadar aramaya amade...uzak değil, kömür
dağlara elimiz, silgimiz gülyüzümüz;
kirliliğe yağmurun süzgecinden geçmiş
rüzgârımız uzak değil...

hayâl dediğimiz aslında hemen elimizin
altındaki... avucumuzdaki aya, güzel yol-
lar gibi duran çizgiler... hayâl dediğimiz..
gerçek...

gerçek uzak değil...

zor mudur, hayatı bir festival haline
getirmek... zor mudur, insana

elleri gibi yakışan paylaşmayı her türlü
yapay didişmenin önüne koymak:....
paylaşmak uzak değil...

eşitlik sevgili dostlar, parmaklarımızın
elimize uygunluğu kadar ruhumuza,
etimize kemiğimize uygun...aklımızın
keşfettiği on milyar ışık yılı uzaktaki galak-
siye bakarak, fikrimize bir el uzatımı kadar
yakın.....: eşitlik uzak değil...

zor mudur bu ülkedeki herkes; türkler,
kürtler, araplar, çerkesler ..halay tutarlar
ve yanlamayla komşu bir ülkeye giderler ve
ordan bir insan zinciriyle dünyanın etrafında
bir ekvator kuşağı olurlar, ki bu kuşak yedi
değil yetmiş rengi bağrında taşıyan bir
gökkuşağı bir hefterenktir, hefterenktir: ve
bu bizi bin yıldır biz yapan kardeşlik deme-
ktir... kardeşlik asla uzaklaştırılabilecek bir
şey değil...

zor mudur kardeşliği barışla, barışı
kardeşlikle taçlandırmak... ve bu
coğrafyanın yanardağlarının, ırmaklarının,
denizlerinin ayrımına vararak, içimizdeki
gizligücü, bizi hep birbirimize düşürmeye
çalışan, o 50 yılların hesabını tutan dünya
beylerinin, o, bizi sağlamadaki rakamlar
gibi kullananların suratına, kezzap gibi
savurmak... barışın serinlediği suları,
dicleyi firatı kızılıрмаğı, yeşilirmağı..
savaşçıların, dünya canavarlarının çirkin
suratına, birlikteliğimizin tazyikli hortu-
muyla, kezzaba çevirip tutmak zor değil,
uzak değil... barış , o her harfini etimizle
yazmaya hazır olduğumuz, o gün incelten
yeğnilik... o inkâr çorağını, yeniden toprak
ana yapan iklim;.. barış uzak değil....

uzak değil aydınlık..

o “ateşi utandıran yangın”ların
dudaklarımızda ıslık, ağızımızdaki türküler-
le söndürüleceği günler... uzak değil bizim
bilisizliğimiz üstüne inşa edilmiş olan,
gecenin zifiri zamanı uykularımızın üstüne,
uykusuzluğumuzun üstüne inşa edilen
karanlık kirli evlerin unutkanlığımızın
dipsiz uçurumlarına yıkılışı uzak değil...

uzak değil insanın insan yerine konduğu,
yağmur gibi adil, barış gibi huzur verici,
eşitlik gibi şefkatli.., o artık hayalimizin
sancılı karnındaki bebekler gibi gerçek,
çocukların gözleri gibi çıplak günler uzak
değil...

güneşin bile gölgede kaldığı ve artık şiire
sıranın geldiği o güzel günler, dilimizin
ucunda, dudağımızda... uzak değil o şiir
günler..

Değerli Xelikanlılar

Değerli Xelikanlılar,saygıdeğer konuklar; 'Göl-sağ ile dayanışma gecesi' vesilesiyle hepimizi saygı ile selamlıyoruz.

Bizleri geçmişten geleceğe taşıyan,özgürlük ve demokrasi için hayatlarının en güzel dönemlerinde canlarını vermekten çekinmeyen halkımızın en değerli evlatları Hasan Basri Toptaş,Veyssel Uysal ve Hacı Sivashlı şahsında tüm devrim şehitlerini anarken, anıları önünde saygı ile eğiliyoruz.

Orta Anadolu Kürtleri içerisinde,ulusal ve toplumsal mücadelede önemli bir yeri olan Xelikan'ın son olarak yerel genel seçimlerdeki tercihi dikkate alındığında,bu köyümüzün yurtsever duruşu ile onu özellikle Orta Anadolu Kürtleri içerisinde örnek ve öncü bir konuma getirmiştir.Xelika Doldurma bütün baskı ve engellere rağmen kararlı duruşu ile egemenlere korku,ezilen ve baskı altında tutulan halkımız için büyük bir moral kaynağı olmuştur.

Geçen yıl kasabada düzenlenen bahar şenlikleriyle nasıl Orta Anadolu Kürtleri tarihinde bir ilki gerçekleştirdiyse,bu günde buradada Avrupada yaşayan hemşehrilerini ve dostlarını bir araya getirmesi hem oldukça heyecan verici hemde örgütlü-lüğün önemini ortaya koyması açısından oldukça öğreticidir.

Bu anlamıyla; örgütlenmenin halkımız için yada toplumlar için hayati önemde olduğunu sizlerde takdir edersiniz.İnsan toplulukları örgütlü oldukları zaman sorunlarına çözüm gücü olabilirler.

Gelişmemiş toplumların en büyük hastalığı nasıl örgütsüzlükse,bunun tam tersi,sağlıklı ve sorunlarını çözebilmiş toplumların örgütlü olduklarına yaşadığımız Avrupa ülkelerinde tanık olmaktadır.Bu anlamda üçüncü alanda denilen sivil örgütlenmenin başta kadın ,eğitim,sağlık,siyaset,çevre,diploma-si,kısaca

yaşama ait hayatın her alanında örgütlenmek bir tercihten ziyade zorunluluk olarak önümüzde durmaktadır.

Değerli Gölyazı'lılar,saygıdeğer konuklar;halk olarak oldukça hassas ve kritik bir süreçten geçmekteyiz.İçeride ve dışarıda yoğun saldırılarla karşı karşıyayız. Operasyonlar oldukça geniş bir alanda,on binlere varan korucu ve askerlerin katılımıyla gerçekleştirilirken,yine sivil halka yönelik baskılar 90 lı yılların benzeri şekilde artmış bulunmakta.Yine Güney Kürdistan'daki statükonun değişmesi, başta Türk devleti olmak üzere Kürdistan'ı egemenliği altında tutan bölgedeki çağ dışı ülkelerin saldırılarını artırmış bulunmakta.Yine Türkiye'de halkımızın Newroz'u coşkulu kutlaması ve daha sonra Kürt halk önderi sayın Abdullah Öcalan'ın AİHM de yeniden yargılanması kararı ardından faşist çeteler ve medyanında içerisinde olduğu çok yönlü saldırıların asıl amacı,gelişmelerin önünün alınmak istenmesi,en azından kazanımlarımızın önüne geçilmesi anlamı taşımakta.

Çok değil bundan yaklaşık 15-20 yıl öncesinde Kürt halkının felsefesinden ,sanatından,siyasetinden,diplomasisinden, televiz-yonundan,günlük gazete ve onlarca dergisinden bahsedebilmek mümkün değildi.Bugün gelinen aşamada halkımızın bu kazanımları bilince çıkararak,sürecin gelişmesine katkı sunması ve bu kazanımlarına sahip çıkması hepimize kazandıracaktır.

Hiç bir şey özgürlükten daha değerli değildir.Bu vesile ile bir kez daha hepimizi saygıyla selamlıyoruz.

VEGER Dergisi

KİMLİK VE KÜLTÜR ÜZERİNE...

Gökmen Yıldırım
brindar9906@hotmail.com

Halkları, ulusları var eden değerler vardır. Bu değerleri oluşturan öğeler bütününe kültür denilmektedir. Kültürü oluşturan bu değerler bütünü aynı zamanda 'kimlik' kavramsallaştırmasıyla da tanımlanmaktadır. Nasıl ki: tek başına bir bireyi tanımlayan kimlik özellikleri varsa, bir ulusu da tanımlayan, belirleyen, ayıran ve biricik yapan özellikler vardır. Sözgelimi bir bireyi tanımlarken, bireyin ismi, soyismi, boyu, yaşı gibi birçok faktörü gözönünde bulundururuz. Bu belirleyiciler o bireyi belirleyen, diğerlerinde ayıran öğelerdir. İşte bir ulusu da kimliklendiren, en azından diğer topluluklar arasındaki farkı belirleyen çeşitli özellikler vardır. Kültürü oluşturan bu değerler bütünü, tarihsel bir süreç içerisinde, bir birlektiliğin sonucu oluşmuş, o ulusun mensuplarına ortak hareket etme, ortak yaşama, ortak amaçlar etrafında bütünleşme yeteneği sağlayan değerlerdir.

Dil, gelenek-görenekler, müzik, folklor, resim, din, tarih gibi yazılı ve sözlü kültür öğeleri, ulusları, halkları birarada tutan ortak yaşam pratikleridir. Yukarıda bahis konusu edilen kültür öğelerinin yaşamını sürdürebilmeleri,

gelişim gösterebilmeleri ancak nesilden nesile aktarılmasına, sözlü ve yazılı sanat dallarına özgür bir ortamda konu edilmelerine, bilimsel ve akademik çalışmalarda teorik olarak kullanılmasına bağlıdır. Dolayısıyla mantıksal bir çerçeve içerisinde değerlendirildiğinde ulusların yaşamlarını devam ettirmeleri de, kültür öğelerinin devamının ve deviniminin bir sonucudur.

Medeniyetin beşiği olarak bilinen, tarihte ilk sözlü ve yazılı edebiyatın ortaya çıktığı, yerleşik toplumsal hayatın başladığı mezopotamya bölgesinin mensubu olan Kürt halkının asimile edilmek istenmesinin çeşitli uygulamalarını, İç Anadolu'da yetişen bir Kürt olarak kendimce ele almanın bir sorumluluk olduğunu düşünüyorum.

Osmanlı Devleti döneminden başlayarak ve Türkiye Cumhuriyeti döneminde göç ettirme ve anavatanı koparma politikası, kültür asimilasyonunun göze çarpan en açık pratiği olmuştur. Bunun amacı parçalar halinde göç ettirilen topluluklar arasındaki ilişkiyi en minimum düzeye düşürerek, bu toplulukların gittikleri yerlerde marjinalleşmeleri ve süreç içerisinde benliklerini kaybederek resmi politikanın kültürünü benimsemelerini sağlamaktır.

İşte bugün İç Anadolu'da birçok kürt köy, kasaba ve ilçesinin bulunuyor olması, büyük oranda bu politikanın sonucudur.

Türkiye Cumhuriyeti döneminde veya başka bir deyişle 1923 yılından bu yana, resmî devlet politikasının homojen bir kültür yaratma çerçevesinde uyguladığı eğitim, dil, sanat, hatta din politikalarına, Türkiye'deki bütün Kürtler gibi İç Anadolu kürtleri de maruz kalmıştır.

Yukarda da belirtildiği gibi bir dil akademik çalışmalara konu olmazsa, bilimsel hayatta kullanılmazsa kısırlaşır. Akademik çalışmaların ortaya çıkması için de bir dilin eğitim yoluyla öğretilip geliştirilmesi gerekir. Oysa Türkiye'de bırakın Kürt dilinin bir eğitim dili olması, kürt dili tamamen yoksayılmış, konuşulması bile devletin tehdit algılamasına bir sebep teşkil etmiştir.

Tek tip birey yaratma amacı eğitimle ilk okuldan başlayarak, yaşamın her safhasında görülmüştür. Sözgelimi ilk okulda her sabah, 'Türküm, doğruyım, çalışkanım' ile başlayan ve 'ne mutlu Türküm diyene' ile biten mısralar aslında tek tip birey yaratmanın ve tek tip kültür oluşturmanın ilk aşamasını oluşturan pratik olmuştur. Aslında bu uygulama sadece kültür asimilasyonuna yol açmamakta, aynı zamanda bilinçaltında hastalıklı karakterlerin oluşmasına neden olmaktadır. Çünkü aile ortamında kendini ifade şekli olarak kendi kültürünün özelliklerini benimseyen çocuk, okulda da kendi kültüründen ayrı bir kültürü benimsemek zorunda kalmaktadır. İşte bu durumda, ileriki yaşamında birey kendini ya empoze edilen kültürün motifleri ile kimliklendirecek yada kendi öz kimliğinin meşruiyeti olmadığı için kişilik kargaşası yaşayacaktır. Kürtlerin maruz kaldığı bu durum, dev-

let makamlarında ve özellikle okullarda ve üniversitelerde sık yaşanmaktadır. Adeta kürtçe bilmek bir zaaf ve kürtçe konuşmak da ikinci sınıf birey olarak algılanmaktadır. Örneğin bazı Kürt öğrencilerin Türkçe konuşurken şivelerinin değişik olmasından dolayı kendilerini zorlayarak, ana dili türkçeymiş gibi konuşmak istemeleri, aslında bilinçaltındaki patolojik(hastalıklı) karakterin dışa vurumudur.

Kürt kültürünün önemli bir ögesi olan sanat da asimilasyon politikası çerçevesinde eritilmeye çalışılmış ve sanatın yaşam sahası bulması engellenmeye çalışılmıştır. Örneğin biz İç Anadolu Kürtleri ne bir Kürt romanı, ne bir masal kitabı, ne bir şiir kitabı yani kısaca kürt edebiyatına dair hiç bir yazılı metin okuma imkanı bulamadık. Daha doğrusu kültürümüzde bu türden edebi metinlerin, edebi eserlerin olduğunu bile bilmiyorduk. Newroz'un, nevrüz olarak adlandırılması ve Kürt kültürüyle bir ilgisinin olmadığına öne sürülmesi, belki de Kürt kültürünün uğradığı durumu açıklayan güzel bir örnektir. Hatta Kürt müziğinin bile yakın zamana kadar yasak olduğu düşünülürse, biz İç Anadolu Kürtleri'nin benliğimizi nasıl kaybetmediğimiz sorusu önem kazanır. Bana göre bunun cevabı, "Kürt kültüründe sözlü geleneğin güçlü olmasıdır". Çünkü yüzyıllardır anavatanından koparılmış olan İç Anadolu Kürtleri, üstelik hiçbir yazılı metin ve hiç bir şekilde Kürtçe eğitim görmeden bugün, belki biraz değişikliğe uğramış olsa bile, kendi dilimizi konuşuyor ve kendi kültürümüzü genel olarak yaşıyoruz. Bu, kültür motiflerinin dilden dile aktarımı ile mümkün olmuştur.

Türkiye'deki bu eritme politikası öyle bir hal almıştır ki; 'aslında Kürt diye bir halk yoktur, doğuda ve güneydoğuda bir-iki metre kar yağması ve

insanların karabasması sonucunda çıkan küt küt sesleri zamanla o insanların Kürt olarak adlandırılmasına neden olmuştur” gibi komik söylemlerin bile ortaya atılmasına neden olmuştur. Bu tür söylemlere karşı en azından şu soruyu sormak gerekir: “peki bu konuşulan dil nerden geldi?” bana göre biz İç Anadolu’da yaşayan Kürtler, Türkiye’deki Kürt varlığını ve kültürünü her yönüyle en iyi şekilde ortaya koyan ve tescilleyen bir örnektir.

Avrupanın demokratik ülkelerinde, dünyanın neresinden gelirse gelsin herkese anadilinde konuşma ve eğitim fırsatının verilmesi, Türkiye’de ise on milyonlarca Kürde karşı yapılan kültürel uygulamalar yanyana konulduğu zaman, Türkiye’nin Avrupa Birliği’ne tam üye olmak istemesi üzerinde biraz düşünmek gerekir. On milyonlarca Kürde haftada yarım saat zorlama bir televizyon programının verilmesi, adeta kürtlere verilmiş çok büyük bir imkan olarak duyurulmaktadır. Oysa bir kültürü haftada yarım saatlik bir televizyon programına hapsetmek üzerinde bütün akıllı insanların oturup düşünmesi gerekir. Umudumuz o ki; Türkiye bu süreçte Kürtlerin hakkı olan bütün değerleri yasal güvence altına alır.

Bütün zorluklara, bütün eritme faaliyetlerine rağmen, derin ve güçlü kültürel değerleri ve güçlü sözlü geleneği sayesinde ayakta kalmayı başaran Kürt halkının bu durumu hakkında son olarak şu sözü söylemek içimden geliyor: “bir ulus yaratmak için, başka bir ulus kurban edilmek istendi”.

Gökmen Yıldırım
brindar9906@hotmail.com

Cindî

Bila berf bîya , baran bîya
Pezê cindî ser malan bîya
Şîv şevîn ser xwedîyan bîya
Bila raketin ser yaran bîya

Eman cindî heyran cindî
tu xwe mede wi bilindî
Li ser te ra sond xwerime
tu mêra nakim li vî gundî

Îro riya kinc şuştine
osan buma çuyin hatine
Bila xwede dil mirade me bikira
Ez rîyê heft caran bihatama
royê kuştinê

Berhevkar: Hacı Akan
Herêm: Kelhasan

KADININ TOPLUMUMUZDAKI YERİ

Nare Dedê

İnsanlık düzeyinin geldiği bugünkü yaşamda, bilim, teknoloji ve endüstriyel gelişmeler dikkate alındığında her ne kadar kadının toplumda belli bir takım kazanımları elde etmesine rağmen, maalesef istenilen eşitlikçi düzeyden hala çok uzakta olduğunu sizlerde takdir edersiniz. Bu eşitlikçi yaklaşım batı toplumlarında bizim gibi ülkelere göre epey mesafe kaydetmekle beraber, oralandada sömürü ve baskının olduğunu kaydetmek gerekir.

Oysa ilk yaşam belirtilerinin ortaya çıktığı, duygunun, düşüncenin ve ilk üretimin gerçekleştiği, yine insanlığın doğuşunu gerçekleştirdiği Mezopotamya topraklarında binlerce yıllık ataerkil dönemde denilen bu dönem bu coğrafyada, bizim ülkemizde hayat bulmuştur. Kadın ilk defa kendi cins kimliğiyle gelişmelere öncülük etmiş, bu anlamda bağımsız iradesini ortaya çıkarmıştır.

Geçmişle bugün karşılaştırıldığında, kadının toplumumuzda bugün bulunduğu koşullar tam bir çelişkiyi oluşturmakla beraber, çözümlenmeyi bekleyen temel sorunlardan birisini, hatta esasını oluşturuyor.

Anaerkil dönemde kadın, üretime katılması ve sosyal yaşamda var olmasına rağmen, süreç içerisinde sınıflı toplumlara geçişle birlikte kadın, üretimden koparılmış, salt aile ile sınırlı bırakılarak erkeğin arzu ve güdülerine hizmete sokulmuştur. Kadının onuru ve iradesi kırılmıştır. Cinsel bir obje olarak görülmüş, büyük bir baskıya maruz bırakılmıştır. Adeta insan olarak görülmemiş,

hiçleştirilmiştir. Genel anlamda kadının konumu üç aşağı beş yukarı böyleyken Kürt kadının ezilmişliği, egemen güçlerin asimilasyon politikaları sonucu, kendisine dayatılan yabancı dil ve kültür nedeniyle bir kat daha artmıştır. Bütün bu baskı ve zorlamaya rağmen, Kürt

kadını kendisine dayatılan dili ve kültürü red etmiş, kendi dilini ve kültürünü korumayı bilmiştir.

Buna karşın, erkek sistemle daha fazla içiçe yaşaması nedeniyle sistem karşısında güçsüzlüğünü ailesi ve kadın üzerinde uyguluyarak, bu ezilmişliğini ve hıncını kadından çıkarmıştır. Buda güçsüz bir kişilik yapılanması ortaya çıkarmıştır.

Aslında kadının düşürüldüğü noktada erkeğinde köleleşmesini bu şekilde izah etmek yanlış olmasa gerek. Bu açıdan kadının esaretini kaldırmak esas olarak toplumun esaretini kaldırmak anlamına geliyor. Bu noktada bilerce yıllık erkek egemenlikli sistemin, kadının tarih bilincinde yarattığı çarpıtmayı aşmak, kadın hareketlerinin örgütlü mücadelesiyle mümkün olacaktır. Güçlü bir tarih bilinci en etkili silahtır. Kadının ideolojik, politik, sosyal ve örgütsel anlamda kendini iradi bir güç haline getirmesi, tüm toplumun bir güç haline getirecek bu anlamda sorunların çözümüne katkı sağlayacaktır.

Şaziye Şener

Ev kadınlığından Türkiye'nin can alıcı sorunu Kürt sorununa....

Ahmet Gezer:
ahsason@hotmail.com

Şaziye Şener 1954 Altılar Köyü doğumlu. İlkokul mezunu evli ve 6 çocuk annesi olan Şaziye Şener, Hemî Mame'nin kızıdır. Hemî Mame, Altılar Köyü'nde yakın Kürt tarihini bilen ender insanlardan bir tanesiydi. Kendi döneminin okuyan, araştıran ve öğrenen belkide tek kişisiydi, öyle ki 1960'lardan sonra insanlarımız Almanya'ya gelince izine gelenlerden Köln Domm Kilisesi'ni ziyaret ettiniz mi? Domm Kilisesi'nin kaç pencere ve merdivenin olduğunu sorardı. Kendisi Yakın Kürt Tarihi, İslam Tarihi, Genel Dünya coğrafyasını iyi bilen Kürtçe, Arapça ve Türkçe okuyup yazardı. Hemî Mame alçakgönüllü, mütevazî köyde ve yakın köylerde sevilen ve sayılan saygın bir insandı.

VEGER: Sayın Şener söyleşimize ailenizden bahsederek başlamak istiyorum. Eşiniz ne iş yapar?

Eşimin bir kamyonu var onunla geçimimizi sağlarız, çocuklarımızın eğitimi için Ankara'da otururuz, fırsat buldukça ve yazları köye gideriz.

VEGER: Şaziye hanım, siz bölgemizdeki diğer bayanlara göre oldukça aktif bir birisiniz, bu durumun nedenlerini bize açıklayabilirsiniz?

Çocukluğumdan bu yana pasifizmi kabullenmedim, kendimi hep geliştirmeye çalıştım. 12-13 yaşından itibaren Marks'ın, Lenin'in ve Che Guevara'nın kitaplarını okurdum, her zaman devrimci bir yanım olmuştur,

devrimci yanı olan insanlara hayranlık ilgi duyar ve onlara sempati duyardım. Onlarla konuşmak bana haz verir ve onlarla daima gurur duymuşumdur. Benim için bu tür aktiviteler, hava almak, yemek yemek ve su içmek gibi yaşamımın bir parçası olmuştur. Bu uğurda elimden geldiğince mücadeleleme devam edeceğim.

VEGER: Çocuklarınız ne iş yapmaktadırlar?

Üç kızım üniversite mezunu, bir oğlum lise mezunu, bir diğer oğlum da halkla ilişkiler bölümünde okumakta, bir kızım da üniversite sınavına hazırlanmakta.

VEGER: Siyaset yapmanızda çocuklarınız üzerinizde bir şekilde etkileri oldu mu?

Hayır! tam tersi ben onları etkiledim. Tabiki süreç içerisinde çocuklarımdan da çok şeyler öğrendim. Çocuklarım benim istediğim çizgiyi benimsediler, bunun için oldukça mutluym ve onlarla gurur duyuyorum.

VEGER: Ailenizin ve çevrenizin, politik çalışmalarınıza tepkisi ne yönde oldu?

Ailemden siyaseti bırakmam yönünde sürekli tepki almama rağmen, tüm zorlukları göz önüne alarak çalışmalarımı sürdürdüm.

Çevrem sürekli bana, "Sen ve Dehap yüzenden Çocuklar bir işe giremedi", diyorlardı. Eşim, abim, akrabalar ve yakın çevrem sürekli olarak bu tür politik faaliyetleri bırakmam gerektiğini söylüyorlardı. Kesin kararlı olduğumu onlara anlattım, "ben buyum" dedim, "beni böyle kabul ediyorsanız edersiniz, etmiyorsanız yalnız başıma kalsam da devam ederim" diyordum. Özellikle kocama "beni böyle kabul etmelisin, ben buyum", diyordum. Onlar da görüşlerimi kabul ettiler ve onlara teşekkür ediyorum, 1994'den bu yana aktif olarak politikanın içindeyim.

VEGER: sayın Şener DEHAP'ta hangi düzeyde siyaset yapıyorsunuz nedir?

Dehap Ankara Yeni Mahalle İlçe Yönetiminde görevliyim, ayrıca Ankara Yeni Mahalle İlçe Kadın kolları başkanlığını yürütmekteyim.

VEGER: Bir bayan olarak çalışmalarınızı sürdürürken ne gibi zorluklarla karşılaşılmaktadır?

Yönetimdeki erkek arkadaşlara sürekli sitem ederek diyorum ki: "beyim şoför, ben ilkokul mezunuyum ve burdayım sizin hanımlarınız nerede? eşleriniz toplantı veya diğer etkinliklere neden katılmıyorlar". Toplumsal gelişmeden söz ediyorsunuz, dışarda devrimcisiniz, içerde ise feodaliteyi aşamıyorsunuz, insanlara bunu nasıl anlatacaksınız?

Parti çalışmaları yaparken bayanlar bana soruyor: "7-8 erkeğin arasında ne yapıyorsunuz" diyorlar. "Bir yerlere gelebilmeniz için sizin haklarınızı savunuyorum" diyorum

VEGER: Peki onların sizin bu cevabınıza karşı tepkileri ne yönde oluyor?

Gülerek geçiştiriyorlar ama aynı zamanda benim tutumumu destekliyorlar. Bana göre kadının aktif siyasete katılmamasının en önemli nedeni eğitimsizliktir. Koca baskısı, aile baskısı, ekonominin ve yaşam koşullarının yetersiz olması gibi bir çok etken de kadının siyasete yabancı kalmasında etkilidir. Uzun yıllardır şehirde yaşayan kadınlarımız, kentde yaşamalarına rağmen hala köylü bir yaşam sürdürmekte ve kendi sorunlarının farkında değiller.

VEGER: Size göre DEHAP'ın şuanki durumu nedir? Kadının toplum içindeki konumu hakkında ne düşünüyorsunuz?

Dehapiçinde aktif çalışan az sayıda bayan var, bana göre bunun sebeplerinden biri kadının erkek egemenliğini bugüne değin aşamaması diyebiliriz. Bir de toplumsal sistem, kadının toplumsal gelişiminde rolünü ikinci plana itmiştir. Bir Kürt kadını olarak ayrımcılık yapmıyorum. İç Anadoludaki bir kadın, Ege'deki emekçi bir anne, Karadeniz'deki çilekeş kadınlar, Kürdistan'daki cefakar annelerin hepsi benim için aynı anlamı ifade eder. Kadın doğurgandır, emektardır, üretkendir. Bu anlamda kendi değerlerinin yaşamasını ister, bu da ancak barış yoluyla gerçekleşir. Ayrıca genel Kürt kültüründe kadının belirgin bir rolü olmasına rağmen, günümüzde bunun izlerini görmemekteyiz. Kadının gelişimindeki tüm engellere rağmen, partinin gelişiminde kadının rolü inkar edilemez.

Ankara'da, köyde, nerde olursam olayım siyasetimizi anlatmaya çalışıyorum.

Bana göre parti içinde gereği kadar çalışma yapılmamaktadır. Seçim dönemlerinde önemli yanlışlıklar yapılmakta. Örneğin Muş'lu bir partili Ankara -Konya bölgesinde aday gösteriliyor. Bölge insanının isteklerinin göz önünde bulundurulmaması, insanlarımızın partiden uzak kalmasına sebep olmaktadır. Partiyle ilgisi olmayanlar birinci sıradan aday gösteriliyor. Partimizin yeni bir örgütlenmeye, yeni bir çalışma tarzına ve yeni yüzlere ihtiyacı olduğunu düşünüyorum. Partinin kendini yenilemesi gerektiğini ve yaratılan bu kadar emek ve degere sahip çıkılması, korunması ve geliştirilmesi gerektiğine inanıyorum. Ankara bölgesinde çalışmalarımız istenilen düzeyde değil. Eksiklerimizi biliyoruz ve eksikliklerimizin giderilmesi için çaba göstermeliyiz. Son genel seçimlerde, bölgemizdeki yaklaşık bir milyon Kürt seçmen oyunun 270 bin kadarını aldık ve bu rakamı yükseltmemiz gerekiyor.

VEGER: Sayın Şener sizce Türkiye'de Kürt Sorunu'nun çözülebilmesi için yapılması

gerekenler nelerdir?

İlk önce Kürtler olarak "ne istiyoruz"? sorusuna cevap vermemizin önemli olduğunu düşünüyorum. Medeniyetler beşiği Mezopotamya'nın en eski toplumlarından biri olarak, her ulus gibi biz de eşitlik, hak, adelet, dilimizi, kültürümüzü serbestçe yaşatmak istiyoruz. Türkiye'deki yirmi milyon civarındaki kürdün ulusal değerleri önündeki engeller, insan hakları ve demokrasi açısından bir ayıptır.

VEGER: Veger okuyucularına en son ne söylemek istersiniz?

Veger okuyucularına şunu söylemek isterim. Toplumumuzun belirgin bir yere gelmesi için çok çalışmak, okumak, araştırmak emek ve değer vermek gerekir. Demokrasiden, insan hak ve hürriyetlerinden ödün vermemek gerekir. Her savaşın bir sonu vardır ve bütün savaşların sonunun barış olması gerektiğini umut ediyorum.

Siz değerli Veger çalışanlarının yaratmış olduğu bu eserin, Orta Anadolu Kürtleri'nin gün yüzüne çıkmamış yaşamlarını tanıtmaya bize büyük bir mutluluk vermektedir. Ümidimiz bu çalışmalarınızın daha da ileriye gitmesidir.

VEGER: Sayın Şener, yoğun gündeminizden zaman bulup bizimle böyle bir söyleşi yaptığınız için teşekkür ederiz. Başarılarınızın devamını dileriz.

Kandil Kasabası Qendil

Hazırlayanlar:
Veysel ŞEKER – Ahmed GEZER
ahsason@hotmail.com

Kandil, evliya olarak bilinen kişilerin yattığı yer anlamına gelir. Burası “Ziyaret” denilen iki tepenin arasında kurulmuştur. Efsaneye göre bu ziyaretlerde ışık saçılıyordu, buna şahit olan Kandilliler , kasabanın ismini “ Işık Saçan “ anlamına gelen (Qendil) Kandil olarak koymuşlar. Kasabanın güney doğusuna düşen ve büyük ziyaret olarak bilinen tepe, Cihanbeyli Platosu'nun en yüksek yeridir. Tepenin rakımı 1350 metredir.

Kandil Kasabası'nın tarihçesiyle ilgili elde herhangi bir yazılı belge ve kaynak bulunmamaktadır. Kandil hakkında bilinenler nesilden nesile aktarılan bilgilere dayanmaktadır.

Kandillilerin, Ruha (Urfa) , Amed (Diyarbakir) arasında Sewedi aşiretinden Soriktan-Siverek-Hilvan arası bölgeden geldiklerini söylüyorlar, bu yüzden Sewidi-Siverek bağlantısını kuruyorlar.

Orta Anadolu'da , ilk yerleşim yerleri Aksaray Erkecik Dağı bölgesidir, oradan şimdiki yerleşim yerine gelmişlerdir. Erkecik Dağının , ismini bu aşiretten aldığı tahmin edilmektedir. Aksaray'dan ayrılma sebebi bilinmemektedir, kimine göre iç çatışmalardan, kimine göre kıtlıktan ayrılmışlardır. Aksaray'ın Erkecik

Dağı bölgesinde, 6 Sewêdî Köyü daha bulunmaktadır. Büyük Çavdarlı, Küçük Çavdarlı, Kökkaya, Çekiçler, Ekinler ve Ekecikler köyleridir. Kandil Kasabası'na

hangi tarihte yerleştikleri bilinmiyor, ama Haymana Kürtleri'nin geliş tarihi ve Kandil'in yerleşimiyle bir paralellik görmek mümkündür. Yani Orta Anadolu'ya gelen Reşiya ve Canbeg aşiretlerinden daha önce olduğu tahmin edilmektedir.

Kandilliler'in ilk yerleşim yeri Sıncık, Kırpoğlu ve Sebira köyleridir, bataklık ve sivrisinek rahatsızlığından bugünkü yerleşim yerine gelmişlerdir. Kandil bir dönem, Kelhasan Muhtarlığına, daha sonra sırasıyla Şereflikoçhisar, Konya Sile, Kadınhanı, Hatırlı'ya bağlanmış ve şu anda ise Cihanbeyli'ye bağlıdır. Doğusunda Kelhasan Kasabası, batısında Ankara Haymana'ya bağlı Çatak Köyü, Güneyinde Tüfekçipınar, Kuzeyinde Çimen ve Mutlu Konak köyleri bulunmaktadır.

Kandil Kasabası, Konya İline 170 km, Cihanbeyli İlçesine 70 km uzaklıktadır. Gelişen ve büyüyen kasabanın 20'den fazla köyle ilişkisi ve bağlantısı bulunmakla birlikte çevre köylerin her türlü ihtiyacını karşılayabilecek kapasitesi de bulunmaktadır.

Kandil Kasabası, tipik bir Kürt Köyü'nü andırmakta, dağlık ve engebeli arazisi olan, suyu bol bir yerleşim yeridir.

Tahminen 50 bin kıraç ekili alana sahip olan Kandil Kasabası'nda, arpa, buğday, mercimek ve son dönemlerde de kimyon ekilmektedir. Kandil halkı, daha önce-leri geçimini büyük oranda hayvancılıkla sağlardı. 20 civarında koyun sürüsü(keri) varken, şu anda hayvancılık yok denilecek kadar azdır.

Kandil Kasabası'nın nüfusu son sayımlara göre 3000 civarındadır. Kasabalıların büyük bir bölümü ekonomik sebeplerden dolayı çeşitli Avrupa ülkelerine gitmişler ve bunların kasabanın gelişimine büyük katkıları olmaktadır. 500'den fazla kasabalı

farklı Avrupa ülkelerinde çalışmaktadırlar.

Kasaba'da 10 derslikli bir ilköğretim okulu mevcuttur. Kasaba'ya bağlı küçük yerleşim alanlarından gelen öğrencilerle birlikte kasabada 600 öğrenci eğitim görmektedir.

Kasaba'da gelecek yıl lise eğitimine de geçilmesi beklenmektedir, böylelikle eğitim düzeyinin daha da yükselmesi beklenmektedir.

Kandil, tipik bir Kürt köyünü andırsa da, Kandillilerin ve belediyenin koordine-li çalışmaları sonucu son bir kaç yıldır ağaçlandırmaya ve yeşillendirmeye önem verilmektedir. Kasaba'da son derece modern üç camii bulunmaktadır.

Orta Anadolu Kürtleri, devletin yürüttüğü politikalar neticesinde, Mezopotamyadan(yani geldikleri yerlerden) getirdikleri kültürlerini geliştirme imkanı bulamamışlardır. Kandil Kasabası'nın bayanlarının el becerilerini yani yeteneklerini gözardı etmemek gerekir. Ergenlik çağındaki genç kızların çeyiz sandıklarını doldurma telaşları evlenmeye kadar devam eder. El emeği göz nuru nakış ve işlemler, genç kızların sevdalarını süsler, renkli çizgiler, işlemler, değişik motifler, gelin kızların çeyiz odalarına yansıtılır. Her gelen misafir göz kamastirici bu el emeği işlemlere hayranlıkla bakar. Gelin kızlar, özen ve itinayla hazırladıkları bu çeyizleri gelecek kuşaklara aktarırlar.

Kasaba'da modern bir sağlık ocağı bulunmaktadır. Bu sağlık ocağı, çevredeki köylere de hizmet vermektedir.

Kasaba'da bir adet tohum temizleme binası(selektör binası) mevcut olup, bu tesis çevre köylere de hizmet vermektedir. Ziraat Teknisyenliği binasında " Bin Köye Bin Veteriner "projesiyle kasabaya bir veteriner gönderilmiştir. Bu hizmetten kasaba ve çevre köyler yararlanmaktadır.

Kasaba'ya bağlı üç yayla bulunmaktadır. Bunlar; Hiskik Yaylası, Delan Yaylası, Kewrê Rêş Yaylası.

Kandil, 1992 yılından itibaren belediye statüsünü almıştır. Sırasıyla Hasan Çam, Mevlut Koyuncu, Mücahit Eken, belediye başkanlığı görevini yürütmüşlerdir.

Kasaba'nın dilden dile söylenen bir türküsü...

Lo şivani karika
Karık berdan darika

Lo şivani bizina
Bizin berdan kêzwana

Kürtler inatçıdır, köyde anlatıldığına göre (2 mêrik li neqawekê mêze dikin, li ser neqawê qeratik xûya dike.Yêk ji wan dibê va qeratiya golikê yê, yên din ji dibê na va qeratiya Qerteleki yê (kartal) yêk dibê qertale yêk dibê na golikê li hemberî hev inad dikin.Hing kû li ber hew didin qertel dîfire ,kesêk kû gotî golike dibêje ew bifire ji golikê).

İki kişi bir tepenin üzerinde görünen bir görüntüye bakarlar. Biri diğerine, “o, görünen bir kartaldır” der, diğeri kabul etmez, o, görünen bir danadır. Biri kartal, diğeri dana diyerek inatlaşırlar.Onlar inatlaşıırken kartal uçarak havalanır. Dana diyen der ki; O, uça da bir danadır.

Kandilli Ramazan Fener 30 yıl Avrupa'da yasadı . R. Fener Orta Anadolu Kürtleri'nin tarihini, dilini, kültürünü, siyasal ve toplumsal sorunlarını irdeleyen bir kişiydi. Maalesef yakalandığı amansiz hastalıktan dolayı vefat etti, kendisini rahmetle anıyoruz.

Kandilliler de genel seçimlerde oy tercihlerini genelde Kürtlere yakın partilere kullanırlar, fakat genellikle belediye seçimlerinde iktidar partilerinden yana tercihlerini yaparlar.

Belediye Başkanı sayın Hacı Koca'ya, kasaba sakinlerinden Veli Bakırcı Amca'ya,

Yusuf Fener, Kuzeyfe Bakırcı ve isimlerini sayamadığımız Kandililer'e verdikleri değerli bilgilerden dolayı teşekkürü bir borç biliriz.

Tsunamî

Bombek teqiya li Stenbole
yek tê kuştin li Amede
bêsebep.....

zarokek dikeve li Çeçenistane,
yek xwe biteqine li Baxdaye,
hawaren dayika dibhîzim
li Gazzaye,
xwîn digirî dilê min daye.....

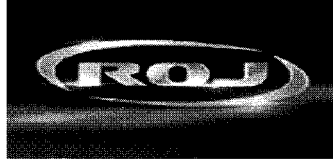
ka tofanek çe dibê
Lehî tê ye, Erd dilerze
li piştî Tsunamî....

Dayîkek dergûşa xwe
hembêzdike, wê wextê, ez jî
li te digirim, dayê.....

cihanê barê min nekişand,
ezê wê li dilê xwe barkim, dayê

Hacı Akan ji Kelhasan:
haciakan@hotmail.com

ROJ TV İZLENİMLERİM

Ayşe Güler
aishaguler@hotmail.com

Bir televizyon programı izlerken, programın nasıl yapıldığını hiç düşündünüz mü?

Bu programın hangi koşullarda çekildiğini, verilen emek, zaman ne kadardır?

Bir televizyon kurumu nasıl işler? kamera önünde yanı o ekranda gördüklerimiz değil sadece onun bir de kamera arkası çalışanlarının olduğunu, ve onların bir programın meydana gelmesinde, ne kadar önem taşıdıklarını düşündünüz mü?

Biz Koçberen Sedsalan ekibi olarak temmuz ayında Brüksel'e davet edildik yani, Roj tv'ye. Benim Roj tv ye ikinci gidişimdi. İlk gidişim bir kadın programına konuk olarak davet edildiğim içindi. Bu kez ise o kurumun bir üyesi olarak gidiyordum ve bu bende kuşkusuz farklı bir duygu yaratıyordu.

Brüksel hava alanından Sevkan ve kendisi gibi bir Anadolu Kürdü olan Necdet arkadaş karşıladı bizi. Kendilerinin yoğun bir çalışma temposunda oldukları hemen göze çarpıyordu

Otelde verilen kısa bir mola sonrasında, Roj tv ye gittik. Ve o sıcak karşılama. Öylesine sıcak ki, hani insanın kendisini evinde hissetmesi vardır ya, işte öyle bir duygu. Roj tv nin o çok geniş bir alana kurulmuş görkemli binasında, labirante benzeyen koridorlarında gezerken, çalışma odalarına başımızı uzatıp da, harıl harıl çalışan o insanları, bir an sanki onları işlerinden alıkoyuyormuş duygusuyla selamlıyoruz. Biz onları ekrandan tanıyoruz, ve bizlerde onlar için ekrandan tanıdık yüzleriz. Önce sıcak bir "Roj baş" ve hemen sonrasında "programınızı beğeniyelim izliyoruz, çok güzel ve siz bir ilki başardınız, Anadolu kürdü kendisini Roj tv de bulmalıdır ve Koçberen Sedsalan devam etmelidir" gibi iltifatlar

İstisnasız karşılaştığımız herkesten aynı sözler. Bunları işitmek kuskusuz bizleri ekip olarak onurlandırdı.

Orda karşılaştığımız insanlar .Bunlar bazen canlı programlara katılan stüdyo misafirleri olabiliyor bazen de, sadece Roj tv ye uğrayan,oturup sohbet etmek isteyenler olabiliyordu.(Brükselde epeyce Anadolu kürdü olduğunu görüyoruz bu arada).

Bizi görenin sevinci yüzünden okunuyor , ve ardından sorular başlıyor ”bizim köye ne zaman gidiyorsunuz?Kocberen Sedşalan devam ediyormu”?

Dilimiz döndüğünce anlatıyoruz . Anadolunun tüm Kürt köylerine neden gidemediğimizi.Sohbet arasında Köyeri gezerken yaşadıklarımızı kısaca anlatıyoruz. Yüzlere yayılan o geniş gülümseme gözden kaçmıyor. ”keşke bizim köye de gitseydiniz ”

Evet Koçberen Sedşalan ekibi olarak gönül isterdiki Anadolunun en ücra köşesindeki Kürt köyümüze de gidelim ama,olanaklar her zaman el vermiyor.

Programın, halkımız tarafından bu kadar beğenilmesi, doğal olarak yeni programlar için motivasyon kaynağı olmaktadır.

Bizdeki bu hizmet aşkı, ve halkımızın bu inanılmaz ilgisi varken, neden olmasın? Daha nice roj bas temaşevanen heja diye başlayan programlara. (biliyormusunuz? sadece ama sadece Roj tv de ”roj baş temasevanen heja” diye başlıyor programlar).

Demsal kel kela havîne

**Germe dilê me di qijîline
Telefona te na ji xêre ra ye
Em tev dest hatin girêdane**

**Meke meke wê ye meke
Xem û xayalê min ra meke
Huso hîn tû sanzeda salî
Bi wê awayê me kome serhev
meke**

**Mala xwe ji gund barkir
Qedêr û qêmeta de û bave nekir
Te xwe ji malbatê dur xist
Hesabi rojê giran nakir**

**Dijminati ji hev ra nakin
Qenciye ji bo insanetî bikin
Ma dini islame ji wê yekê nabê
Cima tedbirê û tetbik nakin**

**Bejna te mina dare cinare
Dev û ruye te mina henare
Xorte Kurd zeriye zelal
Te em histin li ber duvare**

**Felakê malê te ne awa
Te roj bir e beriyê awa
Lawkê bi cuk hing tû gûn nedit
Te nehîst bi ba zawa**

Ahmed Kurd

ZEKA SORULARI

Değerli okurlar; ilginizi ve dikaninizi çekeceğini umduğumuz bir sayfa hazırladık.Sizleri günlük stres ve ağır hengamenin içinden çekip, hem eğlence hemde 'beyin cimnastiği' diyede adlandırılan bu soruları hazırladık.Şayet ilginizi çekerse her sayıda benzeri soruları, siz değerli okurlarımız için devam ettireceğiz.Bu arada belirtelim, sorularımıza doğru yanıt verecek ilk üç okurumuza,değerli Hozan Cejno'dan birer kaset armağan edeceğiz.Sorulara doğru yanıtlar vereceğinize inanarak, bol şanslar diliyoruz.

Cevaplarınızı, .30/10/2005. tarihine kadar aşağıdaki adresimize göndermenizi rica ediyoruz.

A. Alan

Andreae str 23

51063 Köln Deutchland

1-Birbirine 20 metre uzaklıkta iki oda düşünün. Bu odaların birinde bir lamba diğerinde ise üç tane sigorta (Yada salter var). Bu sigortalardan yalnızca biri bu lambayı yakıyor. Sigorta odasından Lambanın bulunduğu odayı yalnızca bir kere kontrol edip bakarak hangi sigortanın bu lambayı yaktığını nasıl tesbit edebilirsiniz? Ama unutmayın sigorta odasından lambayı yalnızca bir kere kontrol edebilirsiniz.

2-Bir semtte birbirine yakın üç tane kumarhane var. Kumarhane ye girerken ve çıkarken 10 lira ödemek zorundasınız. Kumarbazın biri bu üç kumarhaneye girip çıkıyor ve girdiği her kumarhanede parasını ikiye katlıyor. Ve son kumarhaneden çıkarken cebinde hiç para kalmıyor. Kumarbaz ilk kumarhaneye girerken cebinde kaç lira vardı? Unutmayın kumarbaz girdiği her kumarhanede, girerken ve çıkarken 10 lira ödemek zorunda ve her kumarhanede cebindeki paranın bir katını kazanıp ikiye katlıyor.

3-) $5+5+5=550$ Ben böyle bir şeyin mümkün olduğunu idda ediyorum.

Yalnızca bir işlem yaparak bu sonucu nasıl elde edebilirsiniz?

Hazırlayan; A. Alan

TARİHTE KOMMAGENE KRALLIĞI

Hazırlayan : Hasan Hüseyin

UNESCO'nun dünya tarihi şehirleri ve değerleri koruma listesinde yer alan NEMRUT DAĞI aynı zamanda , Dünyanın 8. harikası olarak ta bilinir.

NEMRUT
TANRILARIN GÖKSEL
TAHTI GÜNEŞE EN
YAKIN HEYKELLER
DÜNYANIN EN GÜZEL AÇIK HAVA
MÜZESİ
GÜNEŞİN EN GÜZEL DOĞDUĞU VE
BATTIĞI YER
VE HALEN SIRLARLA DOLU BİR
DAĞ

NEMRUT DAĞI ve KOMMAGENE
KRALLIĞI

Yunanca “Genler Topluluğu” anlamına gelen Kommagene , adıyla bağdaşarcasına , Grek ve Pers Uygarlıklarının , kültür ve geleneklerinin bütünleştiği güçlü bir krallıktır. Toros Dağlarındaki çeşitli yolların birleştiği noktada bulunan antik Kommagene Krallığı , Suriye'nin Kuzeyi , Hatay , Pınarbaşı , Kuzey Toroslar ve doğuda Fırat Nehri'nin çevrelediği verimli topraklarda yer almıştır. Tarıma ve hayvancılığa elverişli ve ekonomik önemi yüksek sedir ağacı ormanlarını barındıran Kommagene topraklarının , ilk çağlardan beri yerleşim alanı olarak kullanıldığı civardaki mağara ve arkeolojik buluntulardan anlaşılmaktadır.

Sanayi devrimiyle birlikte dünyada kültürel ve özellikle arkeoloji alanında büyük araştırmalar başladı. İşte bu araştırmaların biride , NEMRUT DAĞI Serüveni idi.

1881 yılında İzmir Alman Konsolosluğundan Berline Uluslar Akademisine bir telgraf gelir ve bir Alman demiryolları mühendisinin , Anadolunun doğusunda , bir tepede olağanüstü bir kalıntının olduğundan bahsedilir. Telgrafı gönderen kişi demiryolları mühendisi KARL SESTER di. Bunun üzerine Akedemi en iyi elamanlarından biri olan

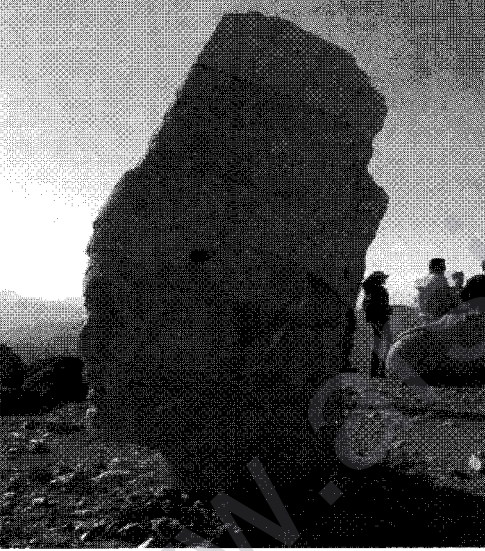
Otto BUCHSTEIN'i demiryolu mühendisi Karl SESTER ile birlikte bölgeyi incelemek üzere görevlendirir.

Bu zor yolculuk ile başlayan serüven Buhstein ve sesterin tepeye ulaşmaları onların iki ayını alır. İki görevli doruğa çıkınca gördükleri karşısında hayran kalırlar. Böyle bir tarih mirası onları büyüler ve

zaman kaybetmeden araştırmaya başlarlar. İlginç olan çok Şeyler vardı. Örneğin Anıt Mezarın denizden 2100 m yükseklikteki tepeye açılış sebebi neydi? Bu çok ilginç ve esrarengiz bir kazı olacaktı onlar için. Buchstein ve Sester bu kalıntıların ASURLAR'a ait olduğunu iddia ettiler, ama bu doğru değildi.

Bu anıt mezar KOMMAGENE KRALLIğI'na aitti.

Kommagene Krallığı , Mezopotamya 'da Fırat kıyılarında kurulmuş bir ũlke idi. M.Ö. 2 yūzyılda Büyük İSKENDER'in Generallerinden biri tarafından SELEUCID IMPARATORLUęU kurulmuş ve bu İmparatorluk bũyũk karışıklık içindeydi.

Oradaki kũũk beylikler birer birer kendi bağımsızlıklarını ilan ediyorlardı.

KOMMAGENE de bunlardan biriydi. M.Ö.163 te KOMMAGENE bağımsızlığını ilan etti. Kommagene Mezopotmya'da yani Şimdiki Adiyaman ve Kahta yakınlarında hũkũm sũrmũř kurulmuş bir ũlke idi. Kral SAMOS babasından ũlkeyi devraldı ve gũzel bir Şekilde yũnetti. ũlkede yaşayan nũfus çok farklı kũltũrlerden oluşuyordu.

Başkenti SAMSAT olan bu devletin Kralı SAMOS dış baskıları dikkate alarak oğlunu stratejik bir planla evlendirdi. Oğlu MITRADADIS KOLINIKUS'ũ bir SELEUCID Prensesi olan LAUDIKE ile evlendirdi. Bũylece Kommagene yũnetimine yũnelik herhangi bir tehlike kalmamış oluyordu. Diğer yandan KOMMAGENE ve SELEUCID ile beraber Misir Hanedanlığına katılmış oldu.

Mitradadis ve Laudike arasındaki evlilikten ANTIACHOS adında bir erkek evlatları oldu. Antiachos daha sonrababasının yerine tahta geçti.

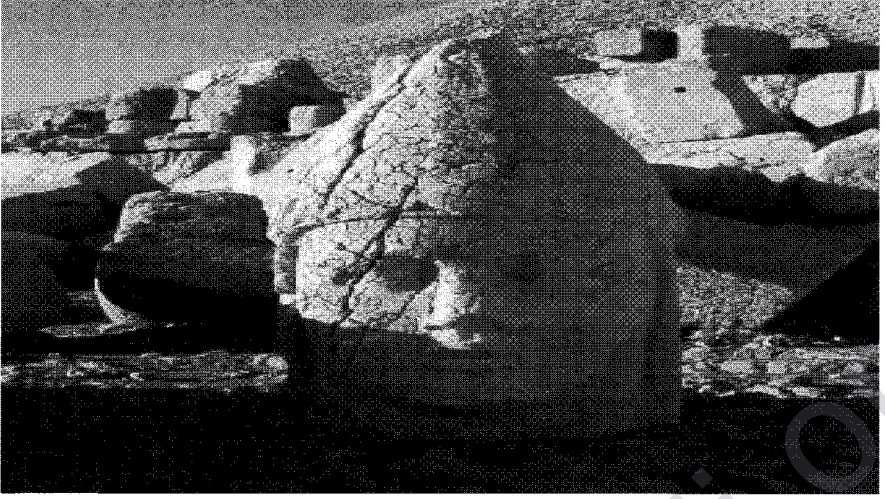
ANTIOCHUS , Kitabelerde kendisinin Bũyũk Iskender ve Pers Kralı Darius'un soyundan geldiğini sũylũyordu. Yani doğu ile batı kũltũrũnden geldiğini iddia ediyordu.

Bunu zaten kabartmalardada okuyabiliyoruz. Ve buna en iyi örnek olarak Doğu ve Batı Teraslarına yaptırdığı heykellerden anlayabiliyoruz. Kendisini her iki kũltũrũn ortak bir sentezi olarak grũyordu.

PERS-ROMA ve ERMENI KRALLIKLARI KOMMAGENE ũlkesini tehdit ediyorlardı. Zaten kũũk bir ũlke idi ve ũ bũyũk dev arasa sıkışmıştı.

Ermeni Kralı BũYũK TIGRAN , KOMMAGENE'nin korkulu dũřmanı olmuştu. M.Ö.1 yũzyılda Ermeni Kralı Bũyũk Tigran ũlkesinin sınırlarını gũneye doğru genişletmek ve gũneyindeki KOMMAGENE Krallığını egemenliği altına almak istiyordu. M.Ö. 70-69 a kadar yani 17 yıl boyunca Kommagene Ermeni idaresi altında kaldı.

Roma Kralı POMPEI Doğuya açılmak arzusundaydı ve ANTIACHOS ona hedefine ulaşması için yardım etti. Bũylelikle POMPEI nin gũveninide kazanmış oldu. M.Ö.62 yılında Romanın gũvenini

kazandığı için ZEUGMA şehri ile ödüllendirildi., Zeugma ticari bir şehirdi ve bu Antiochus'a maddi açıdan çok yarar getirdi.

Antiochus kendisini FLOROMAN yani Roma dostu olarak adlandırıyordu.

Ve Krallığının sınırlarını tek damla kan akıtmadan genişletmeyi böylece başarmış oldu

Antiochus becerikli diplomasi yoluyla M.Ö. 36 ve 62 yılları arasında barışın ve refahın tadını çıkarırdı.

Antiochus bu dönemde şehirlerin mimarisine ve tarihte eşine az rastlanacak tapınakların inşasına başladı. Gittikçe bir kraldan daha çok kendisini ilahlaştırmaya başladı. Çok farklı kültürlere sahip olan halkını, kendisinin ilah olduğu bir din merkezi altında birleştirmek istiyordu.

Antiochus ilk Kültürel çalışmasına babasının Kahta Çayı üzerindeki ARSAMEYA'da bulunan tapınağını yapmakla başladı.

„ Ben atalarımın kutsal emanetlerini onlara yaraşır saygı içinde, benden sonrakilere, aldığımdan daha büyük ve daha güzel biçimde devretmeyi aklıma koydum. Her şeyi dikkatim ve özenimle yeniden inşaa ettirdim veya

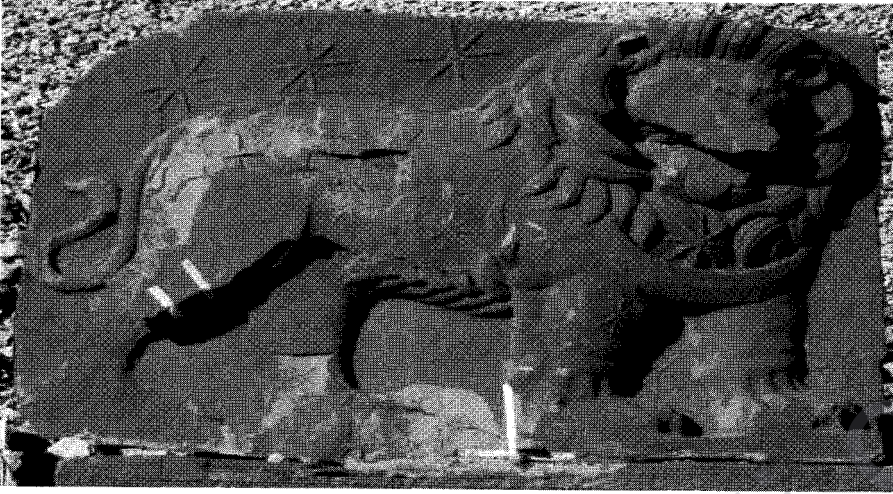
onarırım veya büyüttüm. „

Yıllar geçtikçe dengelerde değişiyordu, Antiochus damadının tarafını tutup Romalılarla ters düştü. Bunun üzerine dünyanın en büyük ordusuna sahip olan Roma, KOMMAGENE'ye savaş açtı. Ama Antiochus en iyi savaşçılarını Samsat Kalesine yerleştirdi ve çok çetin bir savaştan sonra, zoru başarıp Roma ordusunu hayal kırıklığına uğrattılar. Savaşı Antiochus kazandı.. Ve Roma anlaşma imzalamak zorunda kalmıştı.

Antiochus bunun getirmiş olduğu rahatlık ve itibarla NEMRUT DAĞI'nın en tepesine bu büyük hayali olan Anıt Mezarı yaptırmaya başladı.

Bu Mezar kendisinin başarısının belirtisi ve halkı içinde hac şehri olacaktı. Burda onu ve tanrıları sonsuza dek onurlandıracaktı.

ANTIOCHUS tarihte yerini sağlamlaştırmak ve ölümsüz olmak istiyordu. NEMRUT Dağındaki ANIT MEZAR kendisinin hayatta iken de Tanrı olarak gösterilmesini sağlayacaktı .Vasiyetinde öldükten sonrada halkının Onu yılda, iki defa ziyaret etmesini emretmişti.

halkının hem diğer kralların hem de Tanrıların gözünde itibar kazandıracaktı.

ANTIOCHUS yaşamının son yıllarına kadar anıt mezarını süslüerek ve Kültürü yayarak yaşadı. M.Ö.38 ve 32 yıllarında Antiochus öldü yerine oğlu II.MITRADADES geçti. Anıt Mezar ile ilgili bazı arkeolojik ve teknik bilgiler:

HELENİSTİK-PERS ve HITİT tarzlarının sentezinden oluşan heykeller bu anıt mezarda vardı, yani öncakilere göre bir yenilikti bu. Yunanca yazıtlar, Kral ve İlah Figürleri ağırlıkta.

Batı terasında bulunan Aslan kabartması da çok önemli idi, bulunan aslan kabartması Realist Yunan geleneğine göre yapılmıştı. Kafası ve yelesi Hitit sanatının etkilerini taşıyordu . Aslanın üzerinde; 3 gezegen resmi çizilmişti. Bunlar JÜPİTER-MERKÜR ve MARS tır . Aslanın üzerinde 19 Takım yıldızı ve Hilal biçiminde bir AY vardı. Bu üç hilal mabeddeki Tanrı Heykellerini temsil ediyordu. Nemrut Dağını üç bölümde incelemek gerekir.

- 1- Doğu Terası
- 2- Batı Terası
- 3- Kuzey Terası

DOĞU TERASI: Güneşin doğusu ilk buradan görülür. Sert kayalardan oyulmuş merdivenli yollardan geçilir. Doğu Terası, Tanrılar Galerisi, Atalar Galerisi, Sunaktan oluşur.

Tanrı Galerisindeki devasa heykeller, sırtını anıt mezara dönmüş biçimde sıralanır.

BATI TERASI: Burda güneşin doğusunu izlemek bir ayrıcalıktır. Yine burda, Kral ANTIOCHUS'un , tanrılarla selamlaşması ve 5 kabartma (rölyef) bulunmaktadır. Aslan kabartması burdadır.

Aslan kabartması , 25 000 yılda bir meydana gelen astrolojik bir olayın sembolize edilmiş halidir.

KUZEY TERASI: Burası, Doğu ve Batı Teraslarını birbirine bağlayan 180 m uzunluğunda bir tören yoludur.

Doğu ve Batı Terasının her ikisinde de tanrı heykellerinin tahtlarını oluşturan, taş blokların arkasına GREK harfleri ile yazılmış 237 satırlık uzun bir kült yazıtı " NOMOS " bulunmaktadır.

Gotinên Mezinan

Ahmed Kurd

Rovî di qûlê xwe hilnayê çalê di
boçê xwe girêdîde

Deriyê hesinî timî hewceyê
deriyê dariniye

Kevirê giran di şûna xwe de
girane

Xwêdanê sabrê bûye mîrê Misrê

Pezê nêr ji bo kêr

Pere qilêra destane

Diza ji diza dîzî erd di binda
lerizî

Nanekê bixwe bî qînat bizewice
ji maleka bi kok û bênat

Rindiyê bike bi lêhîyê de berda

Çav li deriyê xwelî li seriyê

Serî navberciya tim bi xwûne

Meriyê nezan, timî xizan

Bûka li ser hespê kes nizane
qismetê kêye

Heft bavê çe bine şîrê dê

Bîr bi kişandina avê tîjî nabin

Aha aş aha çîrîk

Bûk bi dilê zava

Dûre bi nûre

Du serî di biroşekê de nakelin

ji me ket bi me ket

Hespa li rakirne mêra li deng kirîne

Derzîyê di xwe re ke şûjinê dixelkê re
ke

Kesê li hespê xelkê timî peyayê

Me bi beranê kel çî kir ku em bi berxê
kurr çî bikin

Têr bi halê birçîyan û sax bi halê
nexweşan nizanin

Nizane daweta ke kewçîya belav dike

Destê şuxulî li ser zîkê tere

Gepê kûre ji devê tîre

Ömer Faruk Hatipoğlu ve yeni şiir kitabı Ateşi utandıran yangın

Halil İbrahim Kaya

Ömer Faruk Hatipoğlu

Duyguyu düşündürmek yada düşünceyi duygulandırmak. Neden şiir sorusu kendisine yöneltildiğinde verdiği anlamlı yanıt budur sevgili Ömer Faruk Hatipoğlu' nun. Şiiri bundan daha iyi ifade edebilecek bir başka anlatım var mıdır bilmiyorum.

Elbette herkesin şiire kendince bir yaklaşımı vardır. Aynı şekilde her okuyucunun bir şaire ve onun eserlerine ilgi duymasının çok genel nedenleri olduğu gibi söz konusu şairin şiirinde kendisinden bir parça bulması gibi bireysel nedenleri de vardır. Okuyucuyu şiir okumaya yada belli şairlerin şiirlerini okumaya götüründe zaten budur. İşte tam da bu noktada "şiir kendi toplumunun tüm zamanlara ait aynasıdır" belirlemesi bir kez daha anımsatıyor kendisini.

Son yirmi yıl elbette halkımızın tarihinde önemli bir kesit. En derin yaralarla bu zaman diliminde tanıştık. Kıyımların, katliamların sürgünlerin şekil verdiği bu zaman diliminin romanı, filmi ve şiiri ne yazıkki hala istenildiği yerde değil. Travmalı bu yirmi yıllık tarih özellikle edebiyatta alması gereken yeri almadı. Bu yaklaşım kimi zaman bir ilgisizlik olarak algılanmış

bazen de edebi kısırılık olarak kafalarda yer edinmiştir.

Ömer Faruk Hatipoğlu' nun son şiir kitabı 'Ateşi utandıran yangın' bu anlam da üzerinde durulması önemli bir eser. Çünkü sevgili Hatipoğlu' nun son şiir kitabı, son yirmi yıldır derin alt-üst oluşlar yaşayan toplumumuzun bir haykırışı yada HAWARI niteliğindedir.

Ülkemiz de son yıllarda şiir çok farklı şekillere oturtulmaya çalışıldı yada farklılaştırıldı. Bu anlayış hala devam etmektedir. Bu arayışın sonucu olsa gerek şiir kimi zaman arabeskleştirildi kimi zaman medyatik olma adına iğdiş edildi. Sevgili Ömer Faruk Hatipoğlu' nun ifadesi ile "bu ülkede yeni alan bulma noktasından yola çıkılarak homoseksüelliğin şiiri yazıldı, feminizmin şiiri yazıldı, ancak kimse yüzünü yanbaşında yanan ateşe bir türlü çeviremedi".

Veger dergisinin daha önceki sayılarında üstad Ömer Faruk Hatipoğlu hakkında tanıtıcı bir yazı vardı. Sevgili Hatipoğlu' nun son şiir kitabı 'Ateşi utandıran yangın'

ın okuyucu ile buluşma münasebeti ile şairimizi biraz da onu az tanıyan yada hiç tanımayan okuyucular adına size tanıtmaya çalışalım.

Ömer Faruk Hatipoğlu aslen Gölyazı kasabasındandır ancak 1958 Yılında Konya/Cihanbeyli’de doğdu. Halen orada yaşamakta. 1980 yılından bu yana Cihanbeyli’de ticaretle uğraşiyor!.. ya da “ticaret onunla uğraşiyor!”

‘Bir kasabada yaşama’nın getirdiği yazınsal yalnızlıktan dolayı şiir dünyasına ulaşmakta bir hayli gecikti. İlk kitabı “Düş Değil”, Memleket Yayınları’ndan çıkıncaya dek Yazın Dünyası’ndan uzakta kozasını ördü!..

Ne ‘okullu’ ne de ‘alaylı’ olabildi. Bir şair dostunun dediği gibi “Şiirleri Gölyazı Çölü’nde ‘halaza-kendigelen”di...

Kuşağından şairler gibi zengin bir edebi geçmişini olmadı.

Prag’da, Vltava Nehri’nin sularına bıraktığı şiirinde de aynı duyguları yazdığı:

vltava’nın kıyısında

garip bir ozanıym kasabamın
şiirler yazarım göğe,mürekkeğim bulut
ne rüzgâr götürür başka yerlere
ne omzuna düşerim kimsenin

adsız bir ozanıym ülkemin
gül kapılar çalar dilenci dizelerim
kapanır yüzüme diken diken kapaklar
alçak gönüllü sulara gezinirim

dilsiz bir ozanıym dünyamın
gönlümde dillerin sessiz gölgesi
ne yıldız geçer yüzümden
ne ayak sesimi duydu yeryüzü

vltava akan ayna,alnacında durdum
duydum bütün bunları kollarında
/...

Şiiri ilk kez bir işçi gazetesinde yayımlanmıştı!.. : “ zonguldak; bir çiçek ocak!”

Şiirleri ; Edebiyat ve Eleştiri,Evrensel Kültür, Damar,İnsan,Karşı Edebiyat, Kıyı,Papirüs,

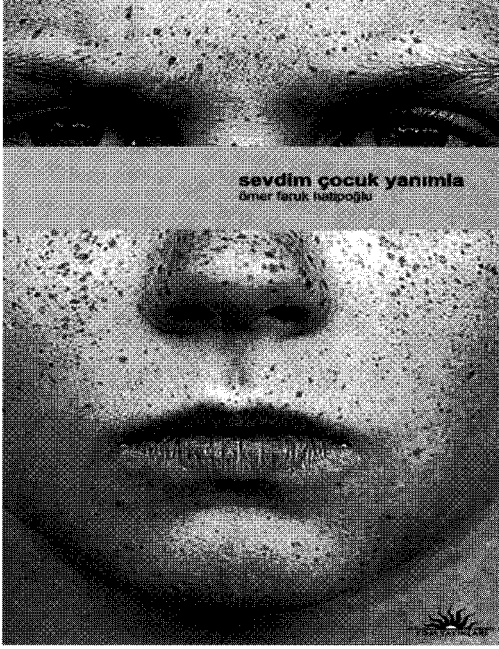
Şiir-lik,Yaklaşım,Çalı,Yazın,Yom Sanat, Adam Sanat gibi sanat ve edebiyat dergilerinde görüldü.İkinci şiir kitabı”İnce” 1998 Yılında İbrahim Yıldız Şiir Yarışması’nda ödüle değer görüldü.

Ateşi Utandıran Yangın’dan önce yayımlanmış şiir kitapları:

DÜŞ DEĞİL (Memleket Yayınları ,1995)

İNCE (Toplum Yayınları, 1997)

SEVDİM ÇOCUK YANIMLA(1. baskı,Hera Şiir K.’lığı,2000; 2nci baskı; Yom Sanat,2005)

bir içerik, slogana bulaşmadan, şiir dilinden asla uzaklaşmadan kotarılmış... Şair kendi kimliğinden soyutlanarak salt insan kimliğiyle bir yadsıyışın bir yanlışlar silsilesinin fotoğrafını çekmiş... Öyle ki çoğu dize, özdeyişsel tatlar içeriyor ve çerçevelenebilir özellikte...

//Bir de vahşi yan mı taşır her insan/
Dişin toprağı et, diş kökünün suyu kan//

/...

//Saklanan doğrular/
Gizlenemez yanlışları doğurur//

/..
gibi...

Şairin dördüncü kitabı Ateşi Utandıran Yangın'ın yayımlanması; beklettiği diğer şiir dosyalarının da önünü açmış oldu. Ömer Faruk Hatipoğlu'nun bu dosyalarda dört-beş kitaplık şiiri gün ışığına çıkmayı bekliyor.

Şair hakkında bugüne dek Orhan Tüleylioğlu, Kâmuran Semra Eren, Ahmet Yıldız, Hüseyin Deniz, Dursun Özden, Ruşen Hakkı gibi yazarlar; Edebiyat ve Eleştiri, Damar, Milliyet Sanat, Bizim Gazete, Özgür Kocaeli Gazetesi gibi Edebiyat dergileri ve gazetelerde yazmış olmalarına karşın, şair yazın dünyasından fazla ilgi görmedi.

ATEŞİ UTANDIRAN YANGIN'dan
kimi şiir ve dizeler:

*savaş doğu seferinden döndü
ardında kamyonlardan bir ordu
kamyonlar künye taşıyordu*

/..

*her cenaze tabutunda bir ülkeyi götürüyor
/..*

Şimdi Ömer Faruk Hatipoğlu, sancılı bir doğum süreci sonrası, Temmuz 2005'de Yom Yayın'dan çıkan yeni şiir kitabı "ATEŞİ UTANDIRAN YANGIN"la okur karşısında...

İçinde 15 yıl önce Halepçe Katliamı sırasında yazdığı bir şiiri de barındıran kitabın hamını şair, 1997 yılında yazmıştı. Kendince kimi kayguları nedeniyle 6-7 yıl bir dosya olarak önünde durdu. Dosyaya şiirler girdi, şiirler çıktı...Bekletti, beklettikçe şiirler de demlendi.

Ateşi Utandıran Yangın bir nehir şiir... Her şiir hem kendi içinde bağımsız, hem sonraki şiirlerle bağlantılı...İlk şiirle, son şiir biri birinden koparılamayacak kadar birbirine yakın... Şair yaşadığımız 20 yıllık kanlı, acılı süreçten hareketle, yeni dünya düzenine, savaşlara, zulme muhalefet ediyor şiirleriyle...Ateşi Utandıran Yangın'ın özü bütünüyle savaş, barış, kardeşlik ve özgürlük üstüne kurulu...Bu coğrafyaya ait bir sorundan, yerelden yola çıkılarak evrensel bir dile ulaşılmış...Kitapta zengin

*dağları özetleyin içinize ve dönün
anneler boşaltılmış köylerden تنها
kentlere gökyüzünü açıklayın*

/..

**hangi babanın göğsünden geçmeden
oğluna ulaşır kurşun**

/...

**anı dedim de,bizim hasan'ı gördüm
on metreden vuramadı şaşkın
ben onu yüz metreden kucakladım
kucağıma mahallem doldu
ve bütün o çıkmaz sokakları aşkın**

**orda bir yer
bombalar yar açıyor mayınlar
kapatıyor kopmuş ayaklar**

**orda bir yer
haritadan düşmüş cüzamlı mıdır
taşı yok çukuru yok bir mezarlık
mezar taşı mezralar**

hawar

**orda bir yar
tam ortamıza örüldü
tam ortasına bir halkın
içine devrilsin diye
içinden devrilsin diye dağlar**

/...

**öldürüldü
kurşun kanından okudu adresini
dört nala ölüme giden bir ata
ayağından bağlandı annesi
ve kardeşi,kimi kimsesi**

/...

**tarihim ben
kahramanlar verdim her halka
karşılığında asla korkamayacak
ölüler aldım**

/..

**uzak değil barış,duygu düşünce kadar
yakın
bir kibrit çakımı hırs,bir su atımı yangın
yakın hele bir hırsı,mevesi para bir
yansın
o zaman dişli tezgâhta müşterisizdir
silah
dünya kocaman bir çocuk bahçesidir o
zaman**

/...

**ne savaş adildir ne barış
bunu ölen bir asker söyledi susun**

**savaşın makinelisiyle canı çıkmıyor
barışın
barışındır savaştaki en sonuncu kurşun**

**ağzından dinledim haberci ölü bir kuşun
Ömer Faruk Hatipoğlu içimizden birisi.
O bir parça Xelikanlı, bir parça Cihanbeyli'
dir. Bir yanı bozkır**

BERÎVAN

Hasan Akbal
hasanakbal@hotmail.com

Berîvan hîngê zarok bû û keçeka pir jîr û bi aqil bû. Hîpê wê digihîptin her tişteki. Merivên zana jî wiha mîna wê nedifikirîn. Hemî gundiya ji bo wê ji wê pir hezdirin. Keçeka dêm pan, çav reş û mîna xezalên li serî çîya bû. Ew keçeka çîya bû. Çîya hemû rengên xwe dabûn wê. Meriva qemişê nedikir ku li wê mêzebikin. Guh dida ser hertişteki, ku çi didit ew ji dê û bavê xwe pirsdir. Dê û bavê xwe di dest pirsên wê de ketibûn belayê. Gava ku civat li mala wan digêhişte hev, gundiya gazi wê dikirin ku ew ji wan re xeber bide. Bavê wê ji nav zarokên xwe hemîyan pirtir ji wê hezdir. Ji ber ku pir bi heşbû. Hereketên wê pir diçûn kêfa wî. Ku çi dixwest ji Bêrîvanê re dikiri. Dê û bavên wê nedixwastin li xatirê wê bikevin û wê biêşinin.

Malbata Bêrîvanê jî mîna her malbateka Kurdan ku li Kurdistanê dijîn xizan û belangaz bûn. Ew şeş xwişk û du bira bûn. Çar bizin, du çêlek, mehînek, bi qasî deh, panzdeh pezên wan hebûn. Dewara xwe pê dikirin û di rûnê xwe de diqijilîn. Bêrxên

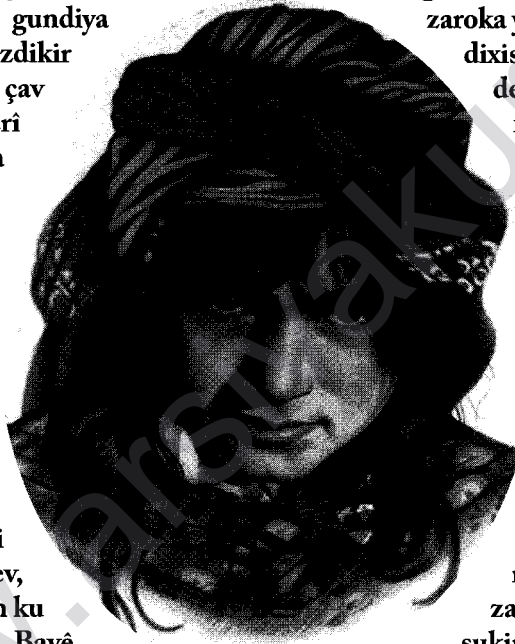
xwe yên nêr, herî û filikên wan difrotin pê tiştê xwe yê zivistanê dikirin. Zivistanê jî mangeka wan jê re dizî û qatixe zaroka yê zivistanê jî ji wir derdixistin. Zeviya xwe jî di destê axa yê gund de bûn, xebera tu kesî tunebû ji zeviyê. Axa diçîniya û axa dirêşand.

Osmen li wexta xermana serê xwe mîna merivên sêwî dida bin çengên xwe û çawalên xwe dikirin dirêj dikir û ser xermanan. Êdî wijdanê û merhemeta axa bû ku çi dida wî ew dibir, dihat mal. Ew jî nan û savarê zarokabû. Bi halê xwe şukir dikirin. Axayê gund pûş û pelaxê zeviyê jî dida wî da ku heyvanên xwe pê têr bike.

Osmên bi jina xwe re got; -jinik, eger ku qereqol bi me re nebe şirik, ew genim û ard wê têrî me bikin.

Bêrîvan jî vir de bezî got; -pêşmerge şerikên me ne."

Dê û bavê wê bi vê gotina wê ecêb man. Yahu jinik va keçika li ku derê ferî van gotinên wiha dibe?. Civat li mal qala pêşmergan û qala şerê di navbera Kurd dan

tê kirine dike. Ew ji wir fêr dibe, ez bawerim. De here lo! Ma tu nizanî gava civat dipeyîve ew çiqas bi baldarî guhdar dike. Ku gerilla çawa şer dikine? Bi diqat guhdar dike. Toximê welatparêziyê ji hînge ve di dilê wê de şax dabû.

Rojeke, gava ku bavê wê bi wê şa dibû û bi wê re dilîstî.

-Bavo, we wan rojên hanê qala pêşmergan dikir, çine ev bavo? Min ji birakir ku ez ji te bipirsim.

-Ma tu nizanî ew kîne keça min? Hemî xal û law xalên te bûne pêşmerge, tu çawa nizanî, ew eskerên Kurdan e.

Ma eskerên me jî hene ha!!!!

-Elbet keça min. eskerên mejî hene.

-Ew jî mîna eskeran Tirka li meriva didin, jin û mêran û zarokan zivistanê li ser berfê bi lingên xas, li ber mizgeftê kom dikin û dibin qereqol û li wan dixînin?

-Na keça min wekî eskerên tirkan nakin.

Gerege ku meriv alikariya wan bike, ew welatê me diparezine ji dijminan, ne wiha yê bavo?

-Belê, wiha ye keça min.

-Na keça min. Li merivê ku bi dewlete re kar dikin û diçin gel li cem qomutan gili(bikayet) dikin dixînin.

-Yanî Cardavanan.

-Hele ji min re qala wan bike, tu bi xwedê kî bavo. Ez pir dixwazim hûn ji min re qala pêmegeyan bikin.

-Ez e ji te re qala wan a wexta ku tu mezin bûyî bikim, keça min tu hîn biçûkî. De here bi listokên ku min ji te re kirî bileyze.

-Bavo, ez dixwazim ji te pîrseka din bipirsim.

-Bipirse hele ka tu yê vê carê çi bipirsî?

-Cerdevan(cehş) li gundê me jî hene?

-Hene keça min, him jî pir hene.

-Kîne ma tu dizanî?

-Silo, Qaso, Reso hene. Yên bi dizî bi wan re kar dikin jî hene keça min. Mala me wan bênamûsana şevitand keça min.

Bi ve gotina bavê xwe axîneka kur kişand. Dengê xwe nekir, çû oda xwe, listokên ku

bavê xwe jê re kiribûn, li quncekî odê bi bêdeng dest bi listokê kir.

Di nav listokên xwe de merivekî bi kincên bi uniform hebû. Ew ji nav veda, da ber deriye listokên xwe. Ez herim xwarina xwe bixwim tu jî bi pêşmergeyê min be û listokên min biparêze ji dizan. Mîna ku pêşmerge çawa welatê me ji eskerên Roma reş diparezin, tu jî wan ji dizan biparêze.

Bavê wê bi baldarî û bi kêfekî ev hereketên wê dişopand, pir li kêfa wî dihatin. Zarokên zemênin bavo got. Gava ku em mîna van bûn, me nedizanî ku em nanê xwe bixwin.

Ev mehsûma hanê jî, pê hesiyaye ku zûlm û zordarî neheqî li ser me dibe. Eferim keça min, eferim. Xwezîya tu lavek bûya. Tu ya bi gerilayêka baş bûya.

Hîn bavê wê di nav wan raman û daxwaziyan de bû hat ba bavê xwe:

-Bavo te got, cerdevan û xayînên Kurda mala me li me şevitand. Çima?

-Keça min dijmin wan bi pera dikire. Ew ji diçin gundiyan welatperêz û gerilla û pêşmergan didin dest qereqol. Esker jî li wan didin û bi wan îşkence dikin û dikujin. Bênamûsa gelek gundiyan me kuştin.

-Bavo, hûn jî wan ji nav xwe biqewitînin.

-Ne yeke keça min ku em biqewitînin, hezar e hezar. Deh hezar in, bist hezar in, ew kûçik in, kûçik bi kuştinê xelas nabin keça min. Yekê here, yê din tê cîyê wî.

-Tu karê wiha yê bi qirêj qebûl nekî, ne bavo? Karên wiha yê pîs ne layiqê te ne bavo!

-Belê, belê keça min tu rast dibêji. Ev karên wiha ne lyiqê min in.

-Berivan keça min, tu dizanî tu îsal dest bi dibistanê biki, ma xebera te jê heye?

-Belê, heye.

-Gava ku te xwand û mezin bûyî, tu dixwazî bibi çi keça min?

-Ez, ez dixwazim bibim pêşmerge bavo.

Bavê xwe bi vê gotina wê kenîya:

-Na, na ez wê nabêjim keça min, gava ku meriv dixwîne diçe bajarên din li dibistanê mezin dixwîne, dibe mamostê, polis karmend û memur?

-Ere, ez dibêm lê!, bibim pêşmerge.

-Bavê xwe dîsa gotina xwe dubare kir. Na, keça min, gava ku meriv dixwîne, meriv dibe mamoste, dibe doktor, dibe polis û her wiha yên din.

-Ez nabim polis. Ez bibim Pêşmerge. Pêşmerge jî dixwînin tu nizanî.

-Baş e, tu bibe pêşmerge keça min, ez dizanim tu ya bibi pêşmergeka baş.

Osmên gazî jina Eysê kir: Eysê keça te dibêje Nûh, nabêje pêxember. Îllahî dibê ez bibime pêşmerge, mîna xalên xwe.

-Eysê kenîya, keça min pir bi aqile pir.

Di ser vê axaftina di navbera keç û bavê de roj bihurin meh bihurin.

Ji vebûna dibistana gund re deh panzde roj tiştêk wiha mabûn, ku şagirt dest bi dibistanê bikin.

-Osmên got, Eysê sibê heqîba min amede bike hîn serma nehatine gerege ez herim bajêr. Te li hewa mêzekir isal zivistanê wer xuya dike wê zû bê. "Mezine me digotin ku payîz xweş derbasbû, zivistan wê dijwar derbasbibe". "Xweş derbasbûna payîzê nişana zû hatina zivistanêye" û wiha jî xuyadibe. Îsal serma wê zû bèn ez bawerim. Hîn ku jî berfê rê nehatine girtin, divê ez herim bajêr kêmasiyên zarokan û yên malê bikim. Paşê emê li ortê zivistanê pêrişan û şelpeze bibin. Bêrivan jî dest bi dibistanê dike û hêj tu kêmasiyên ku me jê re kirî jî tunene.

Tiştên zivistanê yên xwarinê û vexwarinê lazimin. Divê ez herim bajêr.

Bêrivanê hema bazda û hat û bi henekana got:

-Bavo, bi te jî pêşmergeyek ne lazime, ez jî bibim pêşmerge ye te.

Ez jî bi te re herim bajêr çi dibe bavo? Ez qet tu caran neçûme bajêr. Qurbana bavê xwe me. Dest û lingên te maç dikim. Bi vê li

ber gerîna xwe dilê bavê xwe kir.

-De baş e got. Tu jî xwe amedeke keça min.

-Spas, hezar carî spas, her du henarkên rûyê bavê xwe maç kirin. Bijî bavê minê delal û bijî pêşmergeyên wî.

Teriya(boça)xwe helavêt û helavêt bi listik çû ba hevalên xwe.

-Ez bi bavê xwe re sibe diçim bajar mizgîn da hevalên xwe.

-Xatikê got, ez jî careke bi bavê xwe re çûm bajar.

-Çawa ye bajar? Xweşikê?

-Pir xweşikê Xatikê got. Bavê min li wir jî min re pir tişt jî kirin.

-Bavê min jî got, ez dê ji te re pir tiştan bikirim. Bêrivan bistekê bi hevalên xwe re list û xatirê xwe jî hevalên xwe stand û hat mal. Diya wê serê wê şuşt û xiste nav nivîna.

-Keça min jî zû da rakeve. Tu yê bi bavê xwe re here bajêr. Tu ya li bajar pir biwestî ha! Ev jî jî zûda kete nav nivînen xwe û jî eşqa ku wê here bajêr çawên wê xew negirtin. Di serê wê de bi dehan plan hebûn. Bajar cîhekî çawabû û wê li bajar çî bikira. Di serê xwe re hûrik hûrik derbasdikir.

Diya Bêrivanê li navbera seet nihan hat di ser keça xwe re mêzekir.

-Bêrivan keça min tu hîn ranezayî? Şev hate nivê şevê, de bes e razê keça min

-Xewa min nayê dayê, çi bikim?

-Xwe rehet berde keça min, meraq neke tiştêkî. Bavê te soz da te got, ez dê te bi xwe re bibime, Ma tu jî bavê xwe bawer nakî keça min?. Welleh û billeh Ez te jî xew şîyar dikim,

jî keça xwe re sond xwar. Bêrivanê bawer dikir ku bavê wê dê wê bixapîne û bi xwe re nebe bajêr lewma jî xewa wê nedihat.

-Diya xwe teme kir û got:

-jî bîra neka haa!

-Na na ma çawa jî bîrdikim keça min, tu raze.

Soz ji diya xwe stend û pişti pênc deqîqan kete xewê. Diya wê ji ket nav nivînên xwe raza. Sibe zûda rabû ser piyan. Çû kar û barê malê kir û hîn xelkê malê razabûn. Ji wan re hetanî hîngê şorbeka nîskan keland. Çû hundirê odê keç û mêrê xwe ji xew şiyar kir. De rabin derenge got, hûn e paşê ji dolmişê bimînin ha!!!.

Berîvan bi dengê diya xwe ji nav nivînan firîya. Çavên xwe mistdan û li dor û paş xwe nêri, ka bavê wê heye an na. Tivanc dane xwe.

-Diya wê got, wiha tê xuyakirine tu îşew baş ranezayî keça min?

-Belê belê got. Destê xwe dirêja kincên xwe yên ku li kêleka xwe helçinayî kirin. Kincên xwe ku hercar li xwe dikiri vê sibê ji li xwe kirin.

-Keça min tu yê here bajêr, bajar çiyekî mezin e. Merivê li bajêr dijîn kincên nû û paqij li xwe dikin. Divê tu ji kincên xwe yên nû li xwe ke.

Berîvanê ew kincên ku rojane li xwe dikiri, ji xwe xistin, kincên nû li xwe kirin. Çû derva li kêleka malê mîzkir, ne diçû avdestxanê, ji ber ku ji avdestxanê ditirsiya û bihna avdestxanê pozê wê dişewitand û ji bihna wê derê heznedikir. Hat ser birê dest û piyê xwe bi ava birê ya sara mîna kêre şuştin, hinek hat ser xwe. Paşê hat li ser sofrê rûnişt şorbe vexwar.

Eyşê ji hetanî hîngê hespê wan yê ku ew lê sîwarbin û pê herin bajêr, ji axûr derxist anî ber derîyê malê û heqîb û ter avêtin ser. Gundê wan duriya rîya asphaltê bû. Eyşê di dû keç û mêrê xwe dût û dirêj mêzekir. Du caran ellhem û du caran ji sûphanek xwand.

-Oxir be ji we re, bi xêr herin û bi xêr bîn.

Amaaan tiştê ku min li we tembîh kirî birnekin ha !Disa di dû wan bang kir.

-Na na mereq neke Osmên got.

Berîvanê dest di diya xwe re hêjand, bi dilêki şa, bi rûyekî bi ken ji diya xwe veqetî û di ser neqewe re hêlbûn.

Rêya wan bi hespan ji gundekî hetanî gundekî din yê cîran seet û nîvek dajot. Li Seet heft û nivê sibê gihêştin wî gundî ku rê di nav re derbas dibe. Mehîna xwe li bin derekê sekinandin û torbe kayê bi stûyê hespê xwe xistin çûn bajar.

Ew çiya çiyê hemû rêwîyan bû û hespên xwe li wir girêdidan. Bi dehan û bîstan gundiyan hespên xwe li wan deran girêdabûn û wêrkiribûn. Bi wî cî re digotin hewşoyê hespan.

Qirare nîve seetê li hêviya otobûsê ku wan bibe bajêr man. Gava ku otobûs li gazê xûya bû Berîvanê got;

-Bavo, otobûs, vaye otobûs tê ye.

Osmên di heqîba xwe re girt da ser milên xwe, dest di otobûsê re rakir. Otobûs hat li ber wan sekinî, bi teleşekê lê sîwarbûn. Berîvan ji li kêleka bavê xwe rûnişt. Muavênê otobûsê hat heqe otobûsê ji wan xwest.

-Çiyê heqe otobûsê heval?

-Penç lira ji bo te, penç lira ji ji bo zaroyê te.

-Ezê wê bi hembêza xwe dim .

-Egere ku tu wiha biki, hînge naxwaze. Penç lira ne heqe te apo.

Osmen derxist heqe otobûsvan daye. Berîvan li hembêza xwe bi rûniştand. Berîvanê bi mat mayî li dora xwe û li hundirê otobûsê dinêri. Rêwî hinek razabûn, hinek ji payî bûn. Berîvan ji kêfan difirîya. Ji bo wê kişkirina dûnyaka nû bû .

-Bavo, ew otobûsa çawa bi kar tê/diçe ?

-Bi benzîne keça min, benzîne dikine depoye û dû re bikar tinin, şofêr ji li pêşiyê rûdine diajo. Dîreksiyonê wê heye.

-Direksiyon çiyê?

-Dîreksiyon, ji bo îdare kirin û ajotina otobûsê keça min.

-Ma tu ji dizani bajo yî otobûsê bavo?

-Na keça min, em xizanin ji ku peran

bînin otobosê bikin. Pere ku em pê îdara xwe bikin tunen. Ya dîn jî divê meriv xwedi ehliyetbe jî bo ku otobûs û otomobilan bajo.

Osmên dizanî bû ku jî pirsên wê xelas nabe, hele careke rabe here pêşiyê otobosê li şofêr binêre ka çawa dajoye?

Li çavên bavê xwe mêzekir, jî wî bawer nekir.

-Tu bi rastî dibêji here?!

-Belê bi rastî dibêjim, here mêzeke keça min.

-Şofêr bi min re tu tiptî nabêje ne!?

-Na na, tu tiştî nebêje here.

Lê, cesaret nekir ku here. Li kêleka bavê xwe, xwe di hev dida. Bavê wê dizanî bû ku derdekî wê heye. Çiyê keça min tu xwe di hev didî?

- Tu tişt tune û li rûyê bavê xwe mêzekir û kenî.

Rabû ser xwe, giran giran berve pêşiya otobûsê çû, li dora xwe nêrî, û şofêr got, rûne keça delal, rûne û li şofêr mêzekir û kenîya û hat ba bavê xwe.

- Li wê navberê rêwiyekî, gazi muaven kir:

Hele avekê bide me xêra bavê xwe, ez bîni em jî tîna, şewitîn di vê derê de!

Muaven av anî go fermo apo.

-Bêrivanê got, bavo ez jî av dixwazim.

-Xwerzî, hele xêra dê û bavê xwe jî vê mehsûmê re ji aveke bine.

-Li ser serî.

Muaven jî Bêrivanê re jî av anî. Bêrivanê bi lezekê av ji dest muaven girt.

-Spas spas got.

Li ser û bine şûşe mêzekir, devê şûşe vekir, bi qult û qult vexwar û şûşe di dawiyê de xiste tûrikê xwe.

- Çawa diki keça min? Ev ne şûşe me ye, ev yê otobûs e.

- Ez wî şûşî dixwazim jî dergûşa me re bibim bavo. Bila diya min şîr bi dergûşa me de, şûşe hilna kire tûrike xwe .

- Şerme keça min, ew şûşe yê otobûsê ye, deyne erdê, niha muavene were wan ber-

hevbike û li te hers bê haaa!

Bê dilî şûşe deyna erdê. Muaven li paşiyê gazi kir:

- Em hetanî panzdeh û bist deqîqan li bajer in, otobûs êvarî di seet şeşan de wê hereket bike, bila xebera we hemîyan hebe ha.

Muavên hat şûseyên xwe berhevkirin.

-Xalo, ez dikarim wî şûşe hanê bibim jî diya xwe re, bila pê şîr bi dergûşa me de. Ew bi êvaran pir digirî û dereweke xwe kir.

Kenî got bibe keça delal.

-Spas, pir spas xalo.

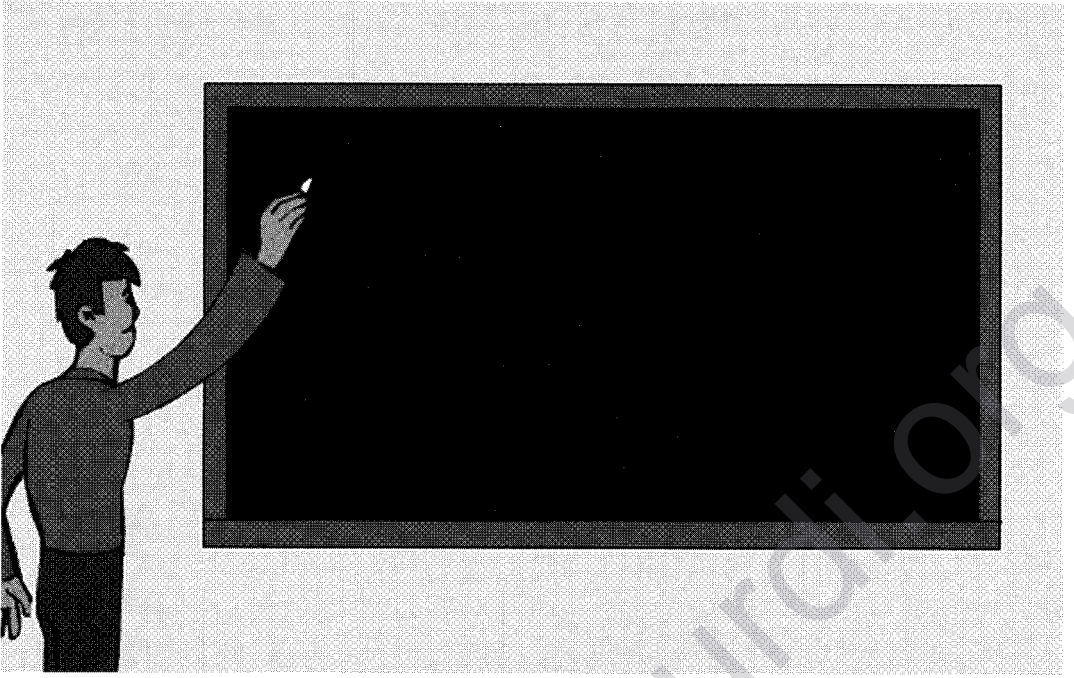
Şûşe kir hembaza xwe di qoltixa otobûsê de melisî kete Xewê. Bi Qasî deh û panz de deqîqan bi şunde otobûs kete teriminalê û hemî rêwî jî otobûsê peya bûn.

Osmên Bêrivanê di xewê de şiyar kir û got:

- Keça min de rabe em li terminalê ne. Hele mêzeke ka bajar çiqas xweşikê. Bi çavên nivpayî jî otobûsê peya bû û çavên xwe mistan û li der û dora xwe mêzekir.

Dûmahî heye

Yusuf Özden
info@stil-offset.se

ALFABE KURDÎ

Alfabe Kurdî 31 tîpan(herfan)pêktê
Kürtçe de 31 harf mevcuttur.

Büyük harfler {Tîpên gir}

A B C Ç D E Ê F G H I Î J K L M N O P Q R S
Ş T U Û V W X Y Z

Küçük harfler {Tîpên hûr}

a b c ç d e ê f g h i î j k l m n o p q r s ş t u û v w x y z

Bu harflerden 8 i sesli 23 u de sessizdir.

Sesli harfler {ünlüler}

[Tîpên dengdar]: a e ê i î o u û

Sessiz harfler [ünsüzler](Tîpên bédeng)
b c ç d f g h j k l m n p q s ş t v w x y z

Sesli harflerin 5 i uzun sesli, 3 ü ise kısa seslidir
Uzun sesliler (dengdarên dirêj): a ê î o û

Kısa sesliler (dengdarên kurt): e i u

Sessiz harfler de dörde ayrılır: Dudak sessizleri, ön damak ve diş sessizleri, Damak sessizleri arka damak ve gırtlak sessizleri.

Dudak sessizleri(bêdengên lêvan): b f m p v w
Ön damak ve diş sessizleri(bêdengên pidî û diranan): d l n r t z

Damak sessizleri (bêdengên ezmanê devî):

c ç j ş y

Arka damak ve gırtlak sessizleri

(bêdengên qirikê/gewriyê):

g k h q x

Harflerin okunuşu

a-Türkçedeki a gibi okunur- al (bayrak), aş (değirmen), aştî (barış), anîn (getirmek)

b- Türkçedeki b gibi okunur- ba (yel), bager (fırtına),bav (((baba) bac (vergi) bîne (getir), bûn (olmak)

c-Türkçedeki c gibi okunur- can(can,ruh), cîran(komşu), cih(yer) cûda (ayrı), cihê(ayrı), car kere, kez)

d- Türkçederi d gibi okunur- dê (anne), dayin/dan (vermek) diran (diş), dem (çağ, zaman), dîn(delî, din), dev (ağız),dor (sıra)

e- Türkçedeki e gibi okunur- erê (evet), ewr (bulut)
encam (sonuç), ez (ben),erzan (ucuz)

f- Türkçedeki f gibi okunur- fen (hile), find (mum)
ferheng (sözlük), ferman(emir, buyruk),
fer (tek), fêrbûn (öğrenmek), firrîn (uçmak), firavîn (öğlen yemeği)

g- Türkçedeki g gibi okunur- germ (sıcak), giran (ağır)
girîng (önemli), gir (tepe),
girav (ada), gilî (şikayet), gazin

h- Türkçedeki h gibi okunur- hêvî (umut), hîv/heyv (ay)
hest (duygu),
hêrs (öfke), hilm (nefes), hinar (nar)

î Türkçedeki i gibi okunur- ilm (ilim), birin (götürmek)
mirin (ölmek), min (ben, beni, bana)

î- Türkçedeki î den yarım ses daha uzundur “Şair”, Bab-i Ali
sözcüklerindeki i sesi gibidir- în /înî (cuma), îro (bugün)
evîn (aşk), pîr (yaşlı, nine, pir)

j- Türkçedeki j gibi okunur- jîn (hayat), jan (ağrı, sizi),
jehr (zehir),jîr (zeki, akıllı, becerikli), jêr (aşağı), jor (yukarı)
jin (kadin), jibîr kirin(unutmak), jiber kirin (ezberlemek)

l Türkçe deki L gibi okunur lêv (dudak) law (oğul)
lib (tane) lîstîk (oyun), lîstok (oyuncak), lorî (ninni), liv (hareket)

m- Türkçedeki m gibi okunur- meriv (insan)
mêr (erkek, yigit), maç (öpücük), mar (yılan)
masî (balık), mizgîn (müjde), mêvan (misafir)

n- Türkçedeki n gibi okunur- nan (ekmek), nav (ad),
navdar (meşhur, ünlü), neyar (düşman), nîvro (öğle)

o- Türkçedeki o gibi okunur- ox (oh),ode (oda), ol (din)
dohn (yağ), do/d /duhî (dün)

q- Bu ses Türkçede yoktur. Genizden gelen kalın
bir K sesi verir- qad (meydan)
qelûn (pipo), qelî (kavurma), qermiçi/qerçimî (buruşuk)
qenc (iyi), (qabqabik (takunya)

s Türkçedeki s gibi okunur- sal (yıl), sar (soğuk)
serî (baş), sor (kırmızı),
Sarincok (buzdolabı), serşok (duş yeri, banyo)

ş Türkçedeki ş gibi okunur- şop (iz)
şîv (akşam yemeği), şano(tiyatro)
şoreş (devrim), şivan (çoban)

u Türkçedeki ü gibi okunur- guh (kulak)
tu (sen), tu (hiç), gund (köy), gur (kurt)

û- Türkçedeki u gibi okunur- û (ve), tû (dut)
pûk (tipi), bûk (gelin)

v- Türkçedeki v gibi okunur- vala (boş), vir (burası)
virr (palavra), vebûn (açılmak), vêketin (yanmak, ışıldanmak)

W Bu ses Türkçede yoktur, Arapçadaki “vav” harfi gibi telaffuz edilir.

Welat (vatan), werm (şişkinlik), werîs (urgan), wilo (öyle)
we (siz,) ew (o, ona, onu)

X Bu ses Türkçe de yoktur. Xemgîn (üzgün),
xemsar (umursamaz), xwîn (kan), xwelî (toprak),
xwir (kaşıntı), xwînsar (cana yakın olmayan), xwê (tuz)

y Türkçedeki y gibi okunur- yar (sevgili, dost), yekîtî
(birlik), yek (bir) yekşem (pazar)

Z- Türkçedeki z gibi okunur- zîpik (dolmuş)
zîrek (zeki, akıllı), zirav(ince),
zozan (yayla), zîv (gümüş), zarok (çocuk)
zevî (ekinlik yer)

Kürtçedeki ç k p r t harflerinin vurgulu ve vurgusuz olmak üzere iki tonu vardır. Bunların vurgusuz tonları Türkçedeki ç k p r t gibidir.

Vurgulu tonlarının ise Türkçede karşılıkları yoktur. Kimi dilbilimcileri ise bunları ayrı birer harf olarak kabul ederler. Örneğin eski Sovyet Cumhuriyetlerindeki Kürtlerin kullandığı alfabede bu harflerin her bir tonuna karşılık ayrı bir harf kullanılmaktadır.

Şöyle ki: ç ç k k p p r r t t

Ancak Latin harfleriyle yazılan Kürt alfabesinde yukarıdaki İki tonu da aynı harfle karşılanmaktadır. Bazıları da sözkonusu sessizlerden Vurgulu olanlardan biri özellikle de vurgulu “r” sözcük arasına ya da sonuna geldiğinde bunu çift harfle karşılamaktadırlar: pîrr (çok), gurr (gur) birrîn (kesmek) sözcüklerinde olduğu gibi.

İki tonlu sözcüklere ilişkin bazı örnekler:

Vurgusuz

Çadır (çadır)
Çi (ne)
Ker (eşek)
“r” de vurguludur)
Kêr (biçak)

Vurgulu

çem (çay, nehir)
çêlek (inek)
ker (sağır)
kêr (yarar, beceri)

BÜYÜK VE KÜÇÜK HARFLERİN KULLANILIŞI

Kürtçede doğru bir yazım için büyük ve küçük harfleri yerli yerinde kullanmak gerekir.

1- Cümle her zaman büyük harfle başlar

Örnek: Ez Kurd im Welatê min bindest e. Azadî daxwaza milletê min e.

2- Özel şahıs isimlerinin ilk harfi büyük yazılır.

Örnek: Serok Abdullah Öcalan, Seyid Riza, Şêx Saîd, Ahmedê Xanî, Azad, Dara, Mazlum. Zilan, Bêrîvan.

3- Özel coğrafi isimlerin ilk harfi büyük yazılır.

Örnek: Kürdistan, Türkiye, Botan, Bahdînan, Geliyê Zilan, Agirî, Fırat, Dêrsim, Mehabat, Deştı Konya, Dinya, Roj, Hîv. Ancak son üç sözcük coğrafi ya da astronomik bir terim olarak kullanılmadıklarında küçük yazılırlar: dinya, roj, hîv/ heyv.

4- Özel edebi ve sanat eserleri; dergi, gazete, kitap, isimleri, madde adları vs. büyük harfle başlar.

Örnek: Hawar, Ronahî, Veger, Roja Medyayê, Mem û Zîn, Şerefname Kelha Dumdume, Burca Amedê, Burca Bellek.

Ulus, dil, aşiret vs. adlarına ilişkin sözcükler ve özel adlardan türemiş sıfatlar konusunda bu güne kadar bir görüş birliği sağlanmış değil. Kimileri ulusların, dillerin, aşiretlerin vs. özel isimleri olduğu için bu sözcüklerin büyük harfle başlaması gerektiğini belirtiyorlar.

Örneğin: Kurd, Kurdî, Tirk, Tirkî, Ertûşî, Canbegî, Reşîyan Kîkî, Diyarbekirî, Serhadî.

Bu sözcükleri büyük harfle başlatanlar çoğunlukta dırlar. Biz bu durumda sözkonusu sözcüklerin baş harflerini büyük yazacağız.

Gün, ay, yıl gibi zaman isimleri küçük yazılır.

Örnek: şemî, yekşemî, çarşem, adar, gulan, îsal, par vs.

Fakat bunlar özel bir günü, ya da olayı ifade ediyorsa baş harfleri büyük yazılır.

Örnek: Yekê Gulanê, 21 ê Adarê (Cejna Newrozê) Serê Salê, (Sersal) 12 ê Îlonê, 15 ê Tebaxê, 15 ê Şubatê vs.

Kısaltılmış şahıs, kurum, anlaşma adları, kısaltılmış semboller de büyük yazılır.

Örnek: A Ö Abdullah Öcalan NATO, PKK (Partiya Karkerên Kurdistan), PDK (Partiya Demokrat a Kurdistanê), DYA (Dewletên Yekbûyî Yên Amerîkan)

SÖZCÜK (Peyv, Qise)

SESLENDİRİLİŞLERİ BAKIMINDAN SÖZCÜKLER

Kürtçe sözcükler, seslendirilişleri bakımından tek ve çok ”heceli sözcükler olmak üzere ikiye ayrılırlar:

a) Tek heceli sözcükler (peyvên yekkîte):

av (su), nan (ekmek), baş (iyi), çem (çay, ırmak)
sor (kırmızı), got (dedi), jîn (yaşam)

b) Çok heceli sözcükler (peyvên pirkîte):

Agir (ateş), nîştiman (vatan), derman (ilaç), vejîn (diriliş)
Venîştin (konmak), hilpekiyan (sıçramak , fırlamak)

YAPILARI BAKIMINDAN SÖZCÜKLER

Yapıları bakımından sözcükler üçe ayrılır:

- Basit sözcükler (peyvên basît) ya da (peyvên rihet)
- Türemiş sözcükler (peyvên pêkhatî)
- Bileşik sözcükler (peyvên hevedudanî)

A) Basit sözcükler (peyvên basîr): Dilde özgün haliyle varolan, herhangi bir ekle türetilmemiş ya da birden fazla sözcüğü birleşiminden oluşmamış olan sözcüklere basit sözcükler (peyvên basît) denir.

Örnek: dar (ağaç), çiya (dağ), zevî (tarla), gir (tepe), bir(götürdü),

Aş (değirmen), ber (ürün), reş (siyah)

B) Türemiş sözcükler (peyvên pêkhatî): Bir sözcüğün önüne

arkasına ya da hem önüne hem de arkasına ek getirilerek oluşturulan sözcüklere türemiş sözcükler denir.

1) Örnek (pêşpirtik, mînak) ve kimi edatlarla sözcük türetimi

Bunlar bir sözcüğün önüne

BI-, DI-, DA-, HIL-, RA-, DER-, VE-, WER-,

LÊ-, JÊ-,PÊ-, ve VÊ-, Örnekleri (pêşpirtik) ve BÊ, NE, NA, NI, ME

Edatları getirilerek türetilen sözcüklerdir.

ÖRNEKLER

BI- bibext (güvenilir), bixêr /hayırlı), bibav (babalı)

biber (verimli,bereketli),

biçe! (git), bibêje! (söyle), bixwe! (ye), binivîse! (yaz)

BÊ- bêbext (guvenilmez, kalleş), bêxêr (hayırsız)

bêbav (babasız,

bêber (ürünsüz, verimsiz)

NE- a) nexweş (hasta), beqenc/ nebaş (kötü)

nerast (yanlış,doğru olmayan)

nediçû (gitmiyordu), neçû (gitmedi)

NA- naçe (gitmiyor), nabêje (demiyor)

nanivîse (yazmıyor)

NI- nizane (bilmiyor), nekare (yapamaz)

ME- meçe (gitme), mebêje! (söyleme)

mexwe! (yeme), menivîse (yazma)

DI- diçe (gidiyor), diçû (gidiyordu)

dinivîse (yazıyor), dikeve (düşüyor)

DA- dakeve! (in), danekeve! (inme)
danakeve (inmiyor), dadikeve (iniyor)
Daket (indi), daneket (inmedi)
HIL- hilkişe! (yukarı çık), hilmekişe! (çıkma)
hilnakişe (çıkıyor),
Hildikişe (çıkıyor), hilkişiya (çıktı), hilnekişiya (çıkmadı)

Örnek (pêşpirtik, mînak) ve kimi edatlarla sözcük türetimi:

Bunlar bir sözcüğün önüne BI-, DI-, DA-, HIL-, RA-, DER-,
VE-, WER-,
LÊ-, JÊ-, PÊ-, ve VÊ-, Örnekleri (pêşpirtik) ve BÊ, NE, NA,
NI, ME Edatları getirilerek türetilen sözcüklerdir.

Hilgirtin (yüklemek, taşımak)
RA- rahêje! (tut, al), ramehêje! (tutme, alma),
ranahêje (tutmuyor),
Radihêje (tutuyor), rahişt (tuttu), ranehişt (tutmadı)
Rakirin (kaldırmak),
Razan (uyumak), raxistin (sermek)
“DER- derkeve! (dışarı çık), dermekeve! (çıkma)
dernakeve (çıkıyor),
Derdikeve (çıkıyor), derket (çıktı), derneket
çıkmadı), derxistin (çıkarmak),
Derbûn (deşitmek), derkirin (deşmek)
VE- veke! (aç!), vemeke! (açma), vekeve, rakeve (uyu)
Vede (eş!), vegirtin (işkal etmek/germek)
Veniştin (konmak),

Verişiyân (kusmak)

WER- wergire! (geri al), wermegire! (geri alma)

Wernagire (geri almıyor),

Werdigire (geri alıyor), wergirt (geri aldı),

Wernegirt (geri almadi),

Wergeriyan (çevirilmek), wergerandin (çevirmek)

VÊ- vêkeve! (tutuş), vênekeve (tutuşma),

Vênakeve (tutuşmuyor),

Vêdikeve (tutuşuyor), vêket (tutuştı), vêneket (tutuşmadı)

Sonek (paşpirtik)lerle sözcük türetimi:

Bunlar, bir sözcüğün sonuna

-IK, -EK, -OK, -K, -Î/YÎ, - DAR, -VAN, -BAZ, -BEND,
-EWAR, -SAZ,

-MEND, -ISTAN, -DAN, -DAN+K, -GEH, -IN/YIN, -AN/

YAN, -ÎN, İYAN, -KÎ, -WÎ, -HÎ, - YÎ/-AHÎ, -ANÎ,

-ANE ve TÎ, -(Y)Ê, -(Y)IN, -(Y)

EM, (Y)EMÎN gibi sonekler getirilerek türetilen sözcüklerdir.

Örnekler:

Berxik (kuzucuk), keçik (kız çocuk), kurik (erkek çocuk)

Holik (oyuncakev), gulik (püskül), girik (tepecik)

Rindik (yumurcak, sempatik, güzel)

Virek (yalancı), serek (önder, başkan), dizek (hırsız),

Cilek (aç gözlü), kulek (topal), bizdonek (ödlek, korkak)

Gezek (lokma),

Birrek (testere), qelîşteq (çatlak,yarık)

Malek (bir ev), merivek (bir adam), jiyanek (bir yaşam)

bizdonekek (bir korkak), gezek (bir lokma) dişlek)

QOLINCÊN SAR

Ger tu bi min
Ez bi te bim
Wê bi rengê te
Ne pijim
Û tê
Bes bibê diranê hestî
Kevêj
Rehên min
Dirêjî derya bûn
Nema bi ziwahî diqetin
Û tu
Hê di kevneşopî de
Kok dibe
Ji xwe winda
Ling li erdê difirî
Ling li hawa
Di qirka xaliq de
Bi zimanê mewlan
Pêçana mijok dar dibe
Û di mêrgên xwe de
Min diqisîne
Bi destên yek baq
Dirizim
Di fira zanistê jan rêşîn de
Diçilpim
Û bi birçîbûna min
Tu ter dibe
Qolincên sar li têkiliyan
Diçîne
Li çanda min
Diçerê
Li keviya xwêdana eniyan
Dizirê
Û her jer û jor dijene
Li merêka çavên min

Xwe mabîne
Û har har bi ser
Şaristaniya mirovahî de

Dirijê
Tu kiye?
Ziraviya mîn
Dikê stuna jiyana xwe
Û gırye bı ken tê der
Dilorîne
Bihara şîreşîn
Dıqîrîne
Gurme gurmê
Dıfûrîne
Sınbulên giwîn
Dısoîne
Û mîn
Dı çerxa aş hêrîn de
Dıteqîne
Û tu
Dı bın fera ramanê xwe de
Dımırî
Ger tu
Lı mîn
Poşman nebî!

Mahsum Özer

Tirmeh 2005

Terazî

Ro kê, du mêr ji gûndekî Oxçîyan, çûne gundekê din
û dizîyê bikin. Bi dizeka Ketine bêxçe kî. Çi heye, çi
tuneye li kêra xwe bar kirine. Hîn ji bêxçe derneketine,
terazîyek li ber çawe wan ketiyê. Terazî jî li kêra xwe
barkirine û derketine çune.

Xwedanê bêxçe, bi tişte din ne, bi terazîye pir şewitiyê.

Hêlekê jî, ke va diziya kiriyê tehmîn dikiriyê.

Du û se ro bi sûnda xwedanê bêxçe çûye bajêr. Le wir
raste xortekî ji Oxçîya hatiyê.

Ji wî xortî terazîya xwe pirs kirîye: - Lawo... We her
tişteki min dizî û we bi xe ra bir. Hûn çima terazîya
min jî didizin?

Xort jî gotîye:

- Êe.. Xalo.. Me terazî bi xwe ra newira hînge me ew
tišta bi çi parva bikira?

Çavkanî:

www.kurdenkirsehire.com

Ez

Kamîran Simo

Holejîn
hê
di keçikaniya sibê de bû
li ber rûbar ê firet
bi rondikên Hewa
ez sûştim
bi Nuh re
li ser serê Cûdî
cîhana mirî
nîsanî min dan
li parezgeha Uruk ê
bi awirên dilberê
kilavên nîrê dilîtî yê
li sûkûra min alandin
li Golgota
rondikên min
tevlî yên meyrema yê kirin
êsa mixên destên Mesîh
di dilê min û wê de
çandin
bi îska îskan
peskên baranê
bi me re
digirîn
bi benê
Manî
pê girêdan
dilê min
li Akabadê hilawîstin
bi medya re

kirasê res
li min jî kirin
bi fermana General Galliffet
li kolanên Parîsê
gulebar bûm
ji êsê çêbûm
cihê xem lê
li wirim
di nav dilopên
çavên evînê de
digirîn
navê te
yê sîrîn
li ser qeyd û bendên piyên min
dane kolan
bi ramûsan
min polayê sar mihand
li asê bîrên xwe
ez hêrtim
sûsa dilê min
li ser birca heft biran sikandin
li Amedê daxwaza min
bi sêdarê ve kirin
li çar çira
li ber piyên awirên pêsawa
fetisandim
giyanê min
kevin kirin
bi çaroxên piyên xwe re
di nav arsîva kevne salan de
rizandim
li ber devê çar sînûrên
li ser dilê min danî
bi pepokê re
giriyaandim

Veger

Kovara Kurdên Anatolîya Navîn

Andraee str 23 54063 Kôhn/Deutschland Tel: 00468771 20 01 E:m ail: info@ stil-offset.se

VEGER ABONE FORMU

Name.....
Vorname.....
Adresse.....
Kreditinstitut.....
Konto Nr.:.....
BLZ.....
Telefon.....
Fax.....
E-Mail.....

Abone sûrem bitmeden 15 gün önce haber vermedi inde abonelik sûresinin otomatikman uzatılması ve ücretini ödemeyi taahhüt ediyorum.

Abonnementspreis: 1 Jahr 20,- EURO 2 Jahre 40,- EURO

Hiermit ermächtige(n) ich /wir Sie widerruflich, die von mir/uns zu entrichteten Zahlungen bei Fälligkeit zu Lasten meines /unseres Kontos mittels Lastschrift einzuziehen . Wenn mein/unser Konto die erforderliche Deckung nicht aufweist, besteht seitens des kontoführenden Kreditinstituts keine Verpflichtungen zur Einlösung. Teileinlösungen werden im Lastschriftverfahren nicht vorgenommen.

Ort, Datum

Unterschrift

Marşa Kurda ya Netewî (millî)

EY REQÎB

Ey reqîb her, maye qewmê kurd ziman
Naşikê û danayê topên zeman

Kes nebê' n kurd dimirin

Kurd jîn dibin

Jîn dibin qet nakeve ala kurdan

Jîn dibin qet nakeve ala kurdan

Lawê kurd rabûye ser piyan wek şêran
Ta bi xwîn nexşîn bike tacî jîyan

Kes nebên kurd dimirin

Kurd jîn dibin

Jîn dibin qet nakeve ala kurdan

Jîn dibin qet nakeve ala kurdan

Em xortên Medya û Keyxusrew in
Dînîman û ayînman kurd û Kurdistan

Kes nebên kurd dimirin

Kurd jîn dibin

Jîn dibin qet nakeve ala kurdan

Jîn dibin qet nakeve ala kurdan

Em xortên rengê sor û şoreş in
Seyr bike xwîna diyan me da rijan

Kes nebên kurd dimirin

Kurd jîn dibin

Jîn dibin qet nakeve ala kurdan

Jîn dibin qet nakeve ala kurdan

Wêne: Hasan Hîseyîn